

ÖVERSIKTSPLAN FÖR TYRESÖ KOMMUN

Kommunfullmäktige 2008.04.17

INNEHÅLL:

ARBETSGRUPP

STADSBYGGNADSKONTORET

Stadsbyggnadschef	Peter Hellsten
Projektledare, redaktör	Henrik Svensson
Kartunderlag	Karin Troedsson
Kartunderlag	Linda Eriksson
Hälsa och säkerhet	Karin Norlander
Korrektur	Camilla Klarin

TEKNISKA KONTORET

Teknisk chef	Åke Skoglund
Natur, riksintressen	Göran Bardun
Avfall, VA-frågor	Bertil Eriksson
Trafik	Sandra Sasu
Trafik, VA-frågor	Thomas Lagerwall

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Kommunchef	Staffan Isling
Statistik	Per-Olof Lindfors

SWECO FFNS ARKITEKTER AB

Uppdragsansvarig	Magdalena Lindfeldt
Handläggare	Henrik Svensson
Medverkande	Hanna Elmén

POLITISK STYRGRUPP

Kommunstyrelsens ordf.	Berit Assarsson (m)
Vice ordf KS Planberedning	Kerstin Malmberg (fp)
Oppositionsråd	Martin Nilsson (s)
	/Anders Bergerus (s)

OMSLAGSFOTO

Göran Bardun
Hasse Saxinger
Michael Eklund
Tyresö kommun

KAPITEL 1. INLEDNING

Vad är en översiktsplan?.....	4
Kommunens vision och strategiska utvecklingsområden.....	4
Process och arbetsgång.....	6
Översiktsplanens grunder.....	7
Vad har hänt sedan 1998 års översiktsplan?.....	8
Tyresö i regionen.....	10

KAPITEL 2. KOMMUNÖVERGRIPANDE PLANERING

Kommunal planering.....	12
Kommunala verksamheter.....	14
Handel och näringsliv.....	16
Miljömål i Tyresö.....	17
Infrastruktur.....	19
Transportsystem.....	19
Vatten och avlopp.....	22
Avfallshantering.....	22
Energi.....	24
Natur och grönstruktur.....	26
Skydd av natur.....	28
Riksintressen.....	30
Områden med höga naturvärden.....	32
Ekologiskt särskilt känsliga områden (ESKO).....	34

Kust och skärgård.....	36
Sjöar och sjösystem.....	38
Kulturmiljöer.....	40
Riksintresset Tyresö slott och kyrka.....	42
Hälsa och säkerhet.....	43
Miljökvalitetsnormer för luft.....	43
Översvämning.....	44
Verksamheter och farligt gods.....	46
Skred och ras.....	46
Radon.....	47
Markföroreningar.....	47
Buller.....	48
Elektromagnetisk strålning.....	48
Brand och olyckor.....	48

KAPITEL 3. KOMMUNDELSFÖRDJUPNINGAR

Kommunens markplanering.....	52
Föreslagen markanvändning.....	52
TROLLBÄCKEN.....	54
BOLLMORA.....	60
TYRESÖ STRAND.....	66
ÖSTRA TYRESÖ.....	72
REFERENSER.....	78

ÖVRIGT

Till översiktsplanen hör även:

Samlingskartor: "Ny mark- och vattenanvändning" samt "Reglering av mark och vatten" för hela kommunen bifogas som lösa kartor i A3-format.

Miljökonsekvensbeskrivning gjord av Structor Miljöbyrå AB.

Utställningsutlåtande:

Inkomna synpunkter från allmänheten, föreningar och myndigheter under översiktsplanens utställning. Synpunkterna med kommunens svar kommer att publiceras på tyreso.se.

KAPITEL 1. INLEDNING

VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?

Översiktsplanen (ÖP) är kommunens långsiktiga planeringsdokument för markanvändningen under den närmaste 15-årsperioden. I översiktsplanen beskrivs kommunens långsiktiga strategier, där en avvägning görs mellan olika intressen. ÖP aktualitetsprövas varje mandatperiod.

Översiktsplanen är ett dokument som är vägledande, men inte juridiskt bindande, för kommunens framtida planering såsom att;

- ÖP ligger till grund för kommunens ställningstagande vid exempelvis etablering av verksamheter, byggande av bostadshus, bygglovansökningar eller vid inrättande av naturreservat
- ÖP utgör ett underlag för kommunens årliga arbete med strategi- och budgetplaner.
- ÖP kan fungera som program för detaljplaner eller möjliggör att enkelt planförfarande kan tillämpas.

VISION OCH STRATEGISKA UTVECKLINGSOMRÅDEN

Tyresö kommuns politiska vision är: "Trygga, trivsamma Tyresö - Allas vårt ansvar". Visionen berättar vad vi vill åstadkomma och vad vi vill stå för i vår omvärld.

Denna vision är vägledande för kommunens strategiska arbete. Översiktsplanen är en viktig del i kommunens långsiktiga planering.

Ett av Tyresö kommuns tre strategiska utvecklingsområden är "god boendemiljö och livskvalitet".

Tyresö kommun har inom sina gränser såväl en glittrande skärgård och milsvida skogar som bra bostäder och goda kommunikationer. Livskvalitet och service går hand i hand när Tyresö kommun nu planerar framtida markanvändning och boendemiljöer fram till år 2020. Här följer några mål för Tyresös utveckling under en 15-årsperiod:

God boendemiljö och livskvalitet: "Tyresö ska vara den mest attraktiva bostadsorten för alla åldrar på Södertörn"

Det innebär:

- bostäder med hög kvalitet,
- tillgång till god service i alla kommundelar,
- utvecklad service i den egna bostaden som underlättar möjligheterna att bo kvar längre när man blir gammal och/eller funktionshindrad,
- att kommunen verkar för en långsiktigt hållbar ekologisk utveckling,
- att kommunen bevarar och vårdar kommunens

gröna karaktär med närhet till skog, sjöar och hav och

- att kommunen arbetar för förbättrade möjligheter till rekreation och fritidsaktiviteter, både idrott och kultur.

För att uppfylla dessa mål listas här nedan ett antal konkreta åtgärder:

- Planläggningen av Tyresö Strand avslutas. Strandängarna och Varvsområdet har omvandlats till bostadsområden av mycket hög klass. Strandängarna skapas som en attraktiv mötesplats med resaturang, strandpromenader, badplats, lekplats och småbåtshamn.
- Planläggningen för åretruntboende på Brevikshalvön, Raksta, Solberga och Bergholm har kommit en bit på väg. Målsättningen i den fördjupade översiktsplanen, att så långt det är möjligt bevara områdenas unika karaktär, har följts. Här finns en av regionens mest attraktiva bostadsmiljöer med tydlig skärgårdskaraktär och närhet till Stockholms city.
- Kommundelarna Bollmora och Trollbäcken har fått nya bostadsområden anpassade till den omgivande miljön som rymmer både flerfamilj- och småhus. Nya parkytor har skapats, bland annat en ny stadspark i anslutning till Tyresö centrum. Övriga parker har fått en rejäl ansiktslyftning.
- Fler affärer och centrumnära bostäder bidrar till att Tyresö centrum har en tydlig stadsprofil.
- Nya äldreboenden och gruppboende för funktionshindrade har tillkommit liksom nya seniorbostäder. Dessa har byggts med utgångspunkt i närhet av service och kommunikationer men också med hänsyn taget till medborgarnas intresse av att bo

kvar i sin närmiljö/kommundel. De större fastighetsägarna i kommunen har utvecklat servicen och kan erbjuda både äldre och funktionshindrade att bo kvar i den egna bostaden. En fortsatt utveckling av hemtjänsten har ytterligare förstärkt möjligheterna att bo kvar hemma.

- Nya trygghetsboenden har skapats för äldre som vill ha ett tryggare boende men inte har behov av särskilt äldreboende..
- Genomfartstrafiken på Bollmoravägen har minskat tack vare att Skrubba Malmväg förlängts och anslutits till Tyresövägen vid en ny trafikplats samt att en ny infart till Tyresö centrum har anlagts från Tyresövägen.
- Miljön längs Gudöbroleden i Trollbäcken har förbättrats betydligt och trafiken flyter utan större köer.
- Trafikplatserna vid Alléplan och Skogsängsvägen har byggts om till rondeller, vilket tillsammans med övriga infrastruktur-satsningar har medfört ett bättre trafikflöde och mindre bullerstörningar för kringboende.
- Nya infartsparkeringar har byggts som täcker behovet.
- Trollbäckens IP har utvecklats med fler anläggningar.
- Tyresö Strand har en fullskalig fotbollsplan med kosntgräs. Kommunen har fått en ny simhall och en väl använd evenemangshall i Tyresö centrum.
- Ett kulturcentrum finns vid Nyboda skola.
- Det kulturhistoriskt värdefulla Tyresö slott med omgivningar samt Alby och Uddby Gård har utvecklats till regionala besöksmål. Alby friluftsområde har utvecklats med fler

aktivitetsmöjligheter och blivit kommunens huvudentré till Tyresta naturreservat och nationalpark.

- Tillgängligheten till stränderna och skärgården har ökat, bland annat genom skärgårdsbryggan vid Trinntorp och ett utökat samarbete med ägarna till Erstavik. Sandholmarnas naturreservat har utvecklats ytterligare, vilket inneburit att fler Tyresöbor kan få njuta av skärgården.
- Naturreservaten får en erforderlig skötsel. Ett par skyddade naturområden på Brevikshalvön har tillkommit och stora insatser görs för att bevara kulturhistoriskt intressanta byggnader och områden, exempelvis Alby, Uddby och Nyfors.
- Kommunens gång- och cykelvägar har utvecklats till ett sammanhållet nät fritt från biltrafik och med god belysning.
- Tack vare nya naturstiggar är det lätt för Tyresös invånare att vistas i Erstaviks vackra naturområden. Stigarna knyter ihop Öringe och den norra delen av Strandområdet.
- Samarbetet med Stockholms stad har lett till en utveckling av Skrubbaområdet och skapat förutsättningar för nya företagsetableringar på gränsen till Tyresö. Samarbetet har också inneburit att Tyresö, med sina goda boendemiljöer, även kunnat medverka till nyetableringar av företag i framförallt Farsta och Skarpnäck.

PROCESS OCH ARBETSGÅNG

Här presenteras arbetsprocessen med översiktsplanen från start till antagande i kommunfullmäktige.

Församråd

Under februari 2005 pågick församrådet för att samla in synpunkter på hur kommunens mark ska användas. Församrådet genomfördes med hjälp av informationsmaterial och frågeformulär på biblioteken i centrum och Trollbäcken. Vid sammanlagt ett tjugotal tillfällen fanns tjänstemän och politiker på plats för att möta kommuninvånarna.

Kommunen skickade ut en enkät till 800 slumpmässigt utvalda invånare i Trollbäcken och Lindalen för att få veta deras syn på boendet, hur de trivs, om de känner sig trygga och vad de anser om trafiken och trafiksäkerhetsarbetet. Hälften av enkäterna besvarades, vilket får ses som en god svarandefrekvens.

Enkätsvaren visade bland annat att närheten till havet och naturen lockat många bosätta sig i Tyresö. Läget i regionen, attraktiva bostäder och bra tomter att bygga på har också spelat en viktig roll. Sex av tio efterfrågar framför allt seniorboenden och små lägenheter. Fyra av tio anser att fler bostäder behöver byggas. De svarande i samtliga bostadsområden uppger att de trivs. De flesta känner sig trygga i det

egna bostadsområdet, men tryggheten minskar ju större avståndet är från hemmet. Endast 14 procent av de svarande tycker att trafiksäkerheten är tillräckligt bra. De övriga saknar trottoarer och cykelbanor, vill ha sänkta hastighetsgränser, farthinder och bättre sikt i korsningar. Åtgärder för att höja trafiksäkerheten är speciellt angelägna runt förskolor och skolor. Tätare busstrafik är ett annat önskemål och många vill ha en bussförbindelse till Skälsåtra.

Samråd

Mellan den 1 mars och 31 maj 2006 hölls samråd om översiktsplanen. Den fanns uppsatt på affischer på våra bibliotek, i kommunhuset samt tidvis vid Träffpunkten i Tyresö centrum. Den var även tillgänglig på kommunens hemsida. Både tjänstemän och politiker bemannade samrådsutställningarna regelbundet under hela samrådstiden.

102 skriftliga synpunkter kom in till kommunen under samrådet och hundratals valde att lämna muntliga synpunkter eller ställa frågor under de tillfällen samrådsutställningen var bemannad.

Synpunkterna har främst handlat om protester mot föreslagen markanvändning för tätare bostadsbebyggelse och trafiksäkerhetsrelaterade frågor i de olika kommundelarna. Det har även kommit in synpunkter om natur- och grönbrågor,

buller, masshanteringsplats samt förslag till ändrad markanvändning.

Utställning

I utställningsförslaget tog kommunen ställning till de inkomna synpunkterna från samrådet, vilket medförde att vissa ändringar skedde i översiktsplanen. Utställningen pågick mellan den 2 juni och den 30 september 2007. Detta var sista tillfället att komma med synpunkter på översiktsplanen och dess innehåll. Den huvudsakliga utställningslokalen var i Tyresö centrum i en tom butikslokal. Utmed väggarna fanns markanvändningskartor, trafikkartor och andra viktiga kartor plus bilder på stora vepor av tyg. Där fanns även informationsmaterial att få. Utställningen bemannades med kommunpersonal varje dag som kunde ta emot allmänhetens synpunkter och frågor. Lokalen besöktes av uppskattningsvis 4000 - 5000 unika besökare. Mindre utställningsförslag fanns tillgängliga på kommunens tre bibliotek och i digital form på tyreso.se.

Antagande

Kommunfullmäktige antog denna översiktsplan den 17 april 2008. Översiktsplanen ersätter därmed den gamla från 1998. Översiktsplanen kommer fungera som ett gott stöd i kommunens fysiska planering.

ÖVERSIKTSPLANENS GRUNDER

Här presenteras de lagar och nationella, regionala och lokala måldokument som har inverkan eller betydelse för Tyresös översiktsplan.

1. Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen (PBL) styr all fysisk planering och kommunen har ansvar för den genom det så kallade planmonopolet. I PBL sägs bland annat att planläggning skall främja en ändamålsenlig struktur av bebbyggelse, grönområden, kommunikationsleder och andra anläggningar. Dessutom ska en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror främjas.

I översiktsplanen ska kommunen redovisa sin syn på den långsiktiga mark- och vattenplaneringen. Här ska även riktlinjer slås fast som ligger till grund för efterföljande beslut på mer detaljerad nivå genom detaljplaner och fördjupade översiktsplaner.

2. Miljöbalken

Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer kan leva i en hälsosam och god miljö.

I Miljöbalken är det främst hushållningsreglerna som har betydelse för planarbetet, men där finns även bestämmelser om riksintressen i kultur-, natur- och friluftsliv samt för skärgården, se sidan 30. Miljöbalken beaktar även människors hälsa samt att miljön skyddas mot skador, se sidan 43.

3. De nationella miljömålen

15 nationella miljömål antogs av Sveriges riksdag 1999 och de ska uppfyllas före 2020. Alternativt ska alla nödvändiga åtgärder genomföras för att målen ska kunna uppfyllas. Sedan våren 2005 finns också ett sextonde miljömål, nämligen "Ett rikt växt- och djurliv". På regional och lokal nivå ska

miljömålen brytas ner till åtgärder som främjar en hållbar utveckling, se sidan 17. Detta gäller såväl kommunens egna förvaltningar som företag och den enskilde kommuninvånaren.

4. Hållbar utveckling/Agenda 21

Tyresö kommun har arbetat med Agenda 21 och hållbar utveckling sedan 1994. Hållbar utveckling är ett begrepp som definieras "En utveckling som tillgodoser dagens behov, utan att äventyra framtida generationers möjligheter att tillgodose sina behov".

Det första lokala måldokumentet antogs av kommunfullmäktige i maj 1998. Under våren 2003 antog kommunfullmäktige Tyresö kommuns övergripande mål för hållbar utveckling, som är det andra lokala Agenda 21-dokumentet. Under 2008 kommer ett nytt åtgärdsprogram för en ekologiskt hållbar utveckling i kommunen att presenteras

Nr	Miljömål
1	Begränsad klimatpåverkan
2	Frisk luft
3	Bara naturlig försurning
4	Giftfri miljö
5	Skyddande ozonskikt
6	Säker strålmiljö
7	Ingen övergödning
8	Levande sjöar och vattendrag
9	Grundvatten av god kvalitet
	Hav i balans samt levande kust och skärgård
10	
11	Myllrande våtmarker
12	Levande skogar
13	Ett rikt odlingslandskap
14	Storslagen fjällmiljö
15	God bebyggd miljö
16	Ett rikt växt- och djurliv

5. Regional utvecklingsplan för Storstockholmsregionen (RUF5)

RUF5 antogs 2002 av landstingsfullmäktige i Stockholms län. Utvecklingsplanen beskriver regionens utveckling med utgångspunkt i bland annat storstadspolitik, flerkärninghet och hur regionen är beroende av sitt omland. Till exempel ska Tyresö kommun bygga mellan 200 - 250 lägenheter per år, enligt RUF5.

6. Lokala måldokument

- *Översiktsplan för Tyresö kommun*
- *Fördjupad översiktsplan för Östra Tyresö*
- *Trafiknätsanalys för centrala Tyresö*
- *Program för förnyelse och utveckling av Tyresö centrum*
- *Tyresö kommuns övergripande mål för hållbar utveckling*
- *Dagvattenhanteringsplan för Tyresö kommun*
- *Kommunens naturinventering*
- *Tyresåsamarbetet. Ett fortlöpande arbete mellan Tyresö kommun, fem andra kommuner och länsstyrelsen*
- *Ökad delaktighet för personer med funktionshinder*
- *Avfallsplan för Tyresö kommun 2008-2020 (arbetsmaterial)*

VAD HAR HÄNT SEDAN 1998 ÅRS ÖVERSIKTSPLAN?

Här ges några exempel på hur kommunens markanvändning har förändrats sedan 1998.

Trollbäcken

Flera gator i Trollbäcken har byggts ut med gångbanor, såsom Fornuddsvägen, Persuddevägen, Skälsättravägen och Lindalsvägen.

1. Fornuddsparken med idrottsplan, lekplats, boulebana och dagvattenanläggning har anlagts. En dagvattenanläggning har också byggts vid Måndalsstigen i Trollbäcken.
2. Trollbäcken har fått ett nytt äldreboende kallat Trollängen.
3. Ett gruppboende har byggts på Sjöhagsvägen
4. Ett gångstråk som binder ihop Skälsätra och Krusboda har anlagts utmed Gammelströmmen.

Bollmora

5. Bullerskydd har byggts utmed Tyresövägen vid Åvägen och längs motorvägen intill Lindalen.
6. I Lindalen har en ny livsmedelsbutik byggts.
7. Gamla vattentornet i Lindalen har rivits och givit plats för företagsetableringar.
8. I kvarteret Järnet på den gamla Ericssontomten har ca 200 lägenheter färdigställts i centrumnära läge.
9. Golfbanan har byggts ut från 9 till 18 hål.
10. Ett område med moderna flerfamiljsvillor har byggts på Peppargränd.

Tyresö Strand

I Tyresö Strand har flera områden förtätats genom avstyckning, fått kommunalt vatten och avlopp och bättre vägar, t ex Strandallén, Backsippevägen och Tjärnstigen.

11. På Slumnäs udde har ett 30-tal lägenheter byggts i sjönära läge.
12. Trädgårdsstadens andra etapp med ca 100 bostäder i grupphus och flerbostadshus är genomförd.
13. Vid Strandtorget har ett nytt kommunalsentrum etablerats kring ett trivsamt torg. I området finns över 90 lägenheter med blandade upplåtelseformer, men också en livsmedelsbutik, restauranger, frisör och annan service.
14. Alby naturreservat har utökats och omfattar nu även Rävnalet.
15. Tyresö skola har byggts till med undervisningslokaler och en ny idrottshall.
16. Verksamheten vid Notholmnen (Tyresö Slott) har utvecklats med bland annat en ny gästbrygga, café och utökad vandrarehemsverksamhet.

Östra Tyresö

En fördjupad översiktsplan för Östra Tyresö har antagits. I den finns utbyggnadsstrategier för hur arbetet med att ta fram nya detaljplaner ska ske. Målet är att Östra Tyresö ska omvandlas från fritidsboende till permanent småhusområde.

17. En ny skola för F-5 och förskola har byggts i Nytorp på Brevikshalvön.
18. En ny brygga för skärgårdstrafiken har anlagts vid Trinntorp.

Hela kommunen

Mellan 1998 och 2004 har bygglov beviljats ca 660 lägenheter och ca 570 småhus och fritidshus. Framför allt har det byggts nya småhus i Tyresö Strand.

Kommunen har anlagt infartsparkeringar vid brandstationen i Bollmora, Strandtorget, Videvägen, Tyresö kyrka och Trinntorp. Hanninge kommun har anlagt en infartsparkering vid Gudö å och Stockholm stad i Skrubba. Vid flera busshållplatser finns cykelparkering.

Fem rondeller har byggts i Tyresö; vid Tyresövägen-Öringevägen, vid Njupkärrsvägen-Industrivägen, vid Bollmoravägen-Linblomsvägen, vid Tyresövägen-Strandallén och en rondell har byggts som ny tillfart till golfbanan och Siklöjevägen.

- Ett stort antal återvinningsstationer för förpackningar och tidningar har etablerats i kommunen.
- Åtta master har byggts för den tredje generationens mobiltelefonnät (UMTS).

Vad har hänt sedan den förra
översiktsplanen?

Teckenförklaring

- Vägar
- Vatten
- Befintlig bebyggelse
- Naturmark

TYRESÖ I REGIONEN

Här beskrivs Tyresö kommuns förutsättningar, viktiga externa samarbetsprojekt och hur några grannkommuners planeringsfrågor kan påverka Tyresö.

Planeringsförutsättningar

Befolkningsutveckling enligt RUF5

Den regionala utvecklingsplanen för Storstockholmsregionen (RUF5) utgår från att tillväxten i den lokala arbetsmarknaden under de kommande 30 åren i första hand sker genom förtätning. Den planerade satsningen på tågtrafiken i Mälardalen gör dock att arbetsmarknadsregionen även växer geografiskt. RUF5 räknar med att 200 - 250 bostäder byggs varje år i Tyresö fram till 2015 och därefter 50 - 100 bostäder fram till 2030, vilket skulle resultera i en befolkning på 46 500 - 50 000 invånare.

Kommunen bedömer att det som mest går att komma upp i 200 - 250 bostäder/år under några goda år fram till 2030. 100 - 175 bostäder/år är dock en mer realistisk bedömning. Med samma tillväxttakt som de senaste 15 åren (+ 450 invånare per år) kommer Tyresö att ha cirka 48 000 invånare år 2020.

Tyresö kommun och omringliggande kommuner.

Befolkningsökningen kommer att ske i centrala Bollmora, Tyresö Strand och Östra Tyresö.

Arbetsmarknad och pendling

Omkring 20 000 av Tyresös invånare förvärvsarbetar, men endast 5 600 av dessa har ett arbete inom kommunens gränser. Övriga pendlar till arbeten i andra kommuner, främst till Stockholms stad. Ungefär 3 750 personer pendlar dagligen in till Tyresö för att arbeta. För att underlätta pendling är goda kommunikationer med länets alla delar viktigt.

I Tyresö finns i huvudsak småföretag och det råder brist på mark för större arbetsplatser. Kommunen arbetar för att kunna skapa främst fler kontorsarbetsplatser eller andra typer av arbetsplatser som inte kräver stora markytor eller har miljöfarlig verksamhet. Tyresö är i hög grad beroende av hur arbetsmarknaden utvecklas i hela länet och där har Stockholm en nyckelroll. Av bland annat den anledningen samverkar Tyresö kommun på olika sätt och på olika nivåer för att öka tillgången till arbetsplatser i hela Stockholms län.

Viktiga externa samverkanspartners

Stockholm-Mälardalenregionen

Tyresö kommun är en del av en större region, Stockholm-Mälardalenregionen. Regionen konkurrerar på den internationella arenan om företagsetableringar, besökare och var människor vill bosätta sig. Stockholm-Mälardalenregionen är redan Skandinaviens naturliga mittpunkt, ekonomiska centrum och tongivande kulturcentrum. Ett fördjupat näringspolitiskt samarbete växer nu fram i regionen med målet att vara norra Europas ledande tillväxtregion. För att nå dit uppträder Stockholm-Mälardalenregionen under det gemensamma varumärket "Stockholm - The Capital of Scandinavia".

Det som utmärker Tyresö i Stockholm-Mälardalenregionen är framför allt att vara en mycket attraktiv bostadsort med unik närhet till både orörd skog, sjöar och skärgård och närhet till Stockholm city. I regionen finns tillgång till en stark och diversifierad arbetsmarknad och ett mycket stort service-,

kultur- och nöjesutbud. Goda kommunikationer är en förutsättning för att kunna nyttja allt detta.

Stockholms stad

Nästan 10 000 Tyresöbor arbetar i Stockholms stad. Närheten och kopplingen till Stockholm stärks också genom de tillgångar som erbjuds tyresöborna i form av Stockholms breda utbud av utbildningar, service, kultur och nöjen. Detta innebär att Stockholms stad utgör en av kommunens viktigaste samarbetspartners. Kommunikationerna till och från Stockholm, särskilt de kollektiva transporterna, är ett område som står inför ständig utveckling.

Vidare är Tyresö kommun beroende av en positiv utveckling av Stockholm som etableringsort för företag. Allt som kan utveckla Stockholms näringsliv utvecklar också Tyresö. Kommunen arbetar därför aktivt för samarbete inom Stockholm Business Alliance. Därutöver har kommunen konkreta utvecklingsprojekt tillsammans med Stockholms stad inom såväl stadsbyggnadsområdet som det kommunaltekniska området.

LÄSK-samarbetet

Nordväst om Tyresö ligger Skrubba. Området hör till Stockholms stad, men gränsar även till Nacka kommun i norr. Sedan ett par år pågår LÄSK-samarbetet (LÄSK = Lindalen, Älta, Skrubba) mellan politiker och tjänstemän i Stockholm, Nacka och Tyresö kommuner. Syftet är att gemensamt planera framtida markanvändning och trafikstruktur i området utan att hindras av gällande kommungränser.

LÄSK-gruppen och Vägverket kommer att anlägga en ny trafikplats med av- och påfartsramper i båda riktningar från Tyresövägen (väg 229). Den kommer att ansluta till en förlängd Skrubba Malmväg och Ältabergsvägen. Norr om Ältabergsvägen i Nacka planeras för ett bostadsområde om 400 lägenheter, kallat Södra Hedvigslund. Trafikplatsen kommer framförallt avlasta Bollmoravägen och Tyresö centrum från genomfartstrafik, även Lindalen. I och med trafikplatsen skapas även bättre förutsättningar att utveckla Skrubba till framförallt

ett arbetsplatsområde i enlighet med Stockholm stads översiktsplan. I samband med utbyggnaden av väginfrastrukturen kan också det mellankommunala gång- och cykelvägnätet byggas samman, se idéskiss nedan.

Samverkan på Södertörn

I Södertörns åtta kommuner Tyresö, Haninge, Nynäshamn, Huddinge, Botkyrka, Salem, Södertälje och Nykvarn bor drygt 400 000 invånare. Under mer än 20 år har kommunerna samarbetat i syfte att genom samverkan utveckla den egna

Idéskiss om hur Skrubbatriangeln skulle kunna utvecklas i framtiden. Bearbetad skiss av Brunnerberg & Forshed

kommunen, utveckla den egna verksamheten och spara pengar. Exempel på samverkan utgör Södertörns Brandförsvärsförbund och det nya kommunalförbundet för miljötillsyn där Tyresö, Haninge och Nynäshamn ingår och som påbörjar sin verksamhet i april 2008. Samarbetet framöver kommer att presenteras i ett utvecklingsprogram för Södertörn fram till år 2030.

Gemensamma viljeinriktningar inom tre områden anges i programmet:

- Infrastruktur
- Näringsliv och högskola
- Olikhet och mångfald

Nacka kommun

Förutom LÄSK-samarbetet finns en rad olika samarbetsprojekt tillsammans med Nacka kommun. Med en gemensam regional indelning för både landstinget och polisen följer naturliga samverkansmöjligheter inom främst socialtjänsten men också inom det brottsförebyggande arbetet. Tillsammans med Nacka kommun och Stockholm stad arbetar vi för att utveckla samarbetet med Erstavik fideikommiss, i syfte att utveckla området som besöksmål och göra det mer tillgängligt. Läs även om detta på sidan 67.

Haninge kommun

Vad gäller skyddet av Tyresös unika urskogsområden samverkar Tyresö med Haninge kommun och Stockholms stad inom ramen för Stiftelsen Tyrestaskogen. Stiftelsen äger och förvaltar Tyresta nationalpark med angränsande naturreservat, se sidan 28. I Haninge kommuns översiktsplan planeras för en omvandling till permanentboende av de fritidshusområden som ligger belägna strax söder om Trollbäcken i Tyresö kommun. Inte långt därifrån planeras även en helt ny stadsdel, Vegastaden, med totalt 3 000 bostäder. Det kommer på sikt att öka trafikmängden på Gudöbroleden genom Tyresö. Därför är det viktigt att Tyresö och Haninge kommun gemensamt arbetar för att Vägverket genomför de förbättringsåtgärder

som är planerade för Gudöbroleden i Tyresö.

Utbyggnaden kommer också att öka trycket på de redan överfulla infartsparkeringarna vid bland annat Alléplan. Tyresö kommun anser därför att det är av största vikt att även Haninge kommun, i enlighet med sin översiktsplans intentioner, anordnar fler infartsparkeringar vid strategiska lägen utmed Gudöbroleden. Även handelsetableringar i Haninge har stor inverkan på Tyresö kommun. Därför är det viktigt att samråd sker med Tyresö i dessa frågor.

Huddinge kommun

I Huddinge pågår detaljplanering av gamla fritidshusområden som ska omvandlas till permanentboende. I Mellansjö är vatten och avlopp utbyggt och i Länna sker det en successiv utbyggnad. Inga större förändringar sker i vattengränsen (Drevviken) och Tyresö kommun.

Värmdö kommun

På Ingarö, som ligger närmast Tyresö, kommer utbyggnaden av vatten och avlopp de närmaste åren att ske runt Brunn. Där finns det en stor vattentäkt som behöver skyddas. Längs Ingarös södra kust sker en viss inflyttning i fritidshus och där används enskilda avlopp och brunnar. Inga övriga förändringar planeras i vattengränsen mot Tyresö kommun.

Tyresås sjösystem

Tyresås sjösystem är det stora sammanhängande systemet på Södertörn. Botkyrka, Haninge, Nacka, Huddinge, Stockholm och Tyresö kommuner ingår i sjösystemet. Drevviken är den största sjön i sjösystemet. Läs mer på sidan 38.

KAPITEL 2. KOMMUNÖVERGRIPANDE PLANERING

KOMMUNENS PLANERING

Här beskrivs hur Tyresö kommun utvecklas gällande befolkning, nyplanerade bostäder, skolor och boende för äldre.

Vad kännetecknar Tyresö?

Tyresö kommun har inga stora oexploaterade landområden som enkelt kan planläggas och bebyggas. Knappt en tredjedel av kommunens landareal på 7 100 hektar består av nationalpark och naturreservat medan drygt hälften av ytan är exploaterad mark inklusive omvandlingsområden. Resten består av naturområden, planerade naturreservat och jordbruksmark. Med denna verklighet krävs en strategisk markförvärvspolitik för att kunna skapa lämpliga och sammanhängande planområden.

Stora orörda skogsområden, det kuperade Södertörnslandskapet, Erstaviken, innerfjärdarna och Tyresåns sjösystem är beståndsdelar som gör Tyresö till en attraktiv bostadsort i Stockholmsregionen. Attraktiviteten beror även på att Tyresö ligger nära regionkärnan Stockholm city och de kvalitéer som storstaden erbjuder. Mellan city och Tyresö är det ca 20 minuters bilfärd och ca 30 minuters resa med kollektivtrafik.

Befolkningsutveckling

Tyresö har ca 16 000 bostäder fördelat på ägande-, bostads- och hyresrätter. Över hälften av invånarna bor i småhus. Efterfrågan på bostäder är hög och det finns inga outhyrda hyreslägenheter. Fram till år 2010 beräknas antalet invånare öka från ca 42 000 invånare årsskiftet 2007/2008 till drygt 44 000 invånare 2010. I en prognos för befolkningen fram till år 2030 räknar kommunen med att befolkningen ska uppgå till omkring 50 000 invånare.

Befolkningsökningen kommer främst att ske i Tyresö centrum, Tyresö Strand och Östra Tyresö. Under de kommande decennierna kommer en normalisering av befolkningsutvecklingen att ske genom att andelen äldre av den totala befolkningen kommer att öka.

Planering av bostäder

Den kommunala planeringen är inriktad på boende av en småskalig karaktär med närhet till naturen men även en mer storskalig flerbostadshusbebyggelse i kommunens centrala delar, främst i Tyresö centrum. I Tyresö kommun ska det finnas varierande bostadsområden med olika typer av bebyggelse. Målet är att det i Tyresös samtliga kommunaldelar, utom Östra Tyresö, ska finnas olika bostadstyper med varierade upplåtelseformer.

Under närmare 30 år har Tyresös planering varit inriktad på att omvandla befintliga fritidsbebyggelseområden till permanentbebyggelse samt att genom förtätningar i det befintliga bostadsbeståndet skapa en varierad bostadsbebyggelse som kompletterar den äldre bebyggelsen. Ett 50-tal förtätningsområden av olika storlek har på detta sätt planlagts och byggts ut sedan slutet på 1970-talet. Dessa förtätningsområden finns i kommunaldelarna Trollbäcken, Hanviken/Lindalen, Öringe, Rotvik, Skålsåtra, Farmarstigen samt inom Tyresö Strand. Omvandlingen av Östra Tyresö är enligt den fördjupade översiktsplanen enbart inriktad på gles villabebyggelse med få avstyckningar.

Den kommande förtätningen med flerbostadshus och grupphusområden kommer främst att ske i kollektivtrafiknära lägen i Tyresö Strand, Bollmora samt i Tyresö centrum. Framförallt i Tyresö centrum, med exklusiv närhet till service och kollektivtrafik, finns stora möjligheter att skapa stadskvarter med hög exploateringsgrad. I övriga delar av kommunen rör det sig i de flesta fall om mindre förtätningsområden ofta inom ramen för befintlig

småhusstruktur.

Skolor

Behovet av skollokaler varierar mellan åren. Det är därför viktigt att kommunen på ett flexibelt sätt förmår att anpassa sig till de skiftande behoven över åren. Närheten till förskolor och skolor prioriteras högt av de familjer som flytta in i kommunen. I dagens samhälle där oftast båda föräldrarna arbetar eller studerar, blir närheten till barnens förskola och skola allt viktigare. Även för gymnasieungdomar och äldre elever är det viktigt att kunna välja skola och inriktning.

Boende för äldre människor

När det gäller behov av hemtjänst och platser i äldreboende har man under senaste året sett en tendens till att behovet inte växer i samma takt som befolkningen ökar. Hemtjänsten utvecklas bland annat med syftet att fler äldre ska kunna bo kvar hemma. Anhöriga kommer då troligtvis att behöva ta ett allt större ansvar i omsorgen om de äldre. Därmed uppstår också ett ökat behov av stöd till anhöriga.

Många äldre Tyresöbor som bor i småhus kommer i större utsträckning än idag att söka sig till mer tillgänglighetsanpassade lägenheter, när ålderskrämporna sätter in. Kommunen har därför i samarbete med olika bostadsföretag påbörjat en analys av vilka nödvändiga insatser som behövs i bostäder och bostadsområden för att öka de äldres möjligheter att bo kvar i "sin" kommunal. Det finns en ökande efterfrågan på ett tryggare boende från kommunens äldre invånare, som inte har behov av biståndsbedömt särskilt äldreboende. Därför planeras för en ny form av alternativt boende, ett så kallat trygghetsboende, för äldre från 75 - 80 år. Ett första trygghetsboende planeras i anslutning till Björkbackens äldrecentrum. Läs mer på sidan 14.

Utgångspunkter för översiktsplanen

I översiktsplanen delas Tyresö in i fyra kommundelar; Trollbäcken, Bollmora, Tyresö Strand och Östra Tyresö. I varje kommundel pekas ett antal områden ut där kommunen föreslår en förändrad markanvändning. För de områden som kommer att bli aktuella för detaljplanering kan översiktsplanen fungera som program. Översiktsplanen gör det också möjligt att använda enkelt planförfarande i större utsträckning.

Områden för bostadsbebyggelse

I områden som är utpekade för tätare bostadsbebyggelse vill kommunen skapa förutsättningar för nya flerbostadshus, radhus och parhus. Om det är lämpligt kan lägenheter för handikappomsorgen förläggas inom dessa områden. Även utanför utpekade områden kan mindre förtätningar med bostäder eller andra verksamheter göras där det bedöms lämpligt. Både vid planering av nya bostadsområden och vid förtätning av befintliga, strävar kommunen efter att komplettera med sådan bebyggelse som saknas i närområdet.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

- 1 Tyresös småskaliga karaktär med närhet till naturen skall bevaras.
- 2 En jämn befolkningstillväxt som ger underlag till en fortsatt god service för kommunens invånare.
- 3 Tillgång till varierade bostads-områden och olika bebyggelsetyper.
- 4 I Tyresö ska man känna sig trygg överallt.
- 5 God tillgång till ytor för närrekreation och lekplatser ska finnas i alla bostadsområden.
- 6 I kust- och skärgårdsmiljö ska ny småhus-bebyggelse underordnas terräng och landskap.
- 7 Nybyggda bostäder ska ha godkända bullernivåer såväl i inomhus som utomhus.
- 8 Nybyggda bostäder, utomhusmiljöer och allmänna byggnader ska ha en god tillgänglighet.

STRATEGIER:

Högre och tätare bostadsbebyggelse ska främst lokaliseras i centrala delar av kommunen. Nya bostadsområden i övriga delar av kommunen ska noga prövas med hänsyn till närområdets karaktär.

Att det byggs i genomsnitt 150 bostäder per år i Tyresö, fördelat på både småhus och flerbostadshus. Då efterfrågan på seniorboenden har ökat, bör en del av dessa bostäder byggas för personer över 55 år.

När nya bostadsområden planeras, eller förtätning sker, strävar kommunen efter att komplettera med sådan bebyggelse som saknas i närområdet. Bebyggelsen ska vara väl anpassad till omgivande bebyggelse.

Miljöer, vägar och gång- och cykelvägar som upplevs som otrygga ska göras tryggare. Det kan ske genom välplacerade belysningsarmaturer samt att buskar och grönska hålls låga och välskötta så att genomsiktighet skapas. Bebyggelseförtätning medför att fler människor rör sig på samma yta och därmed åstadkoms en känsla av ökad trygghet.

Vid planering av större bostadsprojekt ska området förses med utomhusmiljöer av hög kvalitet med plats för lek, rekreation och avkoppling.

I detaljplaner för bostadsändamål och i efterföljande bygglovshandling ska det tydligt framgå hur bebyggelsen ska anpassas till landskapet, till exempel att souterränghus är lämpligt att bygga där marken sluttar.

Vid planering av ny bebyggelse ska de nationella riktvärdena för trafikbuller följas. Avsteg från gällande riktlinjer kan prövas i centrumnära lägen med närhet till service och goda kollektivtrafikförbindelser.

Beslut om ett basanpassningsprogram, som är en sammanställning av krav och rekommendationer för att uppnå en god tillgänglighet.

KOMMUNALA VERKSAMHETER

Här beskrivs de kommunala kärnverksamheterna förskola och skola, äldre- och handikappomsorg samt möjligheterna till att utöva kultur och fritidsaktiviteter.

Lekande dagisbarn. Foto: Annika Röed

FÖRSKOLA OCH SKOLA

År 2007 fanns det ca 3 500 barn under sex år i Tyresö kommun. Antalet kommer att ligga kvar på denna nivå de närmaste åren. Nästan 9 av 10 av sexåringarna går på förskola eller familjedaghem. Efterfrågan på förskoleplatser kommer att öka främst i Östra Tyresö.

I åldersgruppen 6-15 år fanns ca 6 300 barn 2007. Antalet barn mellan 6 och 11 år kommer att vara konstant fram till 2010, medan åldersgruppen 12-15 år minskar med cirka 400 under den perioden. I Östra Tyresö och Tyresö Strand finns behov av ytterligare skollokaler. Höstterminen 2007 invigdes en ny skola (F till 5) och förskola i Nytorp på Brevikshalvön. Till följd av de senaste årens ökning

av elever på yrkesinriktade utbildningar, behövs fler lokaler för den typen av verksamheter i kommunen. Tillströmningen av elever på de teoretiska utbildningarna kommer att klaras av i och med åtgärder inom gymnasiet och med ett förmodat ökat utbud av friskolor.

Öppen fritidsgårdsverksamhet bedrivs på Nyboda skola. Så kallade träffpunkter med mer begränsat öppethållande finns vid Strandskolan, Kringlan (Trollbäcken) och Krusboda. Vid Bergfotens fritidsgård bedrivs verksamhet riktad till ungdomar och unga vuxna med funktionshinder.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

Tyresö kommun ska tillhandahålla undervisningslokaler för förskola, grundskola och gymnasium.

STRATEGIER:

Mark reserveras i de fyra kommundelarna, se Kommundelsfördjupningar sidan 51. Skolor ska om möjligt lokaliseras så att eleverna i så stor utsträckning som möjligt kan gå eller cykla själva till skolan.

ÄLDRE- OCH HANDIKAPPOMSORG

Kommunen tillhandahåller bostäder med särskild service för de invånare som har behov av detta. Syftet med bostäderna är att äldre och funktionshindrade ska kunna leva ett så normalt liv som möjligt. För de funktionshindrade som är under 65 år behövs ett antal nya gruppboenden och även serviceboenden som är integrerade i det vanliga bostadsbeståndet.

Antalet äldre kommer att öka de närmaste åren. Tyresö kommun stärker nu servicen och tryggheten för äldre så att de kan bo kvar i den egna bostaden så länge som möjligt. Sådana åtgärder är exempelvis fler platser i dagverksamhet och korttidsvård, bostadsanpassning, kompetensutveckling av personalen och utökad anhörigstöd. Kommunen samarbetar med bostadsföretag och fastighetsägare

för ökad tillgänglighet i det befintliga bostadsbeståndet. En åtgärd på lång sikt kan till exempel vara att installera hiss i befintliga flerbostadshus där äldre bor. Ett nytt äldreboende startar våren 2008. Mark finns reserverad för att täcka behovet av nya äldreboenden. En ny form av trygghetsboende för äldre över 75-80 år planeras i anslutning till Björkbackens äldrecentrum

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

Tyresö kommun ska tillhandahålla bostäder med särskild service för de invånare som har behov av detta

STRATEGIER:

Mark reserveras för gruppboenden och äldreboenden, se Kommundelsfördjupningar sidan 51. Vid planering av nya bostadsområden eller vid förtätning ska kommunen ta hänsyn till behovet av lägenheter för människor med särskilda behov beroende på ålder eller funktionshinder.

KULTUR OCH FRITID

I Tyresö finns stora möjligheter till en innehållsrik fritid. Här finns kulturskola, biograf, konsthall och tre bibliotek. I utbudet ingår även idrottsplatser, ishallar, simhall, ridskola, en 18-håls golfbana och flera idrottshallar. Kommunen har en aktiv föreningsflora med olika intresseinriktningar inom idrott, kultur, religion och politik.

Tyresö har Tyresåns och Åvaåns sjösystem, insjöar och en lång kuststräcka ut mot havet. Förutom natursköna strövområden finns fina mindre badplatser som drivs i kommunal regi. Alby friluftsgård vid Albysjön öster om Krusboda är ett rekreationsområde med friluftsgård, motions slingor och friluftsbad. Sedan några år bedrivs Naturskola vid Alby gård och temaprogram genomförs med olika årskurser av Tyresös skolbarn.

Många av kommunens anläggningar byggdes på 1970 och 80-talen och behöver rustas upp och moderniseras. Ett behov av nya anläggningar och ytor för fotbollsplaner finns i hela kommunen. Föreningsverksamheterna som hållit till i Föreningsgården i Tyresö centrum flyttar in i nya lokaler på Nyboda skola under 2008.

Kanotpaddling i Gudö å. Foto: Göran Bardun

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

- 1 Kommunen ska i samverkan med Tyresös idrotts- och kulturföreningar se till att alla invånare har goda möjligheter att utöva sina fritidsintressen i alla kommundelar.
- 2 En inomhushall för större kultur- och idrottsevenemang.
- 3 Ett bättre utnyttjande av kommunens stora möjligheter för det rörliga friluftslivet.
- 4 Ett rikt lokalt utbud av kultur för alla åldrar.

STRATEGIER:

- Ett nytt område föreslås för idrotts-, rekreations- och parkändamål, se sidan 68. Utveckling av befintliga idrottshallar och gräsplaner i hela kommunen. Möjligheterna för barn- och ungdomar med funktionshinder att utöva fritidsintressen ska förbättras genom en aktiv samverkan mellan kommunen och föreningslivet.
- En detaljplan för simhall och evenemangshall i Tyresö centrum antagits 2008. Hallarna ska ha en tilltalande arkitektur och gestaltning och kunna fungera ihop.
- Förbättra tillgängligheten till de stora naturområdena genom anläggning och underhåll av olika former av leder i skog och vid sjöar.
- Utveckling av Nybodaområdet till ett kulturcentrum. En fortsatt förnyelse av biblioteksverksamheten.

HANDEL OCH NÄRINGS LIV

Här beskrivs Tyresös förutsättningar och utvecklingsmöjligheter för handel och näringsliv.

Handel

Det finns tre kommundelscentra i Tyresö; Tyresö centrum, Alléplan och Strandtorget. I samtliga tre centra finns livsmedelsbutiker, restauranger, specialbutiker med mera där Tyresö centrum har det största och bredaste utbudet. Kommunens läge i regionen och det faktum att två tredjedelar av arbetskraften arbetar utanför Tyresö innebär att många gör sina inköp i andra kommuner. För att kunna bibehålla en god service till Tyresös invånare behövs medvetna satsningar och investeringar från näringsidkarna själva.

Om Tyresö ska vara en levande och vital bostadsort behövs handel och bärkraftiga centra. De bör ha en god tillgänglighet och kunder ska lätt och bekvämt kunna utföra både små och större ärenden. Om inte Tyresös kommundelscentra kan stå sig i konkurrensen från andra kommuner är risken stor att affärer tvingas slå igen och att servicen till invånarna

försämras. Befolkningsgrupper som inte har tillgång till bil drabbas hårdast av en sådan utveckling. För att undvika detta krävs en stabil och gärna ökande befolkning, samtidigt som kundkretsen bibehålls och är köptrogen. För att möta konkurrensen från handelssatsningar i omgivande kommuner behövs en långsiktig strategi hos handlare, fastighetsägare och från kommunens sida.

Näringsliv

Tyresö kommun har ett gott företagsklimat som präglas av småskalighet och med endast några få större aktörer. Kommunen själv är den största arbetsgivaren med omkring 2 500 anställda personer. Inom kommunen finns ingen lämplig mark för störande eller utrymmeskrävande industriverksamhet. Etablering av nya verksamheter kan endast ske i begränsad omfattning för till exempel mindre verkstäder, lager eller kontor.

Tyresö kommun har sedan 1990-talet en näringslivsstrategi som är uppbyggd på två delar:
1. På regional nivå deltar kommunen aktivt i arbetet som syftar till att förbättra näringslivsklimatet i hela Stockholmsregionen. Tyresö är en integrerad del av

Stockholmsregionens arbets- och bostadsmarknad och till stor del beroende av att Stockholm är en attraktiv etableringsort. Tyresö är medlem samt deltar aktivt i Mälardalsrådet, Stockholm Business Alliance och Södertörnssamarbetet där huvudsyftet är att marknadsföra Stockholmsområdet som etableringsort. Kommunen samarbetar även med Nacka och Stockholm i det så kallade LÅSK-samarbetet (se sidan 10) där syftet är att detaljplanlägga Skrubbatrangeln, Ältadalen och Hedvigslund för arbetsplatser, bostäder och ny infrastruktur. Det arbetet har redan lett fram till konkreta resultat bland annat i form av beslut om gemensam finansiering av infrastrukturprojekt.

2. På lokal nivå bedriver Tyresö kommun sedan 1990 ett arbete som syftar till att underlätta för småföretag inom kommunen och i Skrubbatrangeln att starta upp och bedriva näringsverksamhet. Kommunen stödjer aktivt Ung Företagsamhet på Tyresö Gymnasium och är medlemmar i Nacka Tyresö Värmdö Nyföretagarcentrum. Kommunen bygger nätverk mellan företagare och mellan företagare och kommunen. Det finns en "expressfil" för företagare som önskar bygglov och kommunen ger ut tidningen "Tyresöföretagaren" med åtta nummer per år och ordnar företagsträffar i samarbete med bland annat föreningen "Företagarna i Tyresö".

Därutöver har kommunen mycket aktivt medverkat till upprustningen av byggnader och markområden inom Tyresö slottsområde där ett antal småföretagare i turist- och servicenäringen har etablerat sig.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1 Tyresö centrum är kommunens huvudcentrum och handel i "större skala" ska koncentreras dit. Kommundelscentra vid Alléplan och Strandtorget ska bibehålla en grundläggande kommersiell service.

2 Tyresö kommun verkar för att förbättra näringslivsklimatet på regional nivå.

3 Tyresö kommun verkar för att förbättra näringslivsklimatet på lokal nivå.

STRATEGIER:

Tyresö kommun har tagit fram Program för förnyelse och utveckling av Tyresö centrum, som antogs av kommunfullmäktige i mars 2007. Där framgår det hur centrum ska utvecklas med fler kommersiella ytor, bostäder, idrottsändamål och uppfräschade utomhusmiljöer. Kommunen ska genom planläggning förtäta med bostäder kring Alléplan och Strandtorget.

Kommunen verkar aktivt genom Mälardalsrådet, Stockholm Business Alliance och Södertörnssamarbetet där huvudsyftet är att marknadsföra S Stockholmsområdet som etableringsort.

Kommunen underlättar för småföretag att starta upp och bedriva näringsverksamhet, bygger nätverk mellan företagare och mellan företagare och kommunen, har en "expressfil" för företagare som önskar bygglov, ordnar företagsträffar i Företagens Hus.

MILJÖMÅL I TYRESÖ

Här beskrivs hur Tyresö kommun förhåller sig till de regionala miljömålen. De nationella miljömålen finns på sidan 7.

Barnsjön. Foto: Göran Bardun.

1. Begränsad klimatpåverkan

I Tyresö har personbilsinnehavet fördubblats mellan 1980 och 2005 medan den vuxna befolkningen har ökat med 25 %. För att lyckas med att minska utsläppen i enlighet med målen så krävs mer investeringar i kollektiva trafikmedel som genererar minimalt med koldioxid per transporterad personkilometer. En annan faktor är ytterligare utbyggd fjärrvärme, som kan ge en stor energieffektivisering och minskar beroendet av fossila bränslen. Kommunens strategi att bygga mer bostäder i centrum- och kollektivtrafiknära lägen, kan bidra till att klimatpåverkan begränsas då fler väljer att åka kollektivt.

Kommunala mål

- Koldioxidutsläppen från fossila bränslen ska minimeras.
- Andelen förnyelsebar energi ska maximeras
- Kommunen ska verka för ökad användning av miljö-

anpassade transportmedel

2. Frisk luft

Kommunövergripande beräkningar visar att halterna av kvävedioxid i kommunen understiger det regionala målet om 30ug/kbm som årsmedelvärde och 75 ug/kbm som timmedelvärde till 2010. Halterna av flyktiga organiska ämnen (VOC), bens(a)pyren samt partiklar (PM10) överskrids inte heller i kommunen.

3. Bara naturlig försurning

I Tyresö är det Åva åns sjöar som framförallt är påverkade av kraftig försurning. Under 30 år har ett kalkningsprogram utförts av staten för vissa av sjöarna som bedömts ha störst behov. Kommunen har sedan 1984 kalkat sjön Ållmora träsk. Under 80- och 90-talen utfördes av ett antal kommuner studier av försurningen av skogsmarken och inventering av olika ståndarters vitalitet vad gäller barrförluster hos gran. Den senaste inventeringen som utfördes 1995 visade på en återhämtning för skogsmarken förutom närmast större trafikleder.

De försurande ämnena i atmosfären och i nederbörden har minskat under senare år. De tidigare åtgärderna mot stora utsläpp av svavel främst från olja till energiproduktion och olja för transporter har minskat. Utsläppen av kväveoxider minskar inte i samma omfattning. Av den regionala påverkan utgör cirka 50% av nedfallet från verksamheter inom länet, främst från vägtrafiken. De sammanlagda utsläppen i länet ska minska med 60% och transportsektorn ska minska med 70%, räknat från 1995 års nivå.

4. Gifrfri miljö

Kommunala mål

- Mängden avfall ska minimeras
- Andelen källsorterat avfall ska maximeras
- Användningen av svårnedbrytbara, naturfrämmande ämnen och produkter ska minimeras

5. Skyddande ozonskikt

Kommunen samlar in uttjänta vitvaror som inlämnas

för återvinning.

6. Säker strålmiljö

Kommunens skolmiljöer är sedan länge kontrollerade och uppfyller den regionala målsättningen. När det gäller flerfamiljsbostäder kommer även där att länets målsättning att nås.

Kommunalt mål

- Ingen ska få försämrad hälsa av inomhusmiljön

7. Ingen övergödning

I kommunen sker en successiv anslutning till det kommunala vatten- och avloppsledningsnätet. Ca 75 % av de kvarvarande enskilda avloppen i de kustnära omvandlingsområdena ska vara anslutna till år 2030. När det gäller fosfor från jordbruken så beräknas inga större förändringar behöva göras i verksamheterna. Den diffusa fosforspridningen från planteringar och villaträdgårdar kommer fortsättningsvis att öka i betydelse.

8. Levande sjöar och vattendrag

Kommunen har tillsammans med övriga kommuner på Södertörn inventerat och tagit fram fakta om våra vattenmiljöer.

Kommunala mål

- Vattenkvaliteten i vattendrag och sjöar ska förbättras.
- Områden med särskilda natur- och/eller rekreativvärden ska beaktas.

9. Grundvatten av god kvalitet

Tyresö kommun stödjer sig på de regionala miljömålen.

10. Hav i balans samt levande kust och skärgård

Kommunala mål

- Vattenkvaliteten ska förbättras.
- Områden med särskilda natur- och/eller rekreativvärden ska beaktas.

Strandtorget i Tyresö Strand. Foto: Göran Bardun

11. Myllrande våtmarker

Kommunens alla större våtmarker är skyddade enligt miljöbalken.

Kommunalt mål

- Områden med särskilda natur- och/eller rekreativvärden ska beaktas.

12. Levande skogar

I kommunen är ca en tredjedel av markarealen skyddad och merparten av densamma är skogsmark. I

kommunen finns stora arealer skogsmark som sköts genomfri utveckling och innehåller död ved. Gammelskogsarealerna i kommunen är acceptabla genom bestånd som finns kvar i Tyresta. Lövskog prioriteras på flera platser i kommunen, även där det tidigare har varit hagmark.

Kommunens områden med kulturlämningar är väl kända, se sidan 40.

Kommunen har i dag två naturreservat och några naturområden som inbjuder till friluftsliv för

allmänhet och föreningar. Några av områdena är mer tätortsnära.

Kommunalt mål

- Områden med särskilda natur- och/eller rekreativvärden ska beaktas.

13. Ett rikt odlingslandskap

Kommunen har ett visningsjordbruk, Uddby gård, som ser till att hålla marker öppna i Alby naturreservat. Dyviks lövängar är ett mindre område med mycket värdefull flora- och fauna som hävdas på traditionellt vis. För att bibehålla och utveckla dessa områden behövs ekonomiskt stöd för utfört arbete.

Tätortsnära jordbruksmark som ianspråkats för exploatering ska i möjligaste mån kompenseras med motsvarande arealer av motsvarande marker.

Kommunalt mål

- Andelen jordbruksmark i kommunen ska bibehållas.

14. God bebyggd miljö

En bullerkartläggning har tagits fram för hela kommunen. Samhällsplaneringen utgår ifrån denna kartläggning för att all nybyggnation ska klara uppsatta bullernormer. Specifika bullerutredningar görs i samband med detaljplaner om kommunen misstänker att de rekommenderade bullernivåerna kommer att överstigas.

Kommunen renoverar äldre kommunala byggnader och installerar då om möjligt fjärrvärme och/eller bergvärme. Vid nybyggnation sker om möjligt också energivalet till förmån för mer miljövänliga alternativ som fjärrvärme eller bergvärme. Samt att

kommunen alltid försöker se till att alla byggnader är välisolerade.

-Kommunala mål

- Vid markexploatering ska ekologiska aspekter beaktas.

- Miljö- och kretsloppsanpassade byggmetoder och byggmaterial ska användas.

- Områden med särskilda natur- och/eller rekreativvärden ska beaktas.

- Antal bostäder och rekreativområden där människor störs av buller ska minimeras.

15. Ett rikt växt och djurliv

Detta är ett nyttillkommet miljömål som inte har något regionalt definierat mål.

I de större naturområden som inte ingår i naturreservat i kommunen och som har höga värden för bland annat växt- och djurlivet ska ses som kommunala tillgångar av naturmark och strövområden för allmänheten. Dessa områden är Barnsjön-Prästängen-Gammelströmområdet som till större delen är klassificerad som ett område med mycket högt naturvärde. Telegrafberget - Ällmoraträskområdet är klassat som ett ekologiskt särskilt känsligt område då detta är Ällmorafjärdens tillrinningsområde. Bollmoradalen från Nyfors, Prästängen upp till Tyresö centrum är en grön korridor för människor såväl som djur och växter.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Ett ekologiskt hållbart Tyresö, enligt de regionala miljömålen intentioner.

STRATEGIER:

Tyresö kommun ska arbeta för att nå de regionala miljömålen för Stockholms län genom olika åtgärder på lokal nivå. Åtgärderna bygger på kommunala mål från kommunens plan för hållbar utveckling.

INFRASTRUKTUR

TRANSPORTSYSTEM

Förutsättningar

Det finns en regional väg som passerar genom Tyresö nämligen Gudöbroleden/Väg 260. Av den anledningen är kommunen relativt förskonad från de trafikproblem som stora vägar medför. Under morgnar och efter middagar uppstår det ibland köer på Bollmoravägen, Tyresövägen och Gudöbroleden. Den mesta trafiken är pendlingstrafik men många avänder bilen för att handla eller köra barnen till skola och fritidsaktiviteter. Största bristen i vägsystemet är att Tyresö saknar alternativa vägar genom centrum, samt till och från östra Tyresö. Det gör att trafiksystemet är sårbart och tidvis hårt belastat.

Trafiknätsanalys

I takt med att biltrafiken ökar, ökar även negativa effekter som buller, avgaser, trafikolyckor och köbildning. Vägar utgör även en barriär mellan olika bostadsområden. 2003 gjordes en inventering av trafikmiljön i kommunen med avsikt att göra miljön säkrare för alla trafikanter. Det resulterade i en trafiknätsanalys samt en studie av både Bollmoravägen och Tyresövägen. Dessa ligger till grund för översiktsplanens redovisade förslag till övergripande strategier för infrastruktur och trafikförbättrande åtgärder för varje kommundel.

Gång- och cykelvägnät

I Tyresös centrala delar finns ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät, men det saknas gång- och cykelbanor längs några större vägar. Det saknas kombinerade gång- och cykelvägar i Trollbäcken. Trafiknätsanalysen för centrala Tyresö samt Cykelvägsanalys Tyresö behandlar bland annat cykelvägnätets kvalitet för kontinuitet, framkomlighet och cykelparkeringar. I dessa dokument finns förslag till förbättringar som kommunen successivt planerar att genomföra. Under 2007 gjordes inventeringar av cykelvägar och cykelparkeringar, vilket resulterade i en cykelkarta för hela kommunen.

Inventeringen används som planeringsunderlag för utveckling av de kommunala cykelvägarna och för att införa en strategi med cykelparkeringar i anslutning till kollektivtrafik och viktiga målpunkter i kommunen.

FÖRBÄTTRINGAR AV TRAFIKSÄKERHETEN SKER FRÄMST GENOM:

1. 30-zoner

I Tyresö kommuns trafiknätsanalys har vägnätet delats in i huvudvägar, uppsamlingsvägar och lokalvägar. Idealhastigheten enligt Nollvisonen är 50 km/h på huvudvägar, 50/30 km/h på uppsamlingsvägar samt 30 km/h på lokalvägar. Hastighet 50/30 km/h på uppsamlingsvägar innebär att 50 km/ tim tillåts på vissa sträckor och att gång- och cykelpassager ska hastighetssäkras. Lokalvägnätet delas in i 30-zoner som avgränsas av uppsamlingsvägar och huvudvägar. 30-zoner förslås införas för att säkerheten för de oskyddade trafikanterna ska tryggas. Tyresö kommun arbetar aktivt med att successivt införa 30-zoner. Gimmersta är hastighetssäkrat till 30km/ tim sedan 2005. I februari 2007 antog kommunstyrelseutskottet förslaget att skapa en ny 30-zon i Sofieberg.

2. Säkra skolvägar

Tyresö kommun har påbörjat ett samarbete med Vägverket som har till syfte att skapa säkra skolvägar. Inom ramen för projektet ska kommunens skolor och daghem inventeras med avseende på trafiksäkerhet. För varje skola skrivs en rapport som redovisar nuläget samt åtgärder för att åstadkomma säkra miljöer kring och på väg till skolan. Dessa rapporter kommer att redovisas till kommunstyrelseutskottet samt användas som grund för budgetläggning och planering av trafiksäkerhetsåtgärder. Kommunen har även anslutit sig till projektet Säker och lekvänlig skolväg. Projektet bygger på ett samarbete mellan Tyresö kommun, myndigheter och organisationer för att främja hållbara resor samt trafiksäkra skolvägar.

3. Inventering för säkerhet, tillgänglighet och trygghet på alla gång- och cykelvägar

Tillgänglighet för funktionshindrade personer är en viktig faktor i planering och underhåll av vår trafikmiljö. Under 2007 kommer en inventering påbörjas för säkerhet, tillgänglighet och trygghet ske på alla gång- och cykelvägar i Tyresö kommun. Resultatet av denna inventering kommer att vara ett underlag för kommunens åtgärder att förbättra säkerhet, trygghet och tillgänglighet för alla invånare. Kommunen samarbetar med Handikapprådet för att skapa en basanpassingshandbok för både utomhus och inomhusmiljön i Tyresö kommun. Den ska användas vid ombyggnader och nybyggnation för att säkerställa en tillgänglig miljö för alla. I kommunen finns även en trafikmiljögrupp med representanter från handikappföreningen och Tyresö kommun. Syftet med trafikmiljögruppen är att granska och särskilt behandla trafikmiljön med avseende på säkerhet och tillgänglighet för oskyddade samt funktionshindrade trafikanter. Läs mer under Trafik och övrig infrastruktur i kapitlet Kommundelsförändringar.

Tyresövägen

Tyresövägen leder trafik till kommunens snabbast växande bostadsområden Tyresö Strand och Östra Tyresö. År 2004 uppmättes ca 18 000 fordon per vardagsdygn väster om Öringe. Den framtida trafikutvecklingen beror på utbyggnadstakten i området. Trafiken påverkar genom buller, avgaser, trafikolyckor, köbildning och vägen utgör en barriäreffekt mellan bostadsområden. Under 2000-talet har förbättringar gjorts längs Tyresövägen. Bland annat har antalet utfarter och korsande vägar begränsats och fyra rondeller har byggts. Ytterligare två rondeller planeras i höjd med Tyresö centrum, se kartan på sidan 23. Rondellen längst västerut leder trafik direkt in på en ny väg till Tyresö centrum och den stora parkeringen. Vägen kommer att tillsammans med den planerade trafikplatsen LÅSK i Skrubba att avlasta Bollmoravägen från genomfartstrafik, se sidan 10.

Gudöbroleden

Gudöbroleden är Tyresös enda genomfartsled som förbinder norra Haninge med Stockholm och Nacka. Vägverket är ansvarig för vägens underhåll och trafiksäkerhet. Varje dygn passerar 17 000 fordon på sträckan Skrubba Malmväg - Skogsängsvägen. Söder om Skogsängsvägen är motsvarande siffra ca 13 000. Vid rusningstid uppstår köer framförallt mellan Alléplan och Skrubba Malmväg och på Skogsängsvägen. Läs mer om utbyggnad av Skrubba Malmväg på sidan 10. Den skyltade hastigheten på Gudöbroleden är 70 km/h. Vägen orsakar bullerstörningar för vissa fastigheter. Läs om bullerdämpande åtgärder på sidan 48.

Cyklisterna har idag ingen egen cykelbana utan använder vägrenen. Även bilisterna utnyttjar väggrenen för otillåtna och farliga omkörningar. För att förbättra säkerheten och framkomligheten för

cyklister samarbetar kommunen med Vägverket för att bland annat anlägga ett regionalt cykelstråk längs Gudöbroleden, kollektivtrafikkörfält, bullerskydd samt cirkulationsplatser.

Kollektivtrafik

Tyresö har goda buskommunikationer med Stockholm via Gullmarsplan. I rusningstrafik finns även direktlinjer till city. År 2003 arbetspendlade knappt 14 000 personer varje vardag från Tyresö till andra kommuner. Av dessa använde 2/3 bil och 1/3 kollektiva färdmedel. De flesta Tyresöbor bor inom 500 meter från en busshållplats, förutom i delar av Skälsätra, Gimmersta, delar av Tyresö Strand och Östra Tyresö. Därför är det extra viktigt att tillgängligheten ökar för invånarna i dessa områden. Fullsatta bussar utmed linjerna på Tyresövägen är ett bekymmer, likaså att vissa linjer har dålig turtäthet. Se förslag till nya busslinjer i kartan på sidan 21.

Buss möter bil på lokalgata. Foto: Karin Österdahl

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Trafiksäkerheten, trafikmiljön och tillgängligheten ska förbättras för samtliga trafikantslag (det vill säga bilister, fotgängare, cyklister och kollektivtrafiktrafikanter).

2

En god och ändamålsenlig kollektivtrafik som är ett fullgott alternativ till bilen. Kommunen vill ha fler linjer för att möta ökad befolkning och efterfrågan. Det omfattar även ökad turtäthet på befintliga linjer

3

Ett långsammare tempo samt ett jämnare och säkrare trafikflöde i Tyresös bostadsområden.

4

Tillgängligheten för funktionshindrade ska förbättras.

STRATEGIER:

Åtgärder genomförs enligt trafiknätsanalys, utredningarna för Bollmoravägen och Tyresövägen, trafikanalys för Tyresös centrala delar, projektet "Säkra skolvägar" tillsammans med Vägverket och Trafik kontoret i Stockholm samt planerad inventering av gång- och cykelvägar. Till exempel planeras det för fler cirkulationsplatser och trottoarer.

Kommunen för dialog med SL för att få till stånd utökade busslinjer, enligt nedanstående förslag. Se linjesträckningarna i kartan på sidan 21;

1. Linje till Raksta med vändplats och infartsparkering
2. Linje på Strandallén till det planerade bostadsområdet Strandängarna
3. Linje utmed Längsjövägen och Skälsätravägen
4. Linje till Mokärsvägen - Breviksvägen och infartsparkering
5. Linje till slutet av Öringhamnsvägen med vändplats och infartsparkering

Hastighetsbegränsning till 30 km/h ska införas på lokalgator i bostadsområden enligt den zonindelning som föreslås i trafiknätsanalysen. Försök pågår i Sofieberg samt Gimmersta.

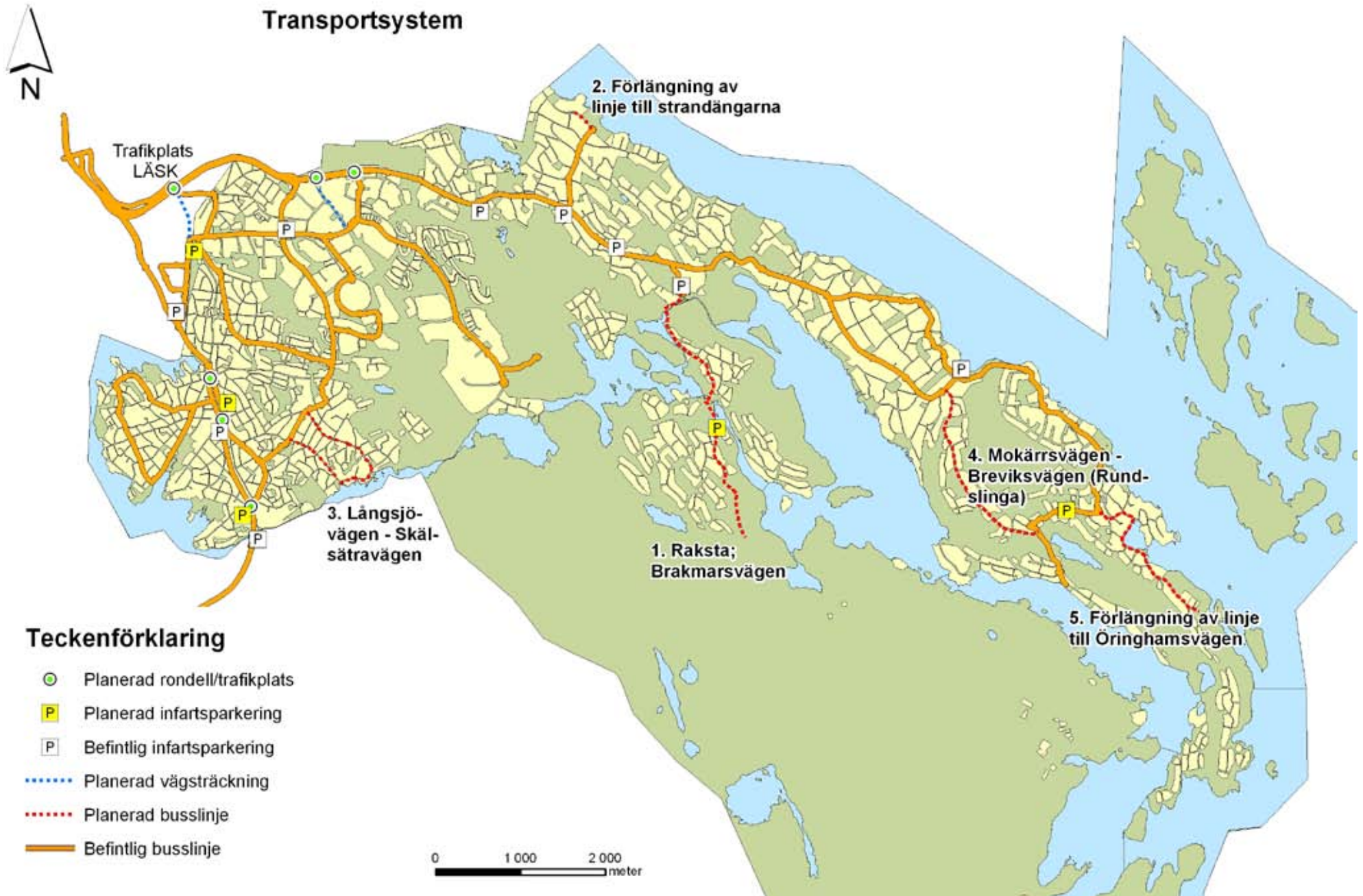
Åtgärder på gator och allmänna platser ska utföras enligt kommunens plan "Ökad tillgänglighet för personer med funktionshinder", från 2005. Tillgänglighetsinventeringen av kommunens gång- och cykelvägar ska ligga till grund för tillgänglighetsförbättrande åtgärder i trafikmiljön.

Infartsparkeringar

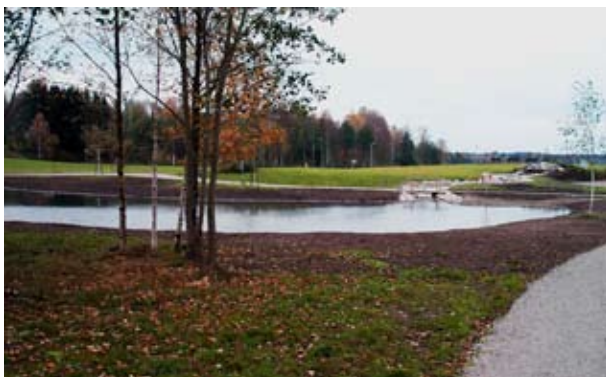
För att underlätta användandet av kollektivtrafik och ett mer miljöanpassat resande har Tyresö kommun tillsammans med Storstockholms lokaltrafik (SL) byggt flera infartsparkeringar. En infartsparkering bör ligga i direkt anslutning till en busshållplats som trafikeras av en busslinje med hög turtäthet. Eftersom behovet fortfarande finns planerar kommunen för ytterligare infartsparkeringar, se kartan på sidan 21.

Trafikolyckor

Under 2006 fick polisen rapporter om 53 trafikolyckor med personsador i Tyresö, 1 elva olyckor skadades personer allvarligt och en olycka ledde till döden. Mörkertalet är stort eftersom många olyckor inte anmäls till polisen, framförallt när fotgängare eller cyklister är inblandade. Antalet olyckor sjönk under 2004 och 2005 men ökade under 2006.

VATTEN OCH AVLOPP

Dagvattendamm i Fornuddsparken. Foto: Thomas Larm

Förutsättningar

Ungefär 37 000 av kommunens drygt 41 000 invånare är anslutna till det kommunala vatten- och avloppsledningsnätet (förkortat VA-nätet). Dricksvattnet i Tyresö kommer från Mälaren via Stockholm. Avloppsvattnet från Tyresö leds till Henriksdals reningsverk i Stockholm där det tas om hand och renas innan det släpps ut i Saltsjön. I bostadsområden som ligger utanför VA-verksamhetsområdet finns enskilda anläggningar.

Dricksvatten tas då ur grävda eller borrade brunnar. Avloppet leds i de flesta fall till infiltrationsanläggningar och/eller wc-tankar. Av den fördjupade översiktsplanen för Östra Tyresö framgår det att Brevik, Solberga Raksta och Bergholm ska anslutas till VA-nätet. Kommunalt VA-nät är enligt en majoritet av experterna den miljömässigt bästa lösningen. Yttre Brevik, det vill säga Sjöberga och del av Ällmoravägen, Breviksmaren samt Dyviksudd ligger sist i kommunens prioritering avseende påkoppling till VA-nätet. Enskilda och småskaliga vatten- och avloppslösningar får efter godkännande anordnas där kommunalt vatten och avlopp inte finns eller inte planeras att byggas ut. Läs mer på sidan 72.

Dagvattenhantering

Dagvatten är ytavrinnande nederbörd i form av regn- och smältvatten. För att inte vattenbalansen ska rubbas bör dagvattnet återföras till marken. Dagvatten för med sig föroreningar som metaller och näringsämnen till sjö, hav eller vattendrag. Föroreningarna i dagvattnet kommer dels från tydliga källor som till exempel industrier, dels från diffusa utsläpp som luftföroreningar, trafik och byggnadsmaterial. Kommunens ambition är att dagvattnet inte ska innehålla mer föroreningar när det rinner ut i sjö, hav eller vattendrag än vad nederbörden innehåller. Tyresö kommun eftersträvar

att dagvatten med låg föroreningshalt tas omhand lokalt, det vill säga att regn- och smältvatten tas upp av växter eller renas naturligt när det rinner genom marken innan det når sjöar och vattendrag. Ett sätt att fördröja dagvatten är att tillämpa olika lösningar för lokalt omhändertagande av dagvatten, förkortat LOD. LOD innebär att dagvattnet tas om hand på tomtmark genom infiltration eller perkolation. Med infiltration menas att dagvattnet leds ut och tränger ned i de övre marklagren. Perkolation är när dagvattnet leds till hålrum i marken som till exempel stenfyllning och sedan sjunker ned i marken. Vid planering av omvandlingsområden bör de boendes kunskap om hur dagvatten rinner på mark och öppna diken vid översvämning, tas till vara under utredningsarbetet. Skulle det visa sig att förutsättningar saknas för att ta hand om dagvattnet lokalt ska det avledas till det kommunala ledningsnätet. I den kommunala dagvattenhanteringsplanen från 1998 redovisas konkreta åtgärder för hur dagvatten ska renas.

AVFALLSHANtering

Förutsättningar

Avfallshanteringen är en viktig del i samhällets infrastruktur och i samhällets och industrins materialflöde. Det är också en del i samhällets omsättning av råvaror, näringsämnen och energi för uppvärmning och elförsörjning. I miljöbalken (MB) och avfallsförordningen föreskrivs att avfall skall hanteras på ett sådant sätt att ingen olägenhet uppkommer från miljö- och hälsoskyddssynpunkt. MB föreskriver också att kommunen har ansvaret för att allt hushållsavfall inom kommunen forslas till behandlingsanläggning. Med hushållsavfall avses avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.

Den goda konjunkturutvecklingen under 2000-talet har lett till en ökning av mängden omhändertaget avfall. De införda deponi- och förbränningskatterna på avfall driver också på övergången till alternativt nyttjande av materialresurser i avfall. Hushållsavfall anses från 15 till 40 procent bestå av restprodukter

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Utsläpp från enskilda avlopp ska minimeras.

2

Lokalt omhändertagande av dagvatten ska om möjligt tillämpas i alla bostadsområden. Dagvattenföroreningar ska tas om hand vid källan.

STRATEGIER:

Tyresö Strand är snart helt utbyggt med kommunala vatten- och avloppsledningar. Nya ledningar för att försörja Östra Tyresö kommer succesivt att byggas ut i samband med detaljplanering. Enskilda och småskaliga vatten- och avloppslösningar får anordnas där kommunalt vatten och avlopp inte finns eller planeras att byggas ut.

Kommunen ska ta fram råd och riktlinjer för dagvattenhantering. De innehåller konkreta exempel på hur man kan ta hand om sitt dagvatten. I samband med bygglovansökan kan råd och riktlinjer lämnas till enskilda fastighetsägare och byggherrar. Om en fastighetsägare utför åtgärder som avlastar dagvattennätet, kan det resultera i en lägre VA-taxa.

som är möjliga att återvinna genom källsortering. Hushållsavfallet levereras till Högdalens kraftvärmeverk för värme och elproduktion. Hushållsavfall kan innehålla miljöstörande eller miljöskadliga produkter som farligt avfall. Genom källsortering av farligt avfall minskas hushållsavfallets farlighet. Det insamlade farliga avfallet sorteras ut, behandlas och destrueras vid SAKAB:s anläggning i Örebro län.

Insamlad latrin behandlas i Norrtälje kommun vid Salmunge avfallsanläggning. Där separeras kärn från latrin genom sönderdelning av kärnen. Efter sönderdelningen transporteras latrin till Karby våtkompost. Den behandlade näringsrika produkten läggs därefter på åkermark.

Slam från enskilda avloppsanläggningar hämtas enligt fastställt schema. Slammet transporteras till och töms i Bollmora pumpstation för överpumpning till Henriksdalsverket. Omhändertaget slam renas i flera steg innan det släpps ut i saltsjön. Övrigt avfall från reningsverket som gallerrens och sand läggs på deponi.

Insamlat grovavfall genomgår en långtgående sortering och bildar därefter en brännbar fraktion och en deponirestfraktion. Den brännbara fraktionen krossas på Koviks återvinningsanläggning i Nacka/Värmdö. Sedan används det som bränsle på Högdalens eller Igelstas fjärrvärmeverk. Deponifractionen deponeras.

Producentansvar

Producentansvaret innebär att tillverkaren har ansvar för att produkten samlas in och återvinns när den har förbrukats. Avfall som idag omfattas av producentansvar är förpackningar, tidningar, batterier, bilar, däck och elavfall. Lagstiftningen om producentansvar innebär även en skyldighet för konsumenterna att källsortera och lämna tillbaka förbrukade varor och förpackningar. I Tyresö finns det 25 stycken återvinningsstationer utplacerade. Där kan man sortera ut tidningar, förpackningar av plast, kartong och papper samt metall, glas och batterier.

Kretsloppscentralen, etapp I under utbyggnad 2006. Foto: Hasse Saxinger

I anslutning till återvinningsstationerna finns ofta behållare för batterier och kläder. Fram till och med 2013 finns ett behov av ytterligare 10 stycken återvinningsstationer i kommunen, särskilt i Östra Tyresö och Tyresö Strand.

Anläggningar för avfallshandling

Vid kretsloppscentralen i Petterboda sker sortering av grovavfall i fraktionerna metall, trä, elavfall, kyl/frys och deponirest. Även producentansvarsmaterial och farligt avfall kan lämnas här. Kretsloppscentralen fungerar till största del som en mellanlagringscentral

för avfall i väntan på borttransport. En utbyggnad av kretsloppscentralen (etapp II) planeras till 2012-2015. Vid OK/Q8 i Bollmora, tas farligt avfall emot för mellanlagring i väntan på borttransport.

Läs mer i kommunens avfallsplan.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Avfallsmängden i Tyresö ska inte öka.

STRATEGIER:

Kommunen ska informera om avfallshandling och uppmantra till kompostering av organiskt (icke animaliskt) hushållsavfall och latrin.

ENERGI

Förutsättningar

Energikostnaderna har stigit kraftigt och utgör idag en väsentlig del av hushållsbudgeten. Två tredjedelar av den energi som används i bostäder går till uppvärmning och varmvatten. Resten består av hushållsel, det vill säga el för belysning och hushållsapparater. Konsumtionen av hushållsel har ökat stadigt under de senaste decennierna. Däremot har elanvändningen för uppvärmning planat ut eftersom intresset har ökat för alternativa former som berg- och jordvärme och återvinning av energi ur frånluft. Tyresö kommun har i likhet med andra kommuner i Stockholmsregionen en hög andel småhus med direktverkande el. Det är angeläget att den direktverkande elanvändningen minskar. Andelen småhus med fjärrvärme är endast 5 %, jämfört med exempelvis Botkyrka, där 38 % av småhusen är fjärrvärmeanslutna.

Fjärrvärme

Fjärrvärme är en uppvärmningsform som har många fördelar. Bland annat är möjligheten att kontrollera och rena rökgaser goda och därmed går det att begränsa utsläppen av farliga ämnen. Nackdelen är att den som ansluter sig bara har en värmeleverantör att välja på, nämligen Vattenfall. En tänkbar utveckling är att näten i framtiden blir tillgängliga för flera aktörer men det kräver ändrad lagstiftning och

är en rikspolitisk fråga. I Tyresö finns ett väl utbyggt fjärrvärmenät till flerbostadshusen i Bollmora, där i princip alla fastigheter är anslutna. Det finns även en ledning till Tyresö Strand, där andelen anslutna fastigheter fortfarande är låg. En förutsättning för att andelen ska öka är att det blir fler områden med tätare bebyggelse och att det därmed blir mer ekonomiskt fördelaktigt att ansluta sig.

Framtida möjligheter

En ny överföringsledning för fjärrvärme mellan värmeverket i Jordbro och verket vid Granängsvägen i Bollmora har grävts ner. Ledningen ansluter till Tyresös befintliga fjärrvärmenät i Bollmora och Tyresö Strand. Den nya ledningen öppnar möjligheter att fjärrvärmeansluta flera bostäder och verksamheter i framför allt Trollbäcken och Tyresö Strand. Från kommunens sida är det önskvärt att nätägaren Vattenfall erbjuder villaägare, grupphusområden och verksamheter, anslutning till fjärrvärmeledningen. Vattenfall bör i samråd med kommunen verka för att befintliga och planerade områden med tät bostadsbebyggelse kan anslutas till fjärrvärmenätet. Övergången till fjärrvärme är lättare att åstadkomma i fastigheter där vattenburen värme redan är installerat.

Kraftledningar

Inom Tyresö kommun finns idag två 70 kV-ledningar som tillhör Vattenfall och ingår i det regionala ledningsnätet mellan stamnätstationerna Solberga, Nacka och Älvsjö. Det finns två nedtransformeringar i 70 kV-stationerna Bollmora och Hanviken. För elleverans till hushåll och företag krävs ytterligare transformering ner till 400/220 volt. Det sker med nätstationer i närområdet. För närvarande pågår en utredning, Stockholms ström, där elförsörjningen i Tyresö kommun ses över. Den fortsatta expansionen i Tyresö kommun förutsätter en utbyggnad, och i viss mån ombyggnad, av både det regionala och lokala elnätet. Den västra 70 kV-kraftledningen bör på sikt kunna förläggas under jord, dels för att den går genom ett tättbebyggt villaområde, dels för att den riskerar att begränsa framtida markanvändning i Skrubba (Stockholms stad). Den östliga ledningen kan vara ett hinder vid en eventuell framtida breddning av Tyresövägen och även den bör på sikt grävas ner. Eventuellt kommer det lokala ledningsnätet att behöva förstärkas genom 70 kV-ledningar i framtiden. Utbyggnad av det lokala ledningsnätet kommer att innebära nya nätstationer med tillhörande ledningar. För detta kommer det att behöva reserveras mark i kommande detaljplanering.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Koldioxidutsläpp från fossila bränslen ska minimeras och andelen förnyelsebar energi ska maximeras.

2

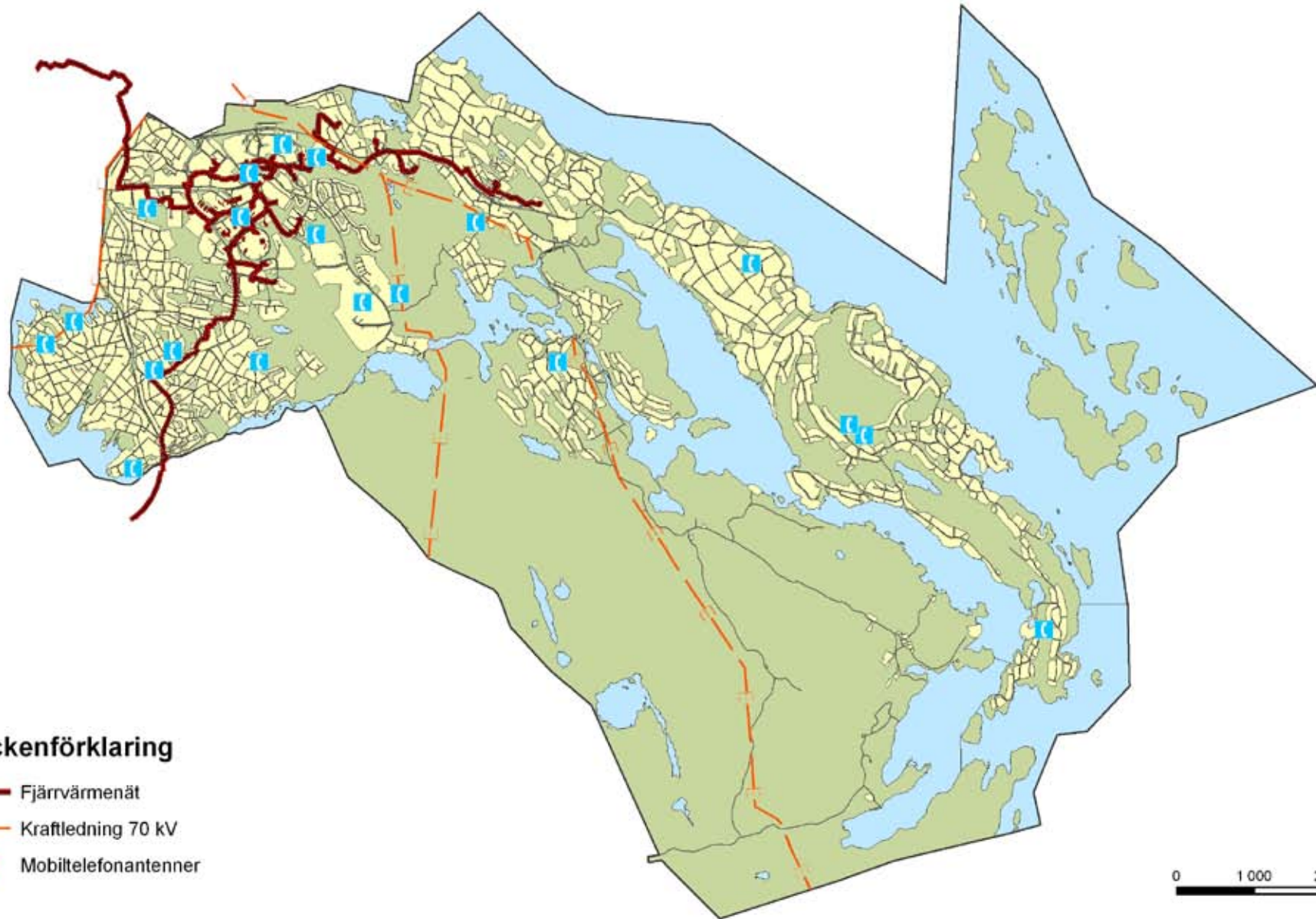
Att en högre andel av hushållen i Tyresö kommun värms upp med hjälp av fjärrvärme.

STRATEGIER:

Vid planering och byggande av bostäder och verksamheter ska kommunen uppmuntra anslutning till fjärrvärmenätet eller användning av annan förnyelsebar energikälla som sol-, berg-, vatten- eller jordvärme.

Flera befintliga och planerade tätbebyggda bostadsområden i kommunen bör kunna anslutas till fjärrvärmenätet. Därför är det önskvärt att nätägaren Vattenfall verkar för att villaägare, grupphusområden och verksamheter, erbjuds anslutning till fjärrvärmenätet.

Fjärrvärme, regionalt elnät och mobiltelefonantenn

Teckenförklaring

- Fjärrvärmenät
- Kraftledning 70 kV
- Mobiltelefonantenn

0 1 000 2 000
meter

NATUR OCH GRÖNSTRUKTUR

Här beskrivs Tyresös natur i stort, den regionalt värdefulla grönstrukturen Tyrestakilen samt jord- och skogsbruk.

Naturliga förutsättningar

Tyresös natur är typisk för Södertörn med starkt kuperad terräng och mager hållmarksskog på höjderna. I de lerfyllda, smala dalgångarna finns ofta ädellövskog av ek och hassel. Sprickdalslandskapet är en ovanlig förekomst i naturen och finns bara i mellersta Sverige och i delar av södra Finland. Variationen i landskapet har skapat förutsättningar för en varierad och rik flora och fauna. Områden med stor artrikedom har ofta höga naturvärden som till exempel Tyresta-Åva, Hammarberget och Dyvik. Av Tyresö kommuns dryga 7000 hektar land består hälften av obebyggd mark och knappt en tredjedel av marken är skyddad i naturreservat eller nationalpark. Den skyddade marken ägs till största delen av Stockholms stad och sköts av den statliga stiftelsen Tyrestaskogen.

Tyrestakilen

Tyrestakilen är en av Stockholmsregionens tio gröna kilar. De gröna kilarna ligger i ett halvcentralt band på omkring tre mils avstånd från city. Avgränsningen

av de gröna kilarna bygger på den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUF 2001). Tyrestakilen präglas av Tyrestaskogens stora, orörda, tysta urskogslänkande skogar. I den norra delen av kilen dominerar den tätortsnära skogen i Nackareservatet med många spår, leder och anläggningar. I söder finns ett småbrutet odlingslandskap och en kustbyggd med större gårdar. Nästan hela Tyrestakilen består av olika riksintressen, närmare bestämt 12 stycken. Se kilens utbredning på sidan 27.

Svaga länkar

Kontakten mellan Erstavikdelen och Tyrestaområdet är sedan 1960-talet i stort sett bruten genom byggandet av stadsdelarna Bollmora och senare Rotvik samt Öringe. Detta var långt innan värdena av sammanhängande grönkilar kom upp på agendan. Sörmlandsledens sträckning genom Öringe gör dock att visst samband kan upprätthållas mellan Erstavik och Tyresta.

Värdefulla rekreationsområden

Den norra utlöparen av Tyrestakilen är Alby naturreservat, rekreationsområdena Barnsjön-Prästängen-Gammelströmmen, Tyresö slottspark och naturmarkerna vid Solberga och Bergholm. Även Wättingestråket mellan Tyresö centrum och Nyfors är ett värdefullt rekreationsområde. Naturområdena på Brevikshalvön är avskurna från Tyrestaområdet

och dess grönstruktur. På den södra delen av Brevikshalvön ligger det sammanhängande grönområdet Klövsberget - Telegrafberget - Ällmora träsk - Dyvik. I Erstaviken ligger skärgårdsöarna Ägnö och Härsö.

Spridningsvägar för djur

Spridningsvägar för djur finns mellan Tyresta och norrut via Gammelströmmen och Wättingeströmmen. Mellan Alby naturreservat och Tyresö slottspark finns spridningsmöjligheter för växter och djur.

Hävdade kulturmarker

Till kommunens hävdade kulturmarker hör delar av Alby och Uddbys gårdar, Rundmar, Dyvik, Ångsudden och Spirudden-Stavholmen.

Jordbruk

I kommunen finns två jordbruk, Uddby respektive Åva gård. Uddby gård är kommunens visningsgård och har i uppdrag att hålla ängs- och hagmarkerna öppna i Alby naturreservat. Gården har 80-100 hektar produktiv jordbruksmark. Jordbruket bibehåller balansen mellan skogsmarkerna med hållmarker i höjdlägena och de större öppna ytorna centralt i området. Antalet biotoper ökar och ger upphov till en hög diversitet och biologisk mångfald. För Uddby gård finns en aktuell skötselplan där omfattande investeringar i gårdens byggnader med mera är budgeterade de närmaste åren. Åva ligger i Tyresta naturreservat och verksamheten är uppbyggd runt mjölkproduktion.

Skötsel av naturmark

Det finns inget regelrätt skogsbruk i kommunen utan det handlar om mindre skötselåtgärder på ängs- och hagmarkerna enligt en skötselplan från 1998. Åtgärderna håller markerna öppna och stimulerar den biologiska mångfalden och vackra landskapsvyer bibehålls, vilket även lockar till rekreation i naturen. Övriga arbeten är mindre gallringar och slyröjningar, speciellt nära gångvägar och där många människor vistas.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

De större sammanhängande skogsområdena inom kommunen ska bibehållas.

2

Åker- och ängsmarker ska hållas öppna för att gynna hög biologisk mångfald och landskapsbild.

3

Park- och naturmarker ska skötas så att hög biologisk mångfald gynnas.

STRATEGIER:

Våra större skogsområden skyddas med hjälp av reservatsbestämmelser, nationalpark, riksintresse för naturvärden och friluftslivet samt genom att klassas som höga naturvärden.

Jordbruken i Uddby och Åva ska ges förutsättningar att drivas vidare för att gynna biologiska, kulturella och pedagogiska värden.

Kommunens skötselplan för naturmarker från 1998 ska efterföljas och ska uppdateras vid behov. Skötselplan för parker i kommunen ska tas fram.

Natur och grönstruktur

SKYDD AV NATUR

Naturreservat

Ett naturreservat kan utses av Länsstyrelsen eller kommuner. Naturreservatet ska hysa värdefulla naturmiljöer och/eller tillgodose filuftslivets behov samt bevara den biologiska mångfalden.

Dyviks naturreservat

Längst ut på Brevikshalvön ligger Dyviks naturreservat som inrättades 1962. Det är ett litet reservat och utgörs av en märklig bergformation. Området är privatägt av en stiftelse, men är tillgängligt för allmänheten.

Alby naturreservat

Alby naturreservat skapades 1975 och utvidgades 2002 och blev då kommunalt. Delar av Alby har mycket höga naturvärden, speciellt alkärret vid Uddby, halvön Rävnalet och sjön Fatburen. I den centrala delen av reservatet finns stora ängs- och hagmarker som delvis håller på att växa igen.

Hammarbergets naturreservat

Hammarbergets naturreservat är ett privatägt naturreservat som invigdes 1993. Det är tillgängligt för allmänheten och ingår i riksintresset Brakmaren - Stormyra. Hammarberget är ett så kallat sydväxtberg vilket betyder att den södra och västra delen får rikligt med solinstrålning som gör det möjligt för värmekrävande arter att växa i området. Runt berget finns vackra ängs- och hagmarker med ädellövskog av ek och hassel, barr- och fuktlövskog. Hammarberget har ett av länets större ädellövskogsområden. Här finns många sällsynta växt- och djurarter.

Nationalpark

En nationalpark är större sammanhängande natur-områden med mycket höga naturvärden. Det är det starkaste skyddsformen i Sverige. Nationalparkerna representerar olika naturtyper i landet. Riksdagen beslutar om att inrätta nationalparker. Staten äger marken medan de föreslås och förvaltas av Naturvårdsverket.

Tyresta nationalpark

Parken instiftades i september 1993 och invigdes av kung Carl XVI Gustaf. Mellan 1977 och 1993 ingick delar av området i naturreservatet Tyresta-Åva. Nationalparken är tillsammans med naturreservatet Tyresta ett av de största orörda skogsområdena i Sverige utanför fjällkedjan. Floran och faunan präglas av ett antal sällsynta arter, speciellt fåglar. Den 1 augusti 1999 inträffade en kraftig brand i Tyrestaskogen. Branden började öster om Vargklåva mosse i naturreservatet och spred sig med våldsamt fart. Efter en vecka hade omkring 450 hektar eldhärjats. Naturen går efter en brand igenom det man kallar olika successioner, vilket betyder att vissa arter försvinner, medan andra tillkommer. Läs mer på www.tyresta.se.

Tyresta naturreservat

Naturreservatet invigdes samtidigt med nationalparken 1993. Tillsammans med stiftelsen Tyrestaskogen arbetar kommunen för att skapa en besökscentré till naturreservatet och nationalparken från Alby-Nyforsområdet. Förutom ren skogsmark och en del kustnära vatten ingår betes- och åkermark vid Stormyra och Åva. Marken ägs till största del av Stockholms stad medan mindre delar ägs av kommunen och enskilda. Stockholms stad planerar

att sälja sitt markinnehav till Naturvårdsverket.

Sandholmarnas naturreservat

Reservatet inrättades 1995 som det första kommunala reservatet. Syftet är att bevara ett stycke Tyresönatur för bad och rekreation. I reservatet ingår förutom landdelen ett vattenområde och öarna Stora och Lilla Sandholmen.

Strandskydd

Strandskydd gäller vid havet, sjöarna och vattendragen. Avsikten med skyddet är att ge goda livsvillkor för växter och djur på land och i vatten samt att ge goda förutsättningar för allmänhetens behov av friluftsliv och tillgänglighet till stränder. Generellt strandskydd gäller från strandlinjen och 100 meter upp på land och 100 meter ut i vattnet. Vid speciellt skyddsvärda stränder kan strandskyddet vara utökat till 300 meter. Länsstyrelsen är den myndighet som bevakar strandskyddsfrågor. Upphävande av strandskydd beslutas av länsstyrelsen medan dispens från strandskydd beslutas av kommunen på delegation av länsstyrelsen. Tomtmark inom detaljplanerat område omfattas inte av strandskydd. Allmänhetens tillgång till naturliga stränder i Tyresö är begränsad eftersom stränderna till stora delar är bebyggda. Obebyggda områden är oftast branta och svårtillgängliga undantaget några få badplatser. Strandskyddets omfattning i Tyresö framgår av kartan på sidan 29.

Natura 2000

Natura 2000 är EU:s nätverk av värdefulla naturområden. Syftet är att värna om naturtyper och arter som EU-länderna har kommit överens om är av gemensamt intresse. Sverige ska se till att Natura 2000-områden får den skötsel de behöver, skydda dem från skador samt övervaka att deras naturvärden bevaras. I Stockholms län finns 28 skyddsvärda arter som omfattas av habitatdirektivet och 47 enligt fågeldirektivet, för vilka Natura 2000-områden ska upprättas. I Tyresö skyddas Dyvik enligt habitatdirektivet och Tyresta-Åva skyddas enligt både habitat- och fågeldirektivet, se kartan på sidan 29.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

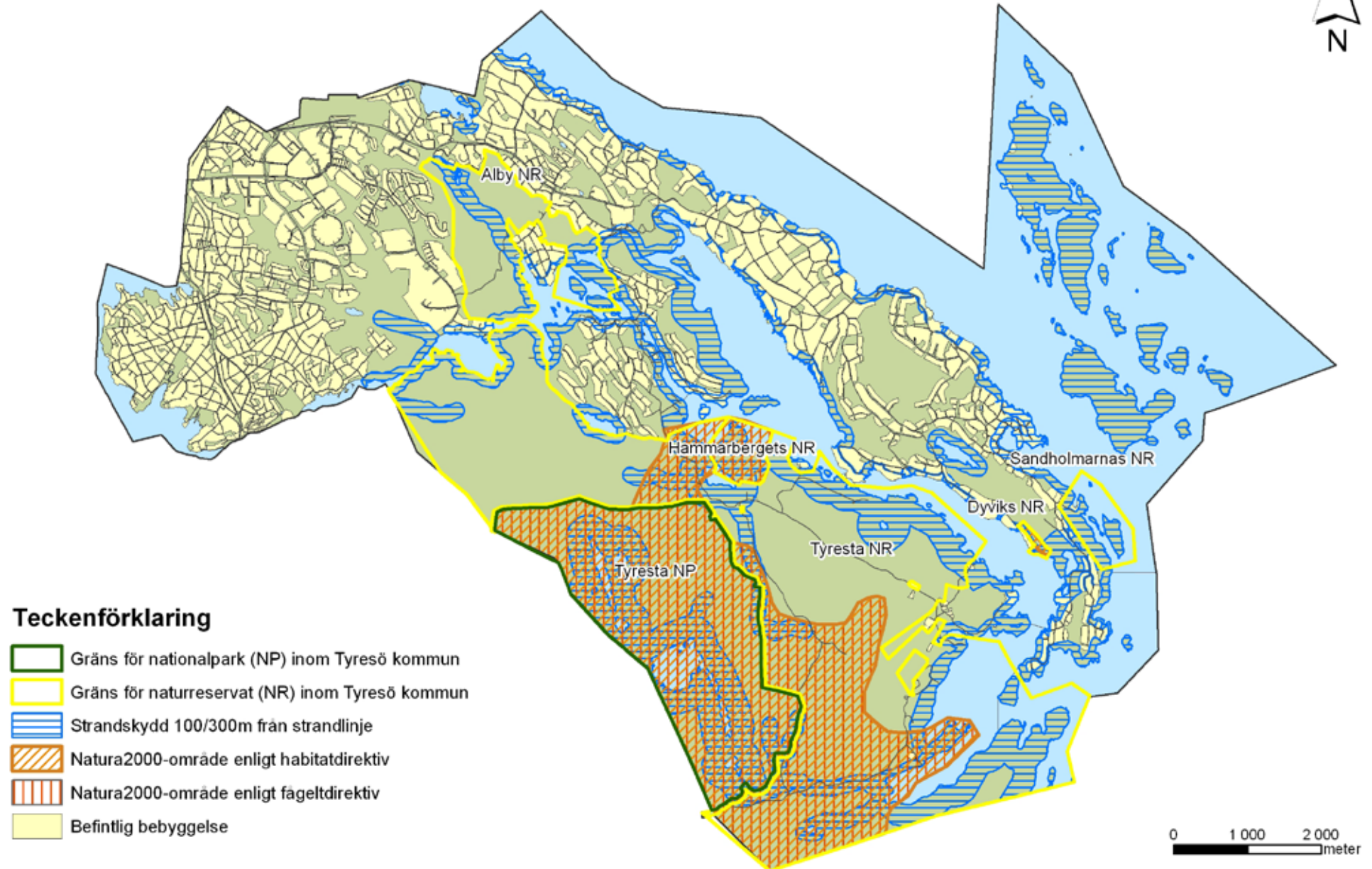
1

Områden som ligger inom strandskyddsområde ska bevaras och vara tillgängliga för allmänheten. Kommunen vill öka tillgängligheten till stränder där det är möjligt i och med nya detaljplaner.

STRATEGIER:

Särskilda skäl erfordras för att dispens från strandskydd ska kunna medges. Åtgärder som strider mot strandskyddet ska beivras. Om ett strandskyddsområde berörs av förändrad mark- eller vattenanvändning, kommer inskränkningen av strandskyddet att prövas i fortsatt detaljplanering där det blir aktuellt.

Naturresevat, nationalpark, strandskydd & Natura2000-områden

RIKSINTRESSEN

Här beskrivs Tyreös riksintressen för naturvård, friluftsliv samt kust och skärgård. Riksintresset för kulturmiljövården beskrivs på s 42.

Om ett område är klassat som riksintresse enligt miljöbalken, får dess värde eller betydelse inte skadas påtagligt. Ett riksintresse väger tyngre än lokala, kommunala allmänna intressen. Ett område av riksintresse ska prioriteras i den fysiska planeringen.

Områden av riksintresse för naturvärden

1. Tyresta-Åva

Värdeomdöme

Området är klassat som ett riksintresse både för naturvärden och för friluftslivet. Tyresta-Åvas främsta naturvärden utgörs av Åvaåns avrinningsområde och de urskogspartier som finns i Tyresta. Den tätortnära urskogen är unik för södra Sverige. Området kompletteras även med de mer öppna och kulturpåverkade områdena vid Åva. Ur naturvårdens synvinkel är det lämpligt att området ägs av en naturvårdande aktör som Tyrestastiftelsen.

Förutsättningar för bevarande

Området är skyddat genom att det är inrättat som nationalpark och naturreservat.

Riksintressets avgränsning

Riksintresset är definierat av länsstyrelsen och Naturvårdsverket och utgår ursprungligen från kommunens naturinventering.

2. Stormyra-Hammarberget

Värdeomdöme

Områdets ädellövskog med rik lundvegetation har mycket höga botaniska kvaliteter bland annat i form av sällsynta lundgräs. Vegetationen påvisar en kontinuitet från den postglaciala värmetiden, bibehållen genom senare kulturpåverkan. Området har också stor betydelse för hålhäckande fåglar och

vedlevande insekter. Brakmarsbacken, Stormyrabäcken och Mörkdalsbäcken som mynnar i Brakmaren har en mycket värdefull bottenfauna. I vattendragen förekommer den mycket ovanliga dagsländan *Siphonurus armatus*.

Förutsättningar för bevarande

För att upprätthålla områdets botaniska värden krävs att ädellövskogsområdena bevaras. Skogsbestånden får inte slutavverkas. Viss skogsskötsel såsom röjning av granuppslag i ädellövbestånd kan dock behövas för att bibehålla naturvärdena. Enstaka stora ekar kan behöva röjas så att de står fria. Ingrepp eller förändringar i markanvändningen såsom skogsavverkning, dikning, bebyggelse eller tillkomst av större friluftslivs- anläggningar kan skada områdets naturvärden. Skogsbrynen och de öppna markerna är betydelsefulla inslag i området. Insamling av till exempel insekter eller lavar bör undvikas i större omfattning. För att bevara förekomsterna av dagsländan *Siphonurus armatus* krävs troligen kalkning av vattendragen. Vattenreglering, vattenuttag, skogsavverkning längs stränder, åkerbruk utan skyddszon mot vattendraget, avloppsutsläpp och uträtning av vattendrag kan skada naturvärdet. Åtgärder som markavvattning, avverkning, markberedning, förorening och gödsling bör undvikas i tillrinningsområdet.

Riksintressets avgränsning

Riksintresset är definierat av länsstyrelsen och Naturvårdsverket och utgår ursprungligen från kommunens naturinventering.

Område av riksintresse för friluftslivet

Tyresta-Åva

Förutsättningar för bevarande

Området är skyddat genom att det är inrättat som nationalpark och naturreservat. Området bevaras som ett förhållandevis opåverkat skogsområde. Det ur friluftssynpunkt viktiga funktionella sambandet med riksintresseobjekten Nacka -Erstavik och Ågesta -Lida -Riksten bibehålls. Fortsatt kalkning

och fiskevårdande åtgärder. Ökad information om det nyblivna naturreservatet. Goda förutsättningar att bibehålla värdet för friluftslivet genom att området i huvudsak är samhällsägt genom Stockholms stad (alternativt staten). Anläggningar och anordningar för friluftslivet underhålls. Områdets värden minskar om området eller delar av detsamma tas i anspråk för exploatering.

Riksintressets avgränsning

Avgränsningen sätts av länsstyrelsen tillsammans med Tyresö kommun.

Område av riksintresse för kust och skärgård Stockholms skärgård, yttre delen

Värdeomdöme

Stockholms ytterskärgård intar som helhet en särställning i länets natur. Det största värdet för friluftslivet ligger i den goda tillgången på naturhamnar och de mycket höga naturvärdena. Ytterskärgårdens mosaik av öar, kobbar och skär ger praktiskt taget outtömliga möjligheter för båtlivet men även för fiske, kanotning och naturstudier. Vintertid ges vid gynnsamma isförhållanden unika möjligheter till långfärdsåkning på skridskor. Delområden med störningskänsligt djurliv har avsatts som fågel- respektive sålskyddsområden.

Förutsättningar för bevarande

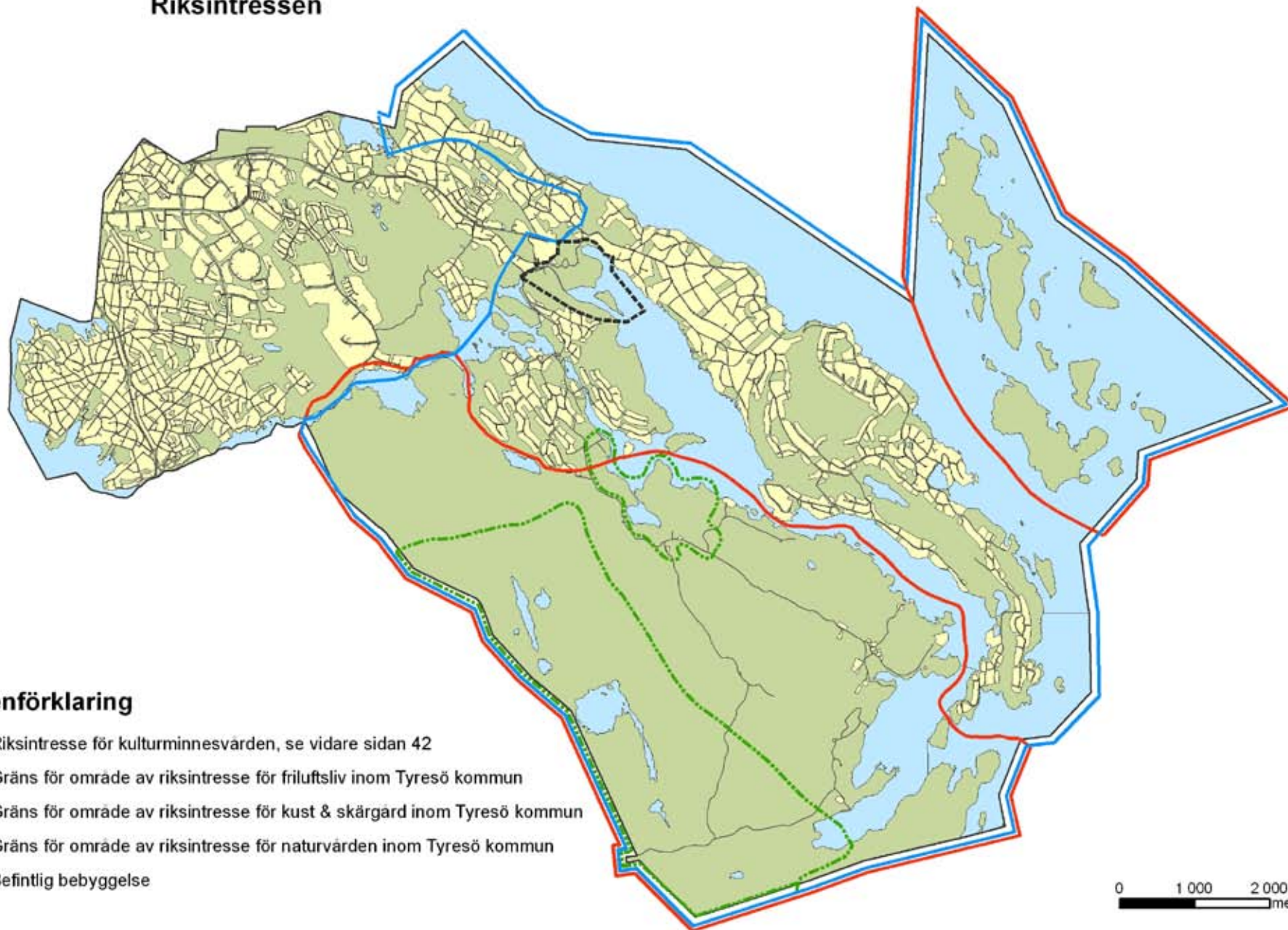
Områdets karaktär av förhållandevis oexploaterad skärgård behålls. Stränder hålls allemansrättsligt tillgängliga. Vattenkvaliteten bevaras och förbättras helst. Områdets värden kan reduceras av bebyggelseexploatering, kalavverkning samt störning på grund av friluftsliv (endast vissa, känsliga delområden). Tyresös norra delar gränsar mot Riksintresse för friluftslivet, Nacka - Erstavik.

Riksintressets avgränsning

Avgränsningen sätts av länsstyrelsen tillsammans med Tyresö kommun. Omfattningen definieras väl av att vi tar tillvara kustområdet i samklang med turism och viss bebyggelseutveckling.

Riksintressen

Teckenförklaring

- Riksintresse för kulturminnesvärden, se vidare sidan 42
- Gräns för område av riksintresse för friluftsliv inom Tyresö kommun
- Gräns för område av riksintresse för kust & skärgård inom Tyresö kommun
- Gräns för område av riksintresse för naturvärden inom Tyresö kommun
- Befintlig bebyggelse

0 1 000 2 000
meter

OMRÅDEN MED HÖGA NATURVÄRDEN

Bro över Gammelströmmen i Tyresö-Flaten.

Förutsättningar

I Tyresö finns 37 områden som är utpekade i kommunens naturinventering från 1998: De är bedömda utifrån naturvetenskapliga grunder och klassade i tre grupper, där klass I är högsta värde och av nationellt intresse. I kommunen finns två klass I-objekt; Stormyra - Brakmaren - Hammarberget samt Åvaåns avrinningsområde.

Intressen och värden;
 B. Botaniska skyddsvärden
 Z. Zoologiska skyddsvärden
 G. Geologiska skyddsvärden
 K. Kulturlandskap med naturvetenskapliga värden
 F. Starka friluftintressen
 L. Landskapsbild
 Li. Limnologiska skyddsvärden (sötvattenmiljöer; biologin och kemin i sjöar, vattendrag samt grundvatten).

Länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering inkluderar två områden i Tyresö. Det ena är beläget mellan Vissvass by mot Åva gård och Stavholmen, det andra är Dyviks lövängar. Länsstyrelsens våtmarksinventering redovisar sex våtmarker med naturvärden. Två klassas som värdefulla myrmarker, myren vid Åva träsk och myren väster om Gammelmyra. De övriga fyra klassas att ha vissa naturvärden. Generellt biotopskydd: Mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda får förklaras som biotopskyddsområden. Inom ett biotopskyddsområde får inte bedrivs verksamhet eller vidtas åtgärder som kan skada naturmiljön.

* Område Nr 7 har kompletterats med en naturvärdesbedömning utförd av Ekologigruppen AB 2005.

* Område Nr 33, Klöberget och nr 35, Dyviks lövängar - Dyviksmaren, är båda föreslagna som naturreservat, läs mer under kommundel Östra Tyresö på sidan 74.

NR	OMRÅDE	INTRESSEN	KLASS
1	Fornudden	BZKFL	III
2	Sofiebergsviken	BZ	III
3	Hassellund vid Prästängen	BF	III
4	Barnsjön och Prästängsstråket	FLLi	III
5	Öringesjön och Rotvik	BZFli	III
6	Alkärr Uddbyviken	BZ	III
7*	Ekområde runt båtklubb och Strandbadet	BZF	II - III
8	Karptjärn	BZ	III
9	Kyrkvägstriangeln	BL	III
10	Gammelströmmen	ZKF	II
11	Wättingeströmmen - Nyfors	ZKF	II
12	Rävnalet och Fatburen	BZKFL	II
13	Follbrinksströmmen	ZFKLLi	II
14	Tyresö slottsområdet	BZFKL	III
15	Solberga - Bergholm	BFL	III
16	Kalvnäset	BZFL	II
17	Uddbyviken, kalkförande berg	B	III
18	Uddbykvarn	BFK	III
19	Ekbackar N Storängen	BL	III
20	Grändalssjön - Rundmarsviken	BZFL	III
21	Stormyra - Brakmaren - Hammarberget	BZL	I
22	Bäckravin V Brakmaren	B	III
23	Gammelmyra - Brakmarsbäcken	BL	III
24	Skogsparti V Södergården	BZF	III
25	Ängmaren	BFL	III
26	Bäckdäld O Norrgården	B	III
27	Åvaåns avrinningsområde	BZFLLi	I
28	Ängsudden	BFL	II
29	Spirudden - Stavholmen	BZFKL	II
30	Åva träsk med omgivning	BZF	II
31	Styvnäset	BFKL	III
32	Trinntorp	BF	III
33*	Klöberget	BZGFL	II
34	Ällmora träsk - Dyviks gård	BFKL	III
35	Dyviks lövängar - Dyviksmaren	BZFKLLi	II
36	Skogsparti - Öringehamnvägen	B	III
37	Tyresö skärgård	BZFL	II

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

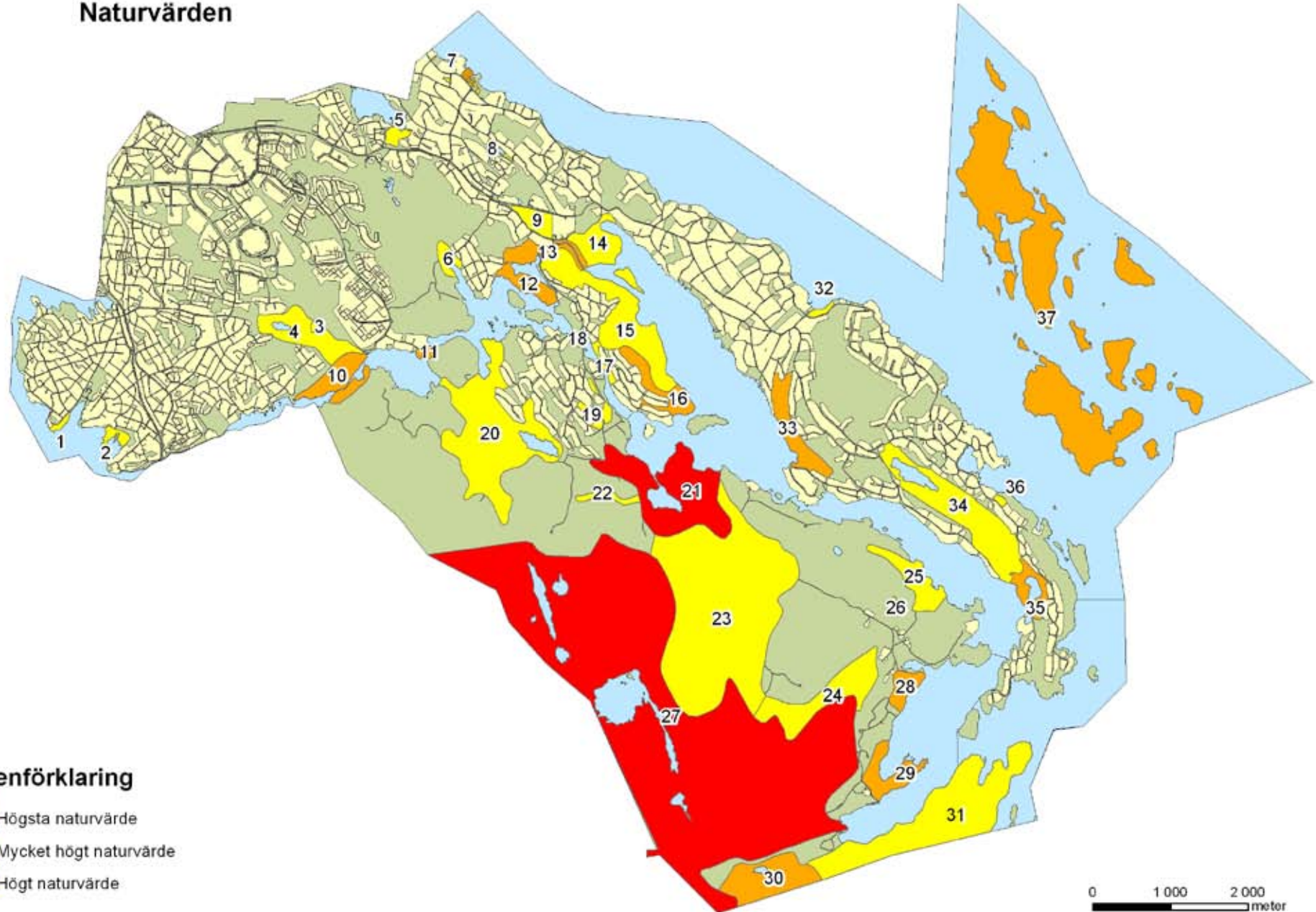
De 37 naturområdena i kommunens naturinventering ska skyddas och bevaras.

STRATEGIER:

Kommunen, länsstyrelsen och stiftelsen Tyrestaskogen utövar kontinuerlig tillsyn, beroende på ansvarsområde. Dyviks lövängar och Klöberget kommer att skyddas genom att de blir lokala naturreservat.

Naturvärden

Teckenförklaring

- Högsta naturvärde
- Mycket högt naturvärde
- Högt naturvärde

EKOLOGISKT SÄRSKILT KÄNSLIGA OMRÅDEN (ESKO)

Dyviks lövängar. Foto: Göran Bardun

Förutsättningar

Enligt miljöbalken ska varje kommun inventera och definiera de områden som är ekologiskt särskilt känsliga. Objekt som utpekats som ESKO-område är ofta kulturmarker som;

- äldre välhävda områden som ängs- och hagmarker
- ålderdomliga parker som är ogödslade
- äldre lövträd.

Andra områden är naturmarker som består av;

- sällsynta och utrotningshotade växt- och/eller djurarter
- bergsbranter
- alkärr
- försurningskänsliga marker
- vattendrag med zoologiskt sällsynta arter
- sjöar som löper risk att bli övergödda eller försurade

I Tyresö kommun finns 25 kulturmarker med ovanstående egenskaper. De är känsliga för påverkan av;

- A Avverkning
- H Hydrologiska förändringar
- M Mekanisk påverkan
- N Närsalttillförsel
- S Sura ämnen
- Sk Ändrad skötsel
- St Annan störning

Nr	Område	Känslighet för
1	Barnsjön med tillrinning	A S H N
2	Öringesjön	A H N
3	Karptjärn	A H N
4	Rävåset	A M Sk
5	Follbrinkströmmen - Tyresö slottspark	H Sk
6	Kalvåset	A Sk
7	Kärr S Rundmar	A H
8	Grändalsjön m tillrinning	A H N
9	Kärr SO Grändalsjön	A H
10	Brakmarsbäcken	A H S
11	Gammelmvåsbäcken	H S
12	Stormvåsbäcken	H S
13	Hammarberget	A Sk
14	Sandudden	A Sk
15	Klövberget	M St
16	Telegrafberget - Älmoreträsk	A H N S
17	Dyviksmåren - Dyviks lövängar	A N Sk
18	Ängsmåren	A Sk
19	Ängsudden	A Sk
20	Åvaåns avrinningsomr	A S M
21	Åvaån	H S
22	Hagmark NO Åva gård	Sk
23	Spirudden - Stavholmen	A Sk
24	Område S Åva träsk	A S Sk
25	Kalvfjärden, utredningsområde	H N St

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

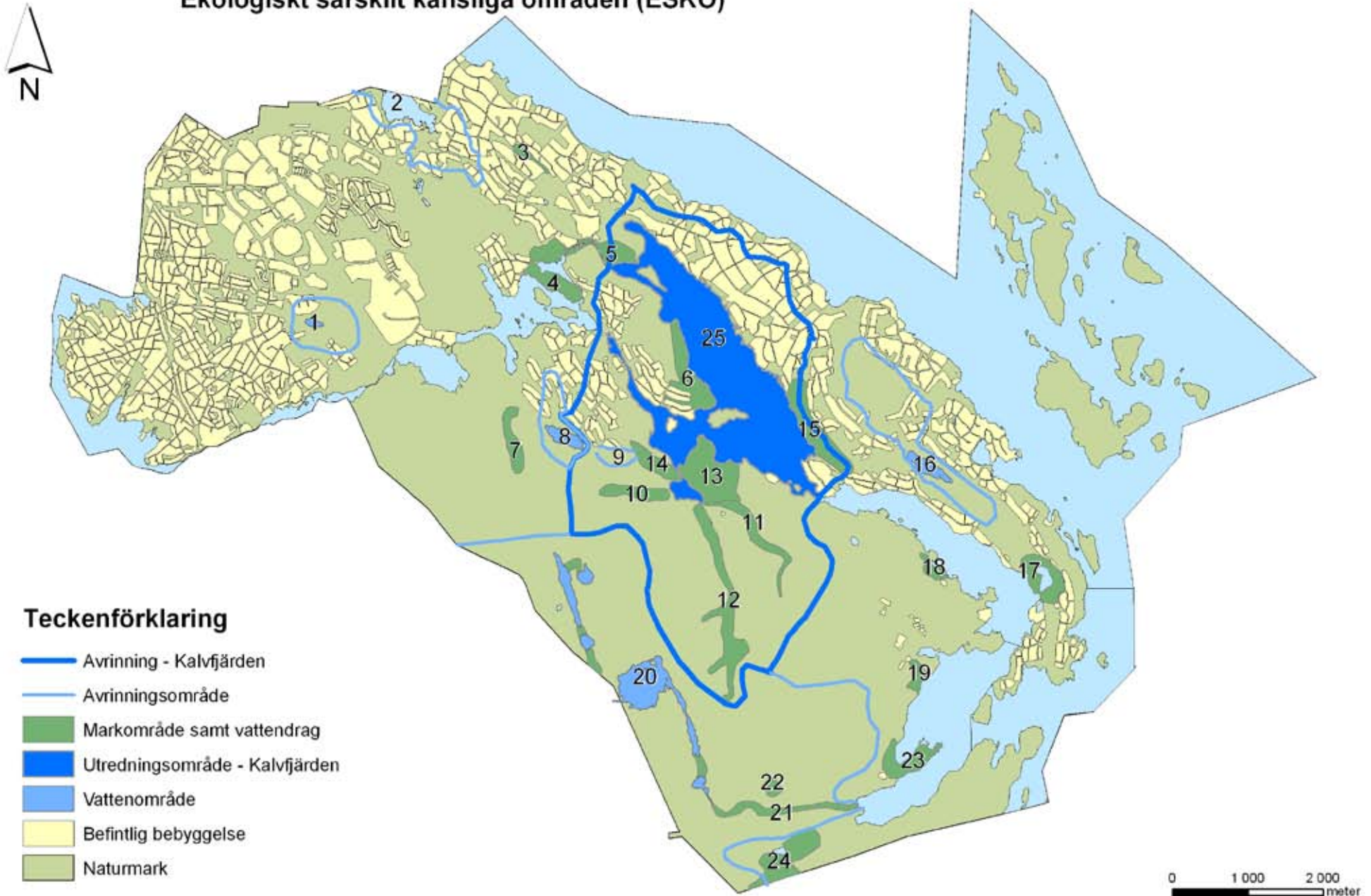
1

De ekologiskt särskilt känsliga områdena ska skyddas så långt möjligt.

STRATEGIER:

De utpekade områdena ska skyddas från påverkan utifrån sin specifika störningskänslighet. Eventuella önskemål om exploatering som berör något av områdena ska prövas och genomgå en väl underbyggd behovsbedömning.

Ekologiskt särskilt känsliga områden (ESKO)

KUST OCH SKÄRGÅRD

Här beskrivs Tyresös havsvikar, innerfjärdar, Erstaviken och öarna bland annat med avseende på utbredning, arter och vattenkvalitet.

Utsiktstornet på Telegrafberget. Foto: Göran Bardun

Förutsättningar

Skärgården i Stockholms län har stora natur- och kulturvärden, så även i Tyresö. Naturen består av öar med branta klippstränder, ofta med en hjässa av hållmarkstallskog.

Telegrafberget på Brevikshalvön samt Ägnö och Härsö har magnifika utsiktsplatser, där skärgårdslandskapet kommer till sin fulla rätt. På fastlandet och de större öarna omger de kala klipporna även artrika strandängar. Vid Dyvik och på några andra platser övergår strandängen i värdefulla ängs- och hagmarker. Artrikedomen av både växter och djur är stor, och bebyggelsen får stå tillbaka för de naturliga inslagen i landskapsrummet.

På de mer näringsrika markerna finns många spår av gångna tiders Tyresöbor i form av stenåldersboplatser, vikingagravar, medeltida gårdaruiner fram till 1600-talsmiljön vid Tyresö slott med tillhörande anrika gårdar och torp.

Fastlandets bebyggda skärgårdsmiljö består av sportstugor från senare hälften av 1900-talet som i många fall är permanentbebodda. Ibland är sportstugorna rivna och ersatta av moderna hus med relativt liten bostadsyta. Husen gör ibland stora ingrepp i terräng och landskap när uppfarter, parkering, garage och trädgårdar ska anläggas.

Grunda havsvikar

Grunda havsvikar, så kallade marer, är oftast mycket artrika och produktiva; två ekosystem möts och resultatet är extra gynnsamt som lekmiljöer för både fisk, vattenlevande organismer och fågelarter. Marer är både matbod och barnkammare och här finns dessutom krävande och sällsynta vattenväxter. Exempel på arter som har havsvikar som barn-kammare är abborre, braxen, gädda och ruda. Exempel på marer i Tyresö är Brakmaren, Breviksmaren och Dyviksmaren. Den sistnämnda har visat sig hysa den största mångfalden av arter och individtäthet vad gäller fisk i Tyresö. Brakmaren

myftar med ett smalt sund ut i Kalvfjärden. Även denna vik är lekplats för fisk. Breviksmaren myftar ut i Erstaviken och är sedan länge ianspråktagen som båthamn. Betydelsen som fortplantningsplats för fisk är därför liten.

Erstaviken

Mellan Värmdö, Nacka och Tyresö kommuner ligger havsviken Erstaviken. Den utgör en del av farleden från Stockholm till den södra delen av skärgården. Erstaviken är 5-25 m djup i den inre delen och den är som mest 80 meter djup i de yttre delarna. Bebyggelsestrycket runt viken har ökat kraftigt under det senaste decenniet i och med bebyggelsen vid Solsidan i Nacka, Tyresö Strand samt förtätningen av Ingarökusten. Vattnet i Erstaviken visar på måttliga kväve- och fosforhalter. De djupt belägna bottarna uppvisar dock syrebrist, det vill säga att de är biologiskt döda. Omvandlingen av fritidshusområdena till permanenthus i närområdet kan kanske i någon mån minska fosforbelastningen, men kvävebelastningen från omkringliggande områden kommer även i fortsättningen vara hög på grund av en ökad hårdgöringsgrad av vägar och delar av tomtmark. Detta ökar transporten av kvävehaltiga ämnen som genereras från våra motorfordon.

De stora innerfjärdarna

Kännetecknande för de stora innerfjärdarna, Kalvfjärden, Ällmorafjärden och Vissvassfjärden, är deras begränsade förmåga till vattenutbyte mot övriga Saltsjön. Det beror på att de är starkt trösklade på samma sätt som fjordar. Tröskeleffekten förstärks av att ju längre in i systemet man kommer, desto längre tid uppehåller sig de bottennära saltare vattenmassorna i sina bassänger. Detta medför att ytvattnet blir sötare ju längre in mot Tyresö slott man kommer. Ytvattnet kommer till stor del från Tyresöns vattensystem, men också från omkringliggande land runt fjärdarna och till liten del från Åvaån.

Kalvfjärden är den fjärd som av naturen har det sämsta vattenutbytet och påverkas därför lättare av föroreningar som förhöjda halter av näringsämnen från enskilda avlopp, trädgårdar, biltrafik med mera. Provtagningar av bottensediment från Kalvfjärden visar på stark syrebrist och förhöjda tungmetallhalter. Runt fjärden finns tre stora marinor med upptagningsplaster för båtar samt ett antal små båtklubbar. Nya bryggor bör undvikas och intresserade hänvisas istället till befintliga båtklubbar. En möjlig väg kan vara att förlänga de bryggor som redan finns i båtklubbarna. Båtlivet ger upphov till utsläpp av miljöfarliga ämnen och buller, särskilt under sommarhalvåret. Eftersom det kommunala vatten- och avloppsnätet byggs ut i stora delar av Strand och Östra Tyresö, kan belastningen på innerfjärdarna Ällmorafjärden och Kalvfjärden minskas. Se innefjärdarna i kartan på sidan 39.

Öarna

Både Ägnö och Härsö har fina naturhamnar och är viktiga utflyktsmål för friluftslivet. Öarna är kuperade, med hållmarksskog på de mer höglänta partierna. I de lägre delarna omges de kala klipporna av artrika strandängar. Det finns inslag av lövskog och även ädellövskog bestående av framför allt ek och hassel. Betesmarkerna och delar av lövskogsfloran mår bäst av ett varsamt fårbete, men idag betas markerna endast sporadiskt av de hjortar som markägaren placerat ut i området. Ägnö har varit bebodd åtminstone sedan 1590. Ägnö gård är från tiden efter 1719, då den äldre gården brändes av ryssarna. Gården har bevarat sin äldre stil. Ägnö-Härsö-arkipelagen inom Tyresö kommun ägs av Erstaviks fideikommiss, förutom några avstyckade tomter på Ägnö.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

- 1 Kusten och skärgårdens natur-, kultur- och friluftsvärden ska skyddas och bevaras så långt som möjligt.
- 2 En upprensning av båtbryggor utmed Kalvfjärdens stränder.
- 3 Fler bryggplatser och platser för vinteruppläggning av fritidsbåtar.

STRATEGIER:

Kommunen och länsstyrelsen utövar kontinuerlig tillsyn för att bevakna riksintresseområden för kust och skärgård samt friluftslivet. Erstaviks fideikommiss utövar tillsyn på ägorna i Ägnö- och Härsö-arkipelagen.

Antalet båtbryggor i Kalvfjärden ska begränsas men antalet båtplatser bör vara samma. Det kan åtgärdas genom förlängning av befintliga bryggor inom båtklubbar, förutsatt att behovet av parkering och vinteruppläggning av båtar kan tillgodoses.

Oversiktsplanen pekar ut nya fritidsbåtbryggor vid Strandängarna och Vitsippevägen, se sidan 68. Platser för vinteruppläggning pekas ut på två parkeringsplatser i södra delen av Öringhamnsvägen samt i anslutning till befintliga båtklubbar i Vissvass och Storänaen i Raksta, se sidan 74.

Utsikt mot Tyresös fastland från Härsö. Foto: Göran Bardun

SJÖAR OCH SJÖSYSTEM

Här beskrivs Åvaåns och Tyresåns sjösystem med avseende på utbredning och hur olika åtgärder görs för att minska försurning och övergödning av sjöarna.

Förutsättningar

Tyresö kommun är rik på sjömiljöer och har 17 sjöar helt eller delvis inom sina gränser. Sjöarna kan delas in i tre system: Tyresåns sjösystem, Åvaåns sjösystem samt kustområden som har direkt avrinning mot Saltsjön. I den sista gruppen finns sjöar som Åva träsk, Lillströmsträsk, Ållmora träsk och Öringesjön.

Åvaåns sjösystem

Åvaåns sjösystem består av skogssjöar och finns till största delen i Tyresta nationalpark. Till de mer intressanta hör Långsjön, Stensjön och Nedre dammen. Några av sjöarna kalkas regelbundet, i andra har kalkningen upphört och de minsta och överst belägna i systemet kalkas inte alls. Sjöarna är belägna i en försurningskänslig jordmån/berggrund och har påverkats av den spridning av försurningsämnen som skett efter 1950. I nedre delen av ån leker havsvandrande öring.

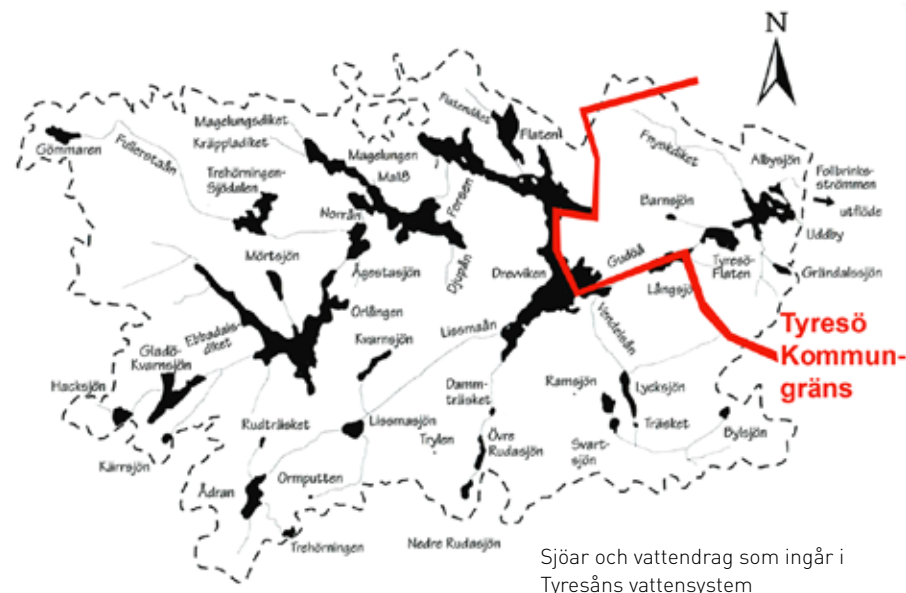
Tyresåns sjösystem

Tyresåns sjösystem är det stora sammanhängande sjösystemet på Södertörn. Merparten av Huddinge kommun ingår i sjösystemet med sjöar som Orlången, Gömmaren och Magelungen. Stockholms stad har sjön Flaten och i Haninge kommun finns sjöar som

Lycksjön samt Rudansjöarna. Drevviken är den största sjön och ligger i fyra kommuner, däribland Tyresö. Botkyrkas och Nackas kommuner ingår också i sjösystemet, men där finns inga tätortsnära sjöar. Tyresö kommun ligger längst nedströms med vatten som Långsjön, Tyresö-Flaten, Albysjön och Fatburen, innan vattnet mynnar ut i Kalvfjärden. Inom Tyresån finns även vattendrag som Gudö å, Gammelström, Wättingeströmmen och Follbrinksströmmen. I de tre senare förekommer strömstare regelbundet.

Tyresåsamarbetet

Från tiden efter andra världskriget och fram till mitten av 1970-talet förenades vattnen med lågrenat avloppsvatten från reningsverk bland annat i Huddinge och vid Långsjön i Tyresö. Vattnet i Tyresåns centralt belägna stora sjöar blev starkt övergött. År 1972 bildades den så kallade Tyresåkommittén för att ta i tu med problematiken i sjösystemet. Sedan man avlastat systemet från avloppsvatten sjönk halterna av näringsämnen tiofalt under loppet av ett par år. Dock är halten av näringsämnen i sjöarna fortfarande 3 - 4 gånger högre än vad som kan anses vara naturligt. Med syfte att arbeta med hela sjösystemet

Sjöar och vattendrag som ingår i Tyresåns vattensystem

och dess olika problem startades 1993 ett projekt för att återställa sjösystemets övergödda sjöar. Förutom de sex kommunerna deltar även länsstyrelsen. Ett första åtgärdsprogram presenterades under 1995 i dokumentet **Tyresån - mål och åtgärder**. Fram till och med 2004 har de flesta av åtgärderna i programmet genomförts eller igångsatts och under 2005 har en verksamhetsplan godkänts.

Samarbetet har givit kommunerna flera miljövinster. De har även dragit fördelar av gemensamma projekt som delvis finansierats via fondmedel och statliga pengar för miljöförbättrande åtgärder. Några av sjösystemets sjöar är Sveriges mest övergödda vatten. För att komma till rätta med problemen i vissa av sjöarna måste man tänka vattenplanering redan uppe på land eftersom det är där de stora åtgärdsvinsterna görs. Sjösystem av denna storlek är tröga och det tar mycket lång tid innan de reagerar på åtgärder för att förbättra miljön.

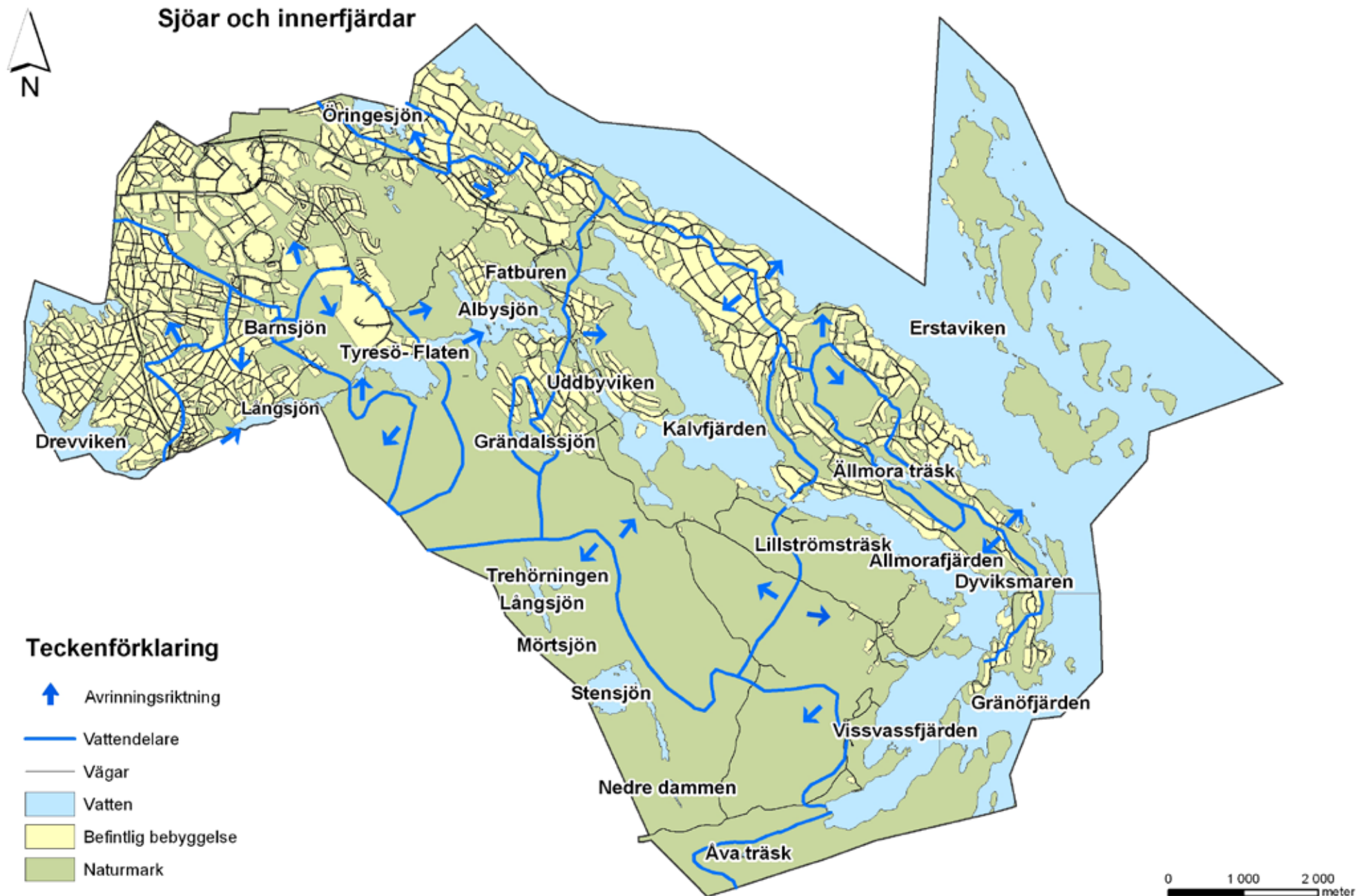
VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Vattenkvaliteten i Tyresåns sjösystem ska förbättras.

STRATEGIER:

Inom Tyresåsamarbetet ska sjösystemet avlastas genom åtgärder för minskning av näringsämnen och miljöskadliga ämnen i dagvatten, enskilda avlopp samt gödningsämnen från trädgårdar och jordbruk.

KULTURMILJÖER

Här beskrivs Tyresös kulturmiljöer, fornminnen av regionalt intresse samt kommunens bebyggelsehistoria.

Järnåldersgravfältet i Uddby med sammanlagt cirka 30 gravar.
Foto: Göran Bardun

Vad är en kulturmiljö?

Miljöer och byggnaders kulturvärden avgörs inte av ålder och utseende, utan snarare av vad de kan berätta om sin tids samhälle, byggnadstradition, arkitekturideal och livsbetingelser i stort. De ska visa både på det typiska och unika i Tyresö.

Fornlämningar

I Tyresö kommun finns ett hundratal fornlämningar, men endast ett fåtal har bedömts vara speciellt viktiga att vårda och extra sevärda. Det är gravfälten vid Alby-Uddby, gravfältet på Fornudden och Nyfors.

Dessa fornlämningar har vårdplaner som finns på Stockholms läns museum.

I Alby-Uddby finns gravfält från vikingatid i nära anslutning till de två gårdarna som idag är arrendejordbruk respektive friluftsgård. Uddby har ett gravfält med 30 gravar (se bild till vänster) medan Alby har två anläggningar med 20 respektive 12 gravar. De består av högar och runda stensättningar. Det finns ett antal mindre bronsåldersliknande rösen och stensättningar som tyder på att dalgången var bebodd 1000 år före gårdarnas tillkomst.

Fornudden är ett järnåldersgravfält som är omgivet av villabebyggelse. Det är det största gravfältet i kommunen med omkring 75 gravar i form av högar och runda stensättningar. På senare år har det skett en del körning med cyklar på gravfältet. Det är okänt om detta orsakat några betydande skador på lämningarna.

I Nyfors vid Wättingeströmmen finns lämningar av vattenkraftsdrivna industrianläggningar som härstammar från 1500-talets första hälft. Tillsammans med fallen i Uddby och Follbrinksströmmen var verksamheterna i Nyfors en av de viktigaste industriorterna i Stockholmsregionen under 1500- och 1600-talen. Första anläggningen var en hammarsmedja från 1544. Den följdes under 400 år av en rad olika industrier såsom krutbruk, kopparhammare, valkvarn och pappersbruk. Den senaste verksamheten var ett sågverk som revs på 1930-talet. Det som idag återstår av Nyfors

industrierna är pappersbrukets disponentbostad från 1800-talets mitt och olika stengrunder kring den nedre delen av Wättingeströmmen. I övrigt finns relativt få kända fornlämningar i Tyresö kommun. Fornlämningar som är registrerade hos Riksantikvarieämbetet är skyddade enligt kulturminneslagen och får inte förstöras. Om man stöter på en misstänkt fornlämning vid byggande av exempelvis hus eller väg, har man skyldighet att anmäla det till länsstyrelsen och även ta kontakt med Riksantikvarieämbetet.

Bebyggelsehistoria

Bebyggelsen i Tyresö kan delas in i fyra tidsskeden: förhistorisk tid, Tyresögodsets tid, egnahems- och sporthusbebyggelsens tid samt modern tid. Tillsammans berättar kulturmiljöerna om Tyresös utveckling från ett enkelt jordbrukarsamhälle till dagens globaliserade informationssamhälle.

Från förhistorisk tid finns ett antal gravar och gravfält bevarade. Fornudden är det största gravfältet i Tyresö. Flera gårdsbildningar har legat på samma plats sedan järnåldern, även om bebyggelsen är mer sentida. Från Tyresögodsets tid finns slottet, kulturmarken, Vissvass by, gårdar, torp och industrilämningar bevarade. Från egnahems- och fritidshusbebyggelsetiden försvinner miljöerna i snabb takt i och med att modern bebyggelse ersätter den gamla, som i Tyresö Strand. Än finns enstaka välbevarade egnahem kvar från början av förra seklet men inga större miljöer återstår. Sportstugeområden finns på några ställen men förändringstakten är hög och många enskilda byggnader och hela områden håller på att förändras till permanentbebyggelse. Även bebyggelsen från miljonprogrammets dagar förändras; fasader byts ut, balkonger blir större och andra förändringar görs som ger bostadsområdena en ny identitet.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

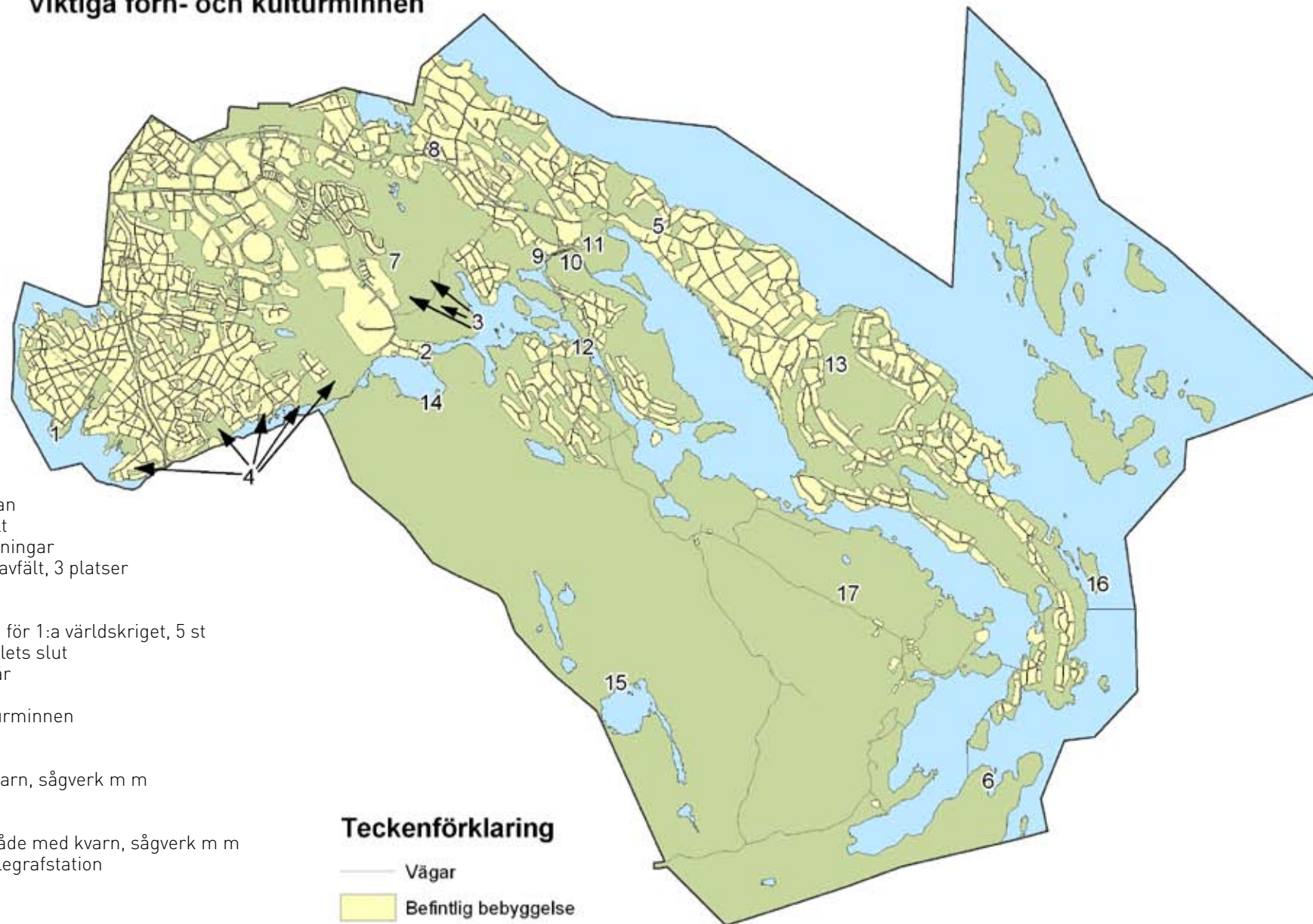
Förvalta, bevara och informera om värdefulla kulturmiljöer till kommande generationer.

STRATEGIER:

En heltäckande inventering av miljöer och byggnader av kulturhistoriskt intresse genomförs i hela kommunen. Objekten lokaliseras, prioriteras och åtgärder föreslås för att säkerställa kulturvärdet. Särskilt viktigt är att inventera den moderna bebyggelsen i form av egnahem, sportstugor och miljonprogrammets byggnadsmiljöer, eftersom flera bebyggelsemiljöer redan förändrats och försvunnit bland annat i Tyresö Strand. Skylling av Tyresös befintliga fornminnen och kulturlämningar ska utökas och förbättras.

Viktiga forn- och kulturminnen

Områden med vårdplan

1. Fornuddens gravfält
2. Nyfors, industrilämningar
3. Alby och Uddbys gravfält, 3 platser

Stridvörn

4. Stridvörn från tiden för 1:a världskriget, 5 st
5. Skyttevörn, 1800-talets slut
6. Stridsvörn, ca 100 år

Övriga forn- och kulturminnen

7. Alby-Uddby
8. Rotviks Gård
9. Industrilämning, kvarn, sågverk m m
10. Lilla Tyresö
11. Tyresö slott
12. Uddby kvarn, område med kvarn, sågverk m m
13. Plats för optisk telegrafstation
14. Fornborg
15. Fornborg
16. Ryssugn
17. Stenåldersboplats

Teckenförklaring

- Vägar
- Befintlig bebyggelse
- Naturmark

RIKSINTRESSET TYRESÖ SLOTT OCH KYRKA

Bakgrund

Tyresö slott och kyrka är av riksintresse för kulturminnesvården (nr 1 och 2 på kartan). Slottet är även ett byggnadsminne vilket innebär att byggnaden skyddas i enlighet med Lagen om kulturminnen. Slottsområdet speglar verksamheten inom ett av Stockholmsregionens största och äldsta gods. Det är på Slottets före detta ägor som markis Lagergrens söner skapade förutsättningarna för framväxten av Tyresö kommun. Idag ägs och förvaltas merparten av slottsområdet av Nordiska museet. Kyrkan och kyrkogården ägs av Tyresö församling medan kommunen äger en mindre bit mark. Slottet har under 1990-talet renoverats både in- och utvändigt, bland annat med bidrag från Tyresö kommun. Exempel på åtgärder är en flygel har inretts till restaurang och konferenslokal, parken har renoverats varsamt och nya parkeringsplatser har tillkommit. Slottet, parken och dess omgivning är en populär turistattraktion med bland annat konserter, utställningar och utomhusteater.

Historik

Slottsbyggnaden är uppförd på 1630-talet men flera om- och tillbyggnader har skett sedan dess. Slottsmiljön speglar främst levnadsförhållandena för de högsta samhällsskikten under 1600- och 1700-talen och vid tiden kring sekelskiftet 1900. Kyrkan från 1641 är mycket välbevarad och är en av landets populäraste bröllopskyrkor. Parken är anlagd på 1770-talet (nr 3 på kartan) som en engelsk park med inslag av barockanläggning. Inom området finns stall, magasin, smedja, personalbostäder, torp och handelsträdgård (nr 4 på kartan).

Längs Tyresån finns lämningar av industriella verksamheter allt sedan 1600-talets slut. Prinsvillan, där prins Eugen bodde och målade under ett antal somrar, ligger inom området. Huset används idag som vandrarhem (nr 5 på kartan). På Notholmen i den gamla fiskartorpsmiljön finns ett mindre vandrarhem, gästbrygga och ett kafé (nr 6 på kartan).

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Slottsområdets potential som ett regionalt besöksmål ska utvecklas, samtidigt som landskap och byggnader ska bibehålla sitt värde.

STRATEGIER:

Kommunen och Nordiska museet ska ta fram en långsiktig plan för hur slottsområdet och parkmiljön kan utvecklas. De gamla kultur-byggnaderna ska bevaras, men de flesta av dem måste få en användning som medverkar till att öka områdets attraktivitet som besöksmål.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Här beskrivs olika aspekter på sådant som kan påverka miljön samt människors hälsa och säkerhet.

Eldsvåda på taket i ett flerfamiljshus. Foto: Hasse Saxinger

MILJÖKVALITETSNORMER FÖR LUFT

Vad är miljö kvalitetsnormer?

Miljö kvalitetsnormer syftar till att skydda människors hälsa samt naturmiljön och är baserade på vetenskapliga fakta om effekter på hälsa och miljö. Miljö kvalitetsnormer för luft är satta med utgångspunkt från gemensamma direktiv för medlemsstater inom EU. Under 2001 fastställdes en förordning om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft som omfattar kvävedioxid, kväveoxider, partiklar (PM10), svaveldioxid och bly samt sedan 2003 även kolmonoxid och bensen.

Förutsättningar

Trafikens luftföroreningar är ett av Stockholmsregionens största miljöproblem. Miljö kvalitetsnormer anger de föroreningsnivåer i utomhusluft som naturen tål och som människan

kan utsättas för utan fara. Miljö kvalitetsnormerna infördes när miljö balken trädde i kraft. Nivåerna är satta utan hänsyn till tekniska eller ekonomiska förhållanden.

Tyresö kommun har mycket goda förutsättningar för att klara gällande miljö kvalitetsnormer för utomhusluft. Enligt prognoser gäller detta även för framtiden trots en fortsatt omvandling från fritidshusområden till permanent boende och ny bebyggelse. I kommunen finns det bland annat inga trånga gaturum där normerna eventuellt skulle kunna nå nivåer som kräver utredning eller åtgärder. Vid detaljplaneläggning av ny bebyggelse ingår det att redogöra för hur detaljplanen inverkar på gällande miljö kvalitetsnormer. Tyresö kommun är medlem i Stockholm-Uppsala läns luftvårdsförbund och har god tillgång till aktuella rapporter och trender. Nuvarande beräkningar och prognoser visar att de nationella miljö kvalitetsmålen för exempelvis kväveoxider i luft redan överskridits i delar av Stockholms innerstad. I dagsläget klarar Tyresö kommun samtliga miljö kvalitetsnormer med god marginal.

Minskning av oljeeldad värmeproduktion

Utvecklingen i Tyresö kommun beräknas sammanfalla med fortsatt trafikökning och bebyggelseutveckling. Luftföroreningar uppstår bland annat vid uppvärmning

av bostäder och övrig bebyggelse samt av trafik. Under det senaste decenniet har en avveckling av oljeeldade värmeproduktionsanläggningar pågått i Tyresö. Oljan ersätts i många fall med fjärrvärme. Oljeförbrukningen i större anläggningar har därför kunnat sänkas med cirka 80 % mellan åren 1998 - 2006 vilket starkt bidragit till att luftkvaliteten håller en mycket god nivå. Bollmora värmeverk används i dagsläget som reservanläggning. Den huvudsakliga värmeproduktionen sker i fjärrvärmeverket i Jordbro, Haninge kommun, se även Energi på sidan 24. Det kommer att innebära en avsevärd minskning av utsläpp av rökgaser i de centrala delarna av Tyresö.

Förnyelsebara energikällor

Utvecklingen av förnyelsebara energikällor har varit god under senare år. Med förnyelsebara energikällor menas sådana energikällor som inte bidrar negativt till växthuseffekten. Exempel på sådan energi är berg-, mark- och sjövärme samt solcellsfångare. Bland annat tack vare statliga bidrag har användningen av förnyelsebara energikällor ökat i småhus och fortsätter stadigt i kommunens egna fastighetsbestånd. I takt med ökande energipriser har andelen små förbränningsanläggningar som eldas med ved, pellets eller motsvarande bränslen ökat. Detta påverkar luftmiljön negativt i vissa tätbebyggda bostadsområden.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Koldioxidutsläppen från fossila bränslen ska minimeras och andelen förnyelsebar energi ska maximeras.

STRATEGIER:

Vid planering av bostäder och verksamheter i större skala ska kommunen uppmuntra anslutning till fjärrvärmenetät eller användning av annan förnyelsebar energikälla som sol-, berg-, vatten- eller jordvärme. I Tyresö kommun ska invånarna ha tillgång till alternativa drivmedel som till exempel etanol.

ÖVERSVÄMNING

Översvämning av Gudö å. Foto: Thomas Lagerwall

INFO

100-årsflöde: Visar med vilken sannolikhet en viss mängd vatten passerar en viss plats i ett vattendrag under en 100-årsperiod.

Högsta flöde: Beräknat högsta flöde är den största mängd vatten som kan förekomma i ett visst område.

Tyresö kommun är en kommun med både en kustlinje och många vattendrag. Detta gör att översvämningsfrågan är aktuell och bör beaktas i planeringen. I augusti 2006 kom länsstyrelserna i Mellansverige ut med en rapport hur man bör hantera översvämningensriskerna i den fysiska planeringen. Illustrationen till höger följer de rekommendationer som presenterades för ny bebyggelse.

Räddningsverket har gjort en övergripande kartering över Tyresån som visar 100-årsflöden och högsta flöden. De översiktliga kartorna är avsedda som underlag för kommunens övergripande planering. Räddningsverket rekommenderar att vid detaljplanering i översvämningssonerna bör mer detaljerade beräkningar göras med noggrannare höjddata och detaljerade beräkningar på vattenståndet. SMHI har statistiska uppgifter av vattenstånden i Östersjön och dessa har lett fram till nedanstående karaktäristiska vattenstånd.

För havsvattenståndshöjningar finns studier som beskriver effekterna av förväntade klimatförändringar samt sårbarheten globalt men också för bland annat

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Nyplanerade bostäder ska inte drabbas av översvämning.

STRATEGIER:

Vid nyplanering av bostäder vid Tyresös kustlinje bör lägsta nivå på färdigt inngolv ligga på minst +2,0 meter. Detta ger en säkerhetsnivå på 1,2 meter över högsta högvatten utifrån beräknade vattenståndshöjningar i Östersjön.

INFO

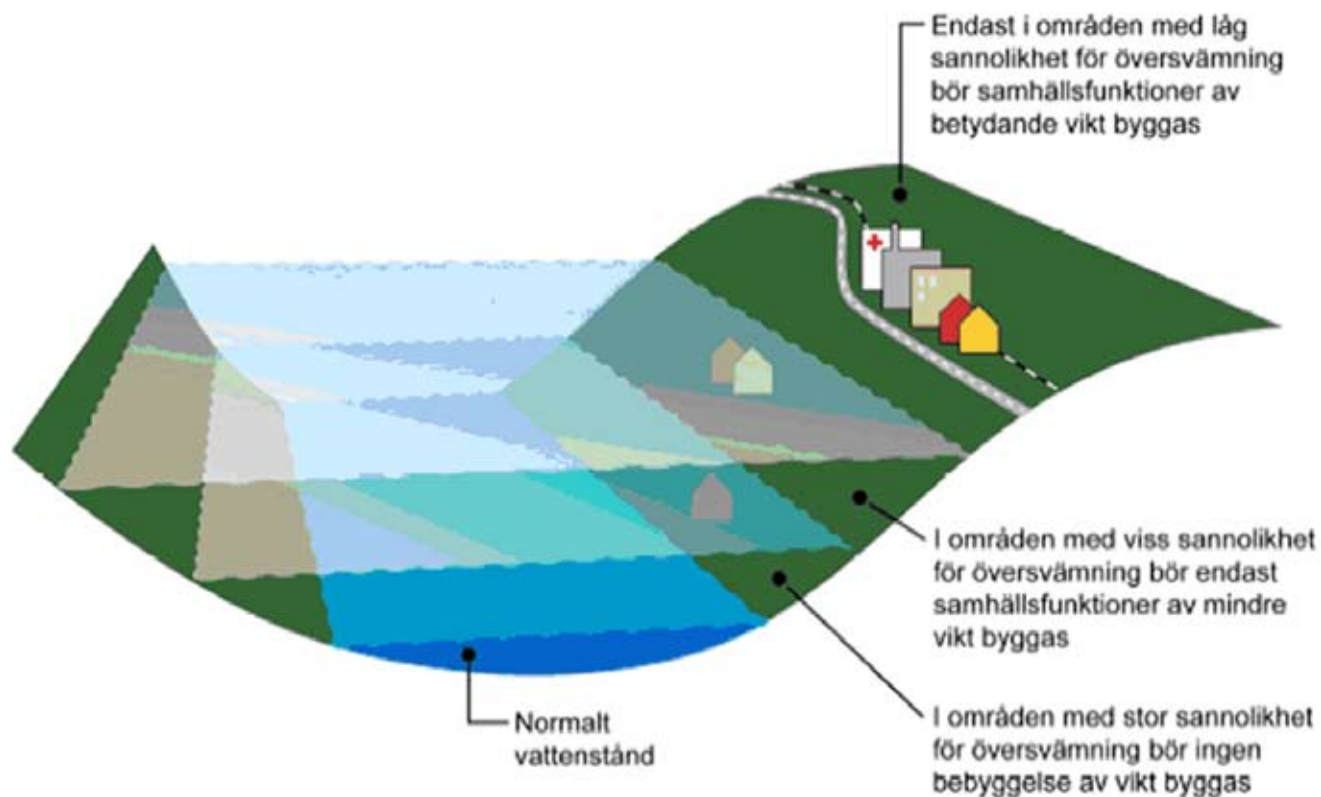
Högsta högvatten:	Högsta uppmätta vattennivå
Medelhögvatten:	Medelvärde av varje års uppmätta högvattennivå
Medelhögvatten:	Medelvärdet av alla uppmätta vattennivåer
Medelvattennivå:	Medelvärdet av varje års uppmätta lågvattennivå

Högsta högvatten	+ 80 cm
Medelhögvatten	+ 23 cm
Medelvattennivå	- 38 cm
Medellågvatten	-83 cm
Lägsta låg	- 87 cm

Källa: SMHI 2003-04-02

Östersjön. I globala studier över havsvattenståndshöjningar beräknas höjningen bli mellan 9 - 88 cm (genomsnittlig ökning från 1990 - 2100). Regionala havsvattenståndshöjningar varierar annorlunda än de globala.

Simuleringar vid SMHI av hur Östersjöns vattennivå förändras mot slutet av seklet vid olika scenarier för globala havsnivån visar att nivån längs Sveriges kuster kommer att öka med allt från några cm till 80 cm i södra Östersjön, medan det vid Svealandskusten blir fråga om allt från en minskning med knappt en halv meter till en lika stor ökning. Längs norra Norrlandskusten blir det fråga om allt ifrån en fortsatt landhöjning med knappt 1 meter till att land- och havsnivåhöjning kompenserar varandra. De extrema högvattnen väntas öka mer än medelvattenståndet. Den havsnivåhöjning som sker på grund av klimatförändringarna väntas fortsätta under flera hundra år nästan oavsett framtida begränsningar av växthusgasutsläppen på grund av havens inneboende tröghet. (Klimat- och sårbarhetsutredningen, SOU 2007:60)

VERKSAMHETER OCH FARLIGT GODS

I Tyresö är riskbilden för skadlig hälso- och miljöpåverkan måttlig. Det finns inte några farliga verksamheter enligt Lagen om skydd mot olyckor (LSO 2:4) eller större kemiska anläggningar så kallade Sevesoanläggningar (Sevesolagen). Det finns några verksamheter som behöver tillstånd enligt miljöbalken för att bedriva sin verksamhet samt verksamheter som har tillstånd att hantera brandfarliga varor som till exempel bensinstationer.

Transportlederna för farligt gods utgörs av del av Tyresövägen samt Gudöbroleden, del av Njupkärrsvägen, del av Bollmoravägen och Skrubba Malmväg (tillhör Stockholms stad). Vägsträckorna

används främst för leveranser av bränslen till bensinstationer samt leveranser till mindre industrier. Några av Tyresös bensinstationer tillhandahåller förutom bensin och diesel, E85, som är en blandning av 85 % etanol och 15 % bensin, se kartan s 48.

Länsstyrelsen har gett ut riktlinjer för bebyggelse i närheten av transportleder för farligt gods (rapport 2000:01) och ett faktablad från 2006 kallat Riskhantering i detaljplaneprocessen. Tyresö kommun avser att följa dessa riktlinjer.

Lösningssmedel och spillolja

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Minska risken för att människor ska drabbas vid olyckor med transporter med farligt gods eller verksamheter som använder farliga ämnen.

STRATEGIER:

Vid planering av bebyggelse kring bensinstationer, transportled för farligt gods, eller där industriell verksamhet finns, ska en riskanalys göras. I Skogsängsvägens arbetsplatsområde norr om Trollbäckens IP bör verksamheten på sikt förändras i riktning mot småindustri, hantverk och kontor, vilket är mindre störande för omgivande bostadsbebyggelse.

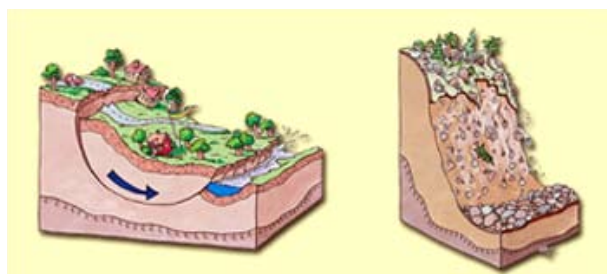

Bild från Räddningsverket

SKRED OCH RAS

Skred och ras, som är exempel på snabba massrörelser i jordtäcket eller i berg, kan orsaka stora skador dels på mark och byggnader inom det drabbade området, dels inom det nedanförliggande markområde där skred- och rasmassorna hamnar.

Ett skred eller ras är i många fall en följd av en naturlig erosionsprocess, men kan också utlösas av mänskliga ingrepp i naturen. En gemensam

nämning är att både skred och ras kan inträffa utan förvarning. 1996 gjorde Räddningsverket en förstudie för översiktlig kartering av stabilitetsförhållandena i bebyggda områden i bland annat Tyresö kommun. Syftet med studien var bland annat att avgränsa vilka delar av kommunen som var i behov av kartering av stabilitetsförhållandena. Se kartan på sidan 48.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Nyplanerade bostäder ska inte drabbas av ras eller skred.

STRATEGIER:

Vid nyplanering av bostäder i utpekade ras- och skredområden ska geotekniska undersökningar utföras innan bygglov kan ges.

RADON

Förutsättningar

Radon är en radioaktiv gas som vid långvarig exponering kan orsaka lungcancer. Radon i inomhusmiljöer kan komma från byggnadsmaterial, via inläckage från marken, från utfyllnadsmassor eller avgå som gas från radonhaltigt vatten som kommit i kontakt med luft. I Tyresö har hus som är byggda av radonhaltigt byggnadsmaterial spårats och radonhalten i inomhusluften har mätts. Om radonhalten i huset överskrider gränsvärdet uppmanas ägaren att vidta åtgärder för att sänka

radonhalten. Markområden delas normalt in i hög-, normal och lågriskområden beroende på mängden markradongas. Enligt mätresultat och bedömningar gjorda utifrån dem, finns det inget som tyder på att det finns några högriskområden i Tyresö. Radonhalten i kommunalt dricksvatten är försumbar och förekomsten av radon i dricksvatten från enskilda brunnar i Tyresö har bedömts vara relativt låg även om det inte finns en heltäckande bild av situationen.

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Förekomsten av radon i luft och dricksvatten ska minimeras.

STRATEGIER:

Vid planering av större bostadsområden kan kommunen kräva att en markradonundersökning görs. Nya bostadshus och arbetsplatser ska normalt byggas med minst radonskyddande grundläggning. Grundläggningsmetod väljs utifrån resultatet från genomförd markradon-undersökning. Visar det sig till exempel att en byggnad kommer att byggas på högriskområde ska grundläggningen ske radonsäkert enligt rekommendationer i Radonboken T5:1992, från Bygghälsöförhållanden.

MARKFÖRORENINGAR

Förutsättningar

Förorenad mark förekommer på många håll i Sverige. Det finns riktvärden som inte bör överskridas för olika typer av föroreningar och vid viss markanvändning. De högsta kraven ställs på befintlig och planerad

bostadsbebyggelse. I samarbete med länsstyrelsen har en översiktlig inventering av misstänkt förorenade markområden genomförts. Drygt 180 möjliga förorenade områden har ringats in.

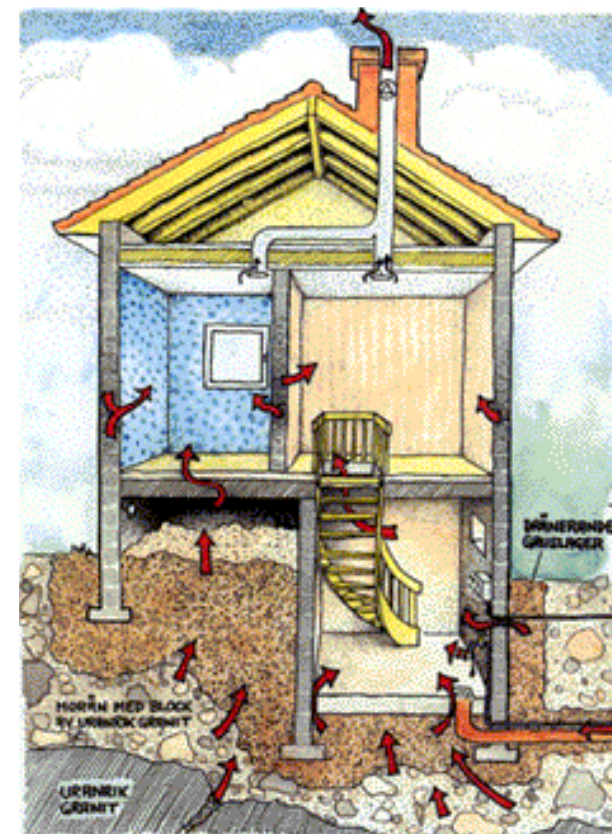
VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Mark som står inför en ändrad användning och som exempelvis har hyst en bensinstation, upplag, industri, båthamn eller liknande, ska inte innehålla föroreningar som ligger över gällande riktvärden.

STRATEGIER:

Mark ska undersökas i ett tidigt skede i planprocessen då risk finns att den innehåller föroreningar. Vid behov ska saneringsåtgärder vidtas. Länsstyrelsens inventeringsresultat ska beaktas vid all ändrad markanvändning.

Det finns 3 olika radonkällor; marken, byggnadsmaterialet och dricksvattnet. Bild: Ur Vägen till ett radonfritt boende, SSI,

BULLER

UTRYMME	HÖGSTA TRAFIKBULLERNIVÅ, DB(A)	
	EKVIVALENTNIVÅ	MAXIMALNIVÅ
Innomhus: 30		45 (nattetid)
Utomhus:		
Vid fasad 55		
På uteplats	70	

Riktvärden för trafikbuller. Infrastrukturpropositionen, 996/97:53

Förutsättningar

I samband med Infrastrukturpropositionen 1997 antog riksdagen riktvärden för buller som normalt inte bör överskridas vid planering av nya bostäder och verksamheter eller vid nybyggnad eller väsentlig ombyggnad av befintlig bebyggelse. Även vid om- eller tillbyggnad av befintlig bebyggelse, som kräver bygglov, ska de delar som utsätts för buller utformas så att bullerstörningar inte blir högre än rekommenderade riktvärden. Riktvärdena innebär också att bullerdämpande åtgärder ska vidtas för befintliga bostäder som är utsatta för 65 dB(A) ekvivalentnivå eller mer.

I Tyresö kommun finns bullerskydd utmed Väg 229 vid Lindalen och på Tyresövägen i höjd med Öringe och Rotvik. En trafik- och bullerutredning från 2004 för Bollmoravägen och Tyresövägen visar på en fortsatt ökad trafik på Tyresövägen till följd av den inflyttning som sker till Tyresö Strand och Östra Tyresö. Bostäder som inte tidigare varit bullerstörda kan därför i framtiden att få en bullernivå som överstiger riktvärdena.

En samlad bullerkartläggning av hela Tyresö kommun genomfördes under våren 2005, vilken

VAD VILL VI ÅSTADKOMMA?

1

Att bullerstörningar minskar genom långsiktiga åtgärder på vägar och i bostadsområden.

STRATEGIER:

En åtgärdsplan för fortsatt arbete med skyddsåtgärder mot buller längs de kommunala vägarna ska tas fram. Kommunen ska eftersträva en långsiktig trafikplanering med åtgärder som skapar jämna trafikflöden och reducerar bilars hastighet och därigenom minskar bullret. Även nya typer av vägbeläggningar som har bullerreducerade effekter bör prövas i kommunen. Vid planering av ny bebyggelse ska de nationella riktvärdena för trafikbuller följas. Avsteg från gällande riktlinjer kan prövas i centrurnära lägen med närhet till service och goda kollektivtrafikförbindelser.

kommer att utgöra ett viktigt underlag för framtida planering och bullerutvärderingar. Kartläggningen visar inte helt oväntat att det är de största och mest trafikerade vägarna Tyresövägen, Bollmoravägen och Gudöbroleden/Väg 260, som har flest bullerutsatta fastigheter. Vägverket har gjort en vägutredning med avsikt att förbättra trafiksäkerhet och åtgärda buller utmed Gudöbroleden. Någon tidplan för arbetet finns inte i dagsläget.

ELEKTROMAGNETISK STRÅLNING

Kraftledningar

Hälsorisker från magnetfält kring kraftledningar är fortfarande omdiskuterade. Några riktvärden för tillåtna magnetfältsnivåer är ännu inte nationellt antagna. Det rådande kunskapsläget pekar dock på att hälsoriskerna främst är aktuella vid kraftnät som överstiger 130 kV (kilovolt). Utöver två 70 kV-ledningar, som ingår i det regionala elkraftnätet, består huvuddelen av Tyresös ledningsnät av ledningar med spänningar lägre än 20 kV.

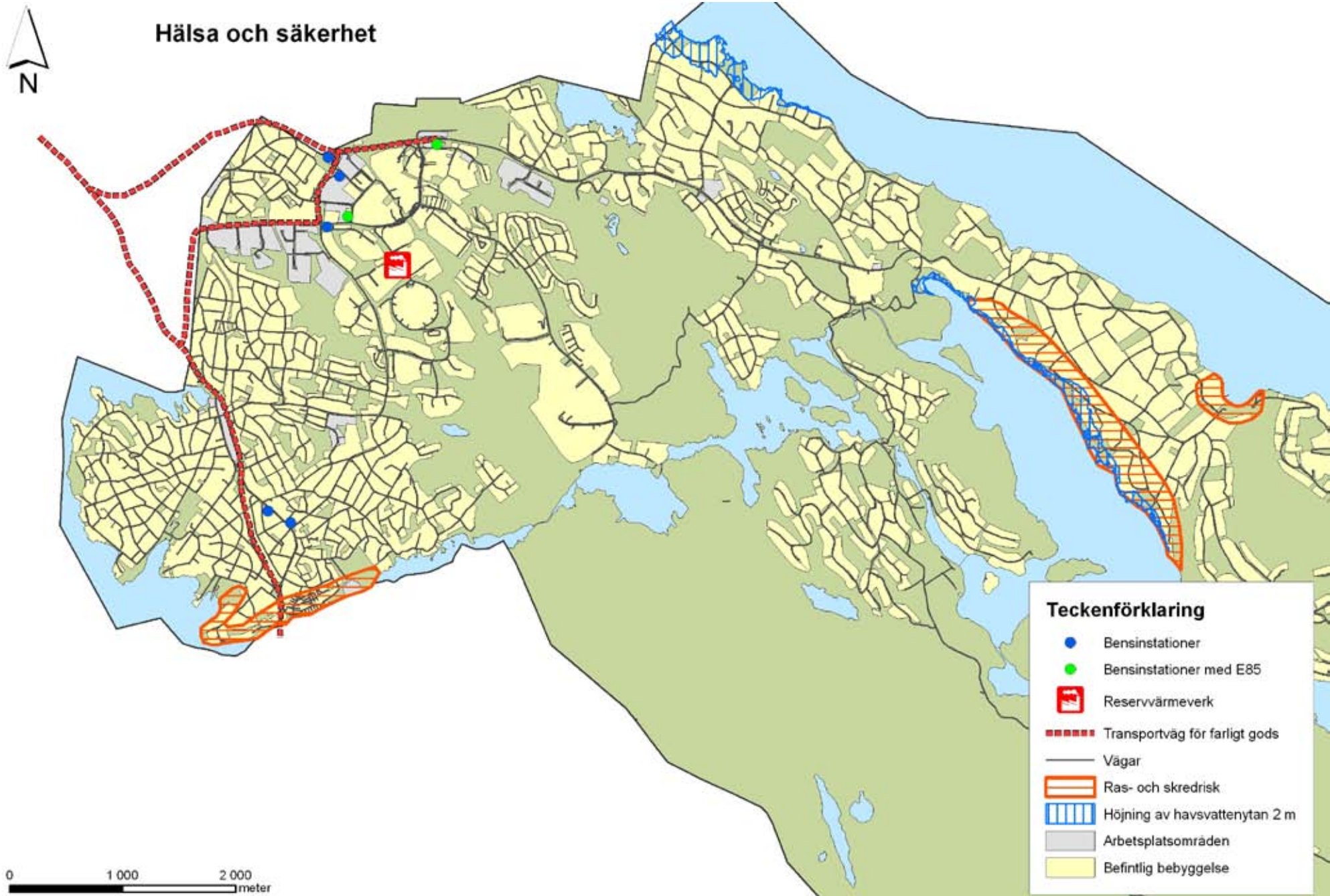
Myndigheterna rekommenderar dock att man följer försiktighetsprincipen, som lyder: "Om åtgärder, som generellt minskar exponeringen, kan vidtas till rimliga kostnader och konsekvenser i övrigt bör man sträva efter reducera fält som avviker starkt från vad som kan anses normalt i den aktuella miljön. När det gäller nya elanläggningar och byggnader bör man redan vid planeringen sträva efter att utforma och placera dessa så att exponeringen begränsas."

Mobiltelefoniantenner

Trådlös kommunikation bygger på radiovågor som överför information från en plats till en annan. Basstationerna för mobiltelefoni sänder ut samma typ av radiovågor som traditionella TV- och FM-radiosändare. Strålning från radiosändare kallas ickejoniserande. Hit hör även synligt ljus, ultraviolett och infraröd strålning, mikrovågor samt elektriska och magnetiska fält. Det finns internationella rekommendationer för hur starka radiovågor vi får exponeras för. Gränsvärdena bygger på resultat från dryga 30 års forskning och är satta med bred marginal för att skydda människor, oavsett ålder, från alla påvisade hälsoeffekter. Enligt Världshälsoorganisationen (WHO), Statens strålskyddsinstitut (SSI), Socialstyrelsen och huvuddelen av landets experter inom området, finns det inga påvisade hälsorisker förenade med strålning från basstationer. Det är endast på ett avstånd närmare än en meter rakt ut från antennens strålande yta på 20 - 30 meters höjd som gränsvärdena överskrids. Radiovågornas intensitet avtar sedan snabbt med ökat avstånd från antennen. Det innebär således inte någon risk att vistas rakt under en antenn som sitter på mast. Tyresö kommun har utarbetat råd och riktlinjer för arbetet med utbyggnaden av UMTS. Råden reglerar hur prövning, varsamhetskrav, samutnyttjande och hur frågor om känsliga områden och buller ska hanteras.

BRAND OCH OLYCKOR

All bebyggelseplanering och projektering utgår från att räddningstjänsten inte ska vara en aktiv del av skyddslösningen. Med detta menas att möjligheten till utrymning och skydd mot brandspridning mellan byggnader bör säkerställas utan räddningstjänstens medverkan. Detta kan ske genom förhöjda krav på det byggnadstekniska brandskyddet eller installation av aktiva system som larm- eller sprinkleranläggningar, särskilt i områden utanför brandstationernas närområde. Hänsyn till brandsäkerhet tas i samband med bygglovgivning, vilken regleras av plan- och bygglagen (PBL).

KAPITEL 3. KOMMUNDELSFÖRDJUPNINGAR

KOMMUNENS PLANERING

Här beskrivs hur Tyresö kommun utvecklas gällande befolkning, nyplanerade bostäder, skolor och boende för äldre.

Vad kännetecknar Tyresö?

Tyresö kommun har inga stora oexploaterade landområden som enkelt kan planläggas och byggas. Knappt en tredjedel av kommunens landareal på 7 100 hektar består av nationalpark och naturreservat medan drygt hälften av ytan är exploaterad mark inklusive omvandlingsområden. Resten består av naturområden, planerade naturreservat och jordbruksmark. Med denna verklighet krävs en strategisk markförvärvspolitik för att kunna skapa lämpliga och sammanhängande planområden.

Stora orörda skogsområden, det kuperade Södertörnslandskapet, Erstaviken, innerfjärdarna och Tyresåns sjösystem är beståndsdelar som gör Tyresö till en attraktiv bostadsort i Stockholmsregionen. Attraktiviteten beror även på att Tyresö ligger nära regionkärnan Stockholm city och de kvalitéer som storstaden erbjuder. Mellan city och Tyresö är det ca 20 minuters bilfärd och ca 30 minuters resa med kollektivtrafik.

Befolkningsutveckling

Tyresö har ca 16 000 bostäder fördelat på ägande-, bostads- och hyresrätter. Över hälften av invånarna bor i småhus. Efterfrågan på bostäder är hög och det finns inga outhyrda hyreslägenheter. Fram till år 2010 beräknas antalet invånare öka från ca 42 000 invånare årsskiftet 2007/2008 till drygt 44 000 invånare 2010. I en prognos för befolkningen fram till år 2030 räknar kommunen med att befolkningen ska uppgå till omkring 50 000 invånare. Befolkningsökningen kommer främst att ske i Tyresö centrum, Tyresö Strand och Östra Tyresö. Under de kommande decennierna kommer en normalisering av befolkningsutvecklingen att ske genom att andelen äldre av den totala befolkningen kommer att öka.

Planering av bostäder

Den kommunala planeringen är inriktad på boende av en småskalig karaktär med närhet till naturen men även en mer storskalig flerbostadshusbebyggelse i kommunens centrala delar, främst i Tyresö centrum. I Tyresö kommun ska det finnas varierande bostadsområden med olika typer av bebyggelse. Målet är att det i Tyresös samtliga kommundelar, utom Östra Tyresö, ska finnas olika bostadstyper med varierade upplåtelseformer.

Under närmare 30 år har Tyresös planering varit inriktad på att omvandla befintliga fritidsbebyggelseområden till permanentbebyggelse samt att genom förtätningar i det befintliga bostadsbeståndet skapa en varierad bostadsbebyggelse som kompletterar den äldre bebyggelsen. Ett 50-tal förtättningsområden av olika storlek har på detta sätt planlagts och byggts ut sedan slutet på 1970-talet. Dessa förtättningsområden finns i kommundelarna Trollbäcken, Hanviken/Lindalen, Öringe, Rotvik, Skälsätra, Farmarstigen samt inom Tyresö Strand. Omvandlingen av Östra Tyresö är enligt den fördjupade översiktsplanen enbart inriktad på gles villabebyggelse med få avstyckningar.

Den kommande förtätningen med flerbostadshus och grupphusområden kommer främst att ske i kollektivtrafiknära lägen i Tyresö Strand, Bollmora samt i Tyresö centrum. Framförallt i Tyresö centrum, med exklusiv närhet till service och kollektivtrafik, finns stora möjligheter att skapa stads kvarter med hög exploateringsgrad. I övriga delar av kommunen rör det sig i de flesta fall om mindre förtättningsområden ofta inom ramen för befintlig småhusstruktur.

Skolor

Behovet av skollokaler varierar mellan åren. Det är därför viktigt att kommunen på ett flexibelt sätt förmår att anpassa sig till de skiftande behoven över åren. Närheten till förskolor och skolor prioriteras högt av de familjer som flytta in i kommunen. I dagens samhälle där oftast båda föräldrarna arbetar eller

studerar, blir närheten till barnens förskola och skola allt viktigare. Även för gymnasieungdomar och äldre elever är det viktigt att kunna välja skola och inriktning.

Boende för äldre människor

När det gäller behov av hemtjänst och platser i äldreboende har man under senaste året sett en tendens till att behovet inte växer i samma takt som befolkningen ökar. Hemtjänsten utvecklas bland annat med syftet att fler äldre ska kunna bo kvar hemma. Anhöriga kommer då troligtvis att behöva ta ett allt större ansvar i omsorgen om de äldre. Därmed uppstår också ett ökat behov av stöd till anhöriga.

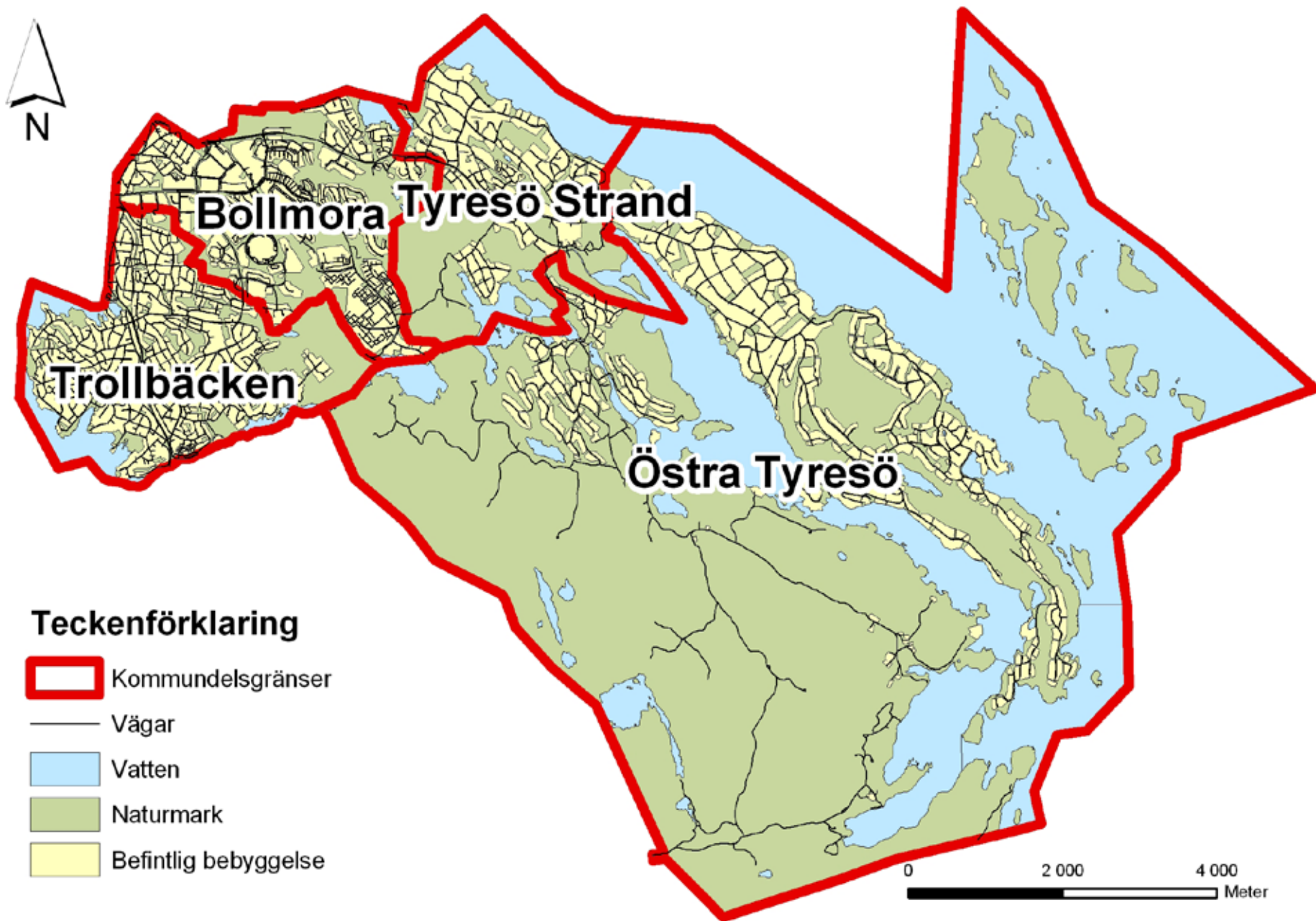
Många äldre Tyresöbor som bor i småhus kommer i större utsträckning än idag att söka sig till mer tillgänglighetsanpassade lägenheter, när ålderskrämporna sätter in. Kommunen har därför i samarbete med olika bostadsföretag påbörjat en analys av vilka nödvändiga insatser som behövs i bostäder och bostadsområden för att öka de äldres möjligheter att bo kvar i "sin" kommun.

Utgångspunkter för översiktsplanen

I översiktsplanen delas Tyresö in i fyra kommundelar; Trollbäcken, Bollmora, Tyresö Strand och Östra Tyresö. I varje kommundel pekas ett antal områden ut där kommunen föreslår en förändrad markanvändning. För de områden som kommer att bli aktuella för detaljplanering, kan översiktsplanen fungera som program. Översiktsplanen gör det också möjligt att använda enkelt planförfarande i större utsträckning.

Områden för bostadsbebyggelse

I områden som är utpekade för tätare bostadsbebyggelse vill kommunen skapa förutsättningar för nya flerbostadshus, radhus och parhus. Om det är lämpligt kan lägenheter för handikappomsorgen förläggas inom dessa områden. Även utanför utpekade områden kan mindre förtätningar med bostäder eller andra verksamheter göras där det bedöms lämpligt. Både vid planering av nya bostadsområden och vid förtätning av befintliga, strävar kommunen efter att komplettera med sådan bebyggelse som saknas i närområdet.

TROLLBÄCKEN

FÖRUTSÄTTNINGAR

Historik

I slutet av 1600-talet övertogs ägorna i Kumla (gamla namnet på Trollbäcken) från skattebönder under Tyresö församling, av Olof Törne. Han var en av Sveriges rikaste köpmän och storgodsägare och Törne anlade Kumla herrgård med tillhörande orangeri, djurstallar, smedja, väderkvarn, trädgård och odlingar. Exploateringen tog fart i början av 1900-talet då Kumlas mark styckades och såldes till bland andra Mellersta Sveriges Egna Hem AB. Både egnahems- och sportstugeområden började byggas i den västra delen av Trollbäcken. Från den tiden finns bara enstaka byggnader kvar i sitt ursprungliga skick. Exempel på sådana finns i Kulturella folkdansgilletts Solsäter med omgivande sportstugor och ett par sportstugor på Pelles väg. På 1950-talet bytte Kumla namn till Trollbäcken. Området hade då ändrat karaktär från sommarstugeområde till villaområde. I och med byggandet av flerfamiljshus följde post, bank, livsmedelsaffärer och lokaler för den kommunala förvaltningen. Alléplan blev hela kommunens centrum. År 1969 övertogs marken kring Kumla Herrgård av Tyresö kommun. Herrgården sköts idag av Kumla Herrgård bygdegårdsförening och används som restaurang samt fest- och konferenslokal.

Befolkning och bebyggelse

Trollbäcken består idag mest av låga småhus och grupphusbebyggelse. Här bor drygt 13 000 personer. Befolkningen ökade med måttliga 3 % mellan 1998 och 2006. I och med den föreslagna markanvändningen (se sidan 44) kommer befolkningstillväxten även fortsättningsvis att vara måttlig. Det finns endast några få områden med flerbostadshus i Trollbäcken; i de centrala delarna vid Alléplan, östra Kumla Allé, Vendelsövägen och i södra Sofieberg vid Gudöterrassen. På Alléplan och utmed Vendelsövägen finns den kommersiella servicen samlad med livsmedelsaffärer och specialbutiker. Mellan Alléplan i söder och Hanviksviken i norr ligger ett stråk med verksamheter och småindustrier som vetter ut mot Gudöbroleden. Trollbäcken har fyra grundskolor och ett tiotal förskolor. Här finns även Trollbäckens idrottsplats och Fornuddsparken.

ÖVERSYN AV DETALJPLANER OCH FÖRTÄTNING

Förutsättningar

Delar av Trollbäcken har detaljplaner från 1950-talet, vars planbestämmelser inte alltid är anpassade till dagens behov. Hittills har därför många mindre avvikelser från gällande detaljplaner givits och kommunen har även gjort ändringar av detaljplaner för enstaka småhusfastigheter gällande främst styckning.

Strategier inför framtiden

Trollbäcken får endast en marginell förtätning fram till 2020 eftersom kommundelen redan är tätbebyggd och saknar större grönområden, undantaget Barnsjöns rekreativområde i östra Trollbäcken. Uppskattningsvis kan omkring 100 bostäder byggas de närmsta 15 åren.

I Trollbäcken bör en översyn göras av gällande detaljplaner för att avgöra vilka som behöver moderniseras och var mindre förtätningar kan göras.

Utöver de utpekade markområdena på s 56, kan även mindre förtätningar bli aktuellt i Trollbäcken. Då kommer det främst planeras för den typ av bebyggelse som saknas idag som till exempel stadsvillor, parhus eller mindre flerfamiljshus. Detta till följd av att efterfrågan på lägenheter i form av bostadsrätter och hyresrätter är hög i Trollbäcken.

I bullerstörda områden, främst utmed Gudöbroleden, bör ingen förtätning av bostäder ske.

I Skogsängsvägens arbetsplatsområde norr om Trollbäckens IP bör verksamheten på sikt förändras i riktning mot småindustri, hantverk och kontor, som inte stör omgivande bostadsbebyggelse.

GRÖNSTRUKTUR OCH REKREATION

Förutsättningar

Trollbäcken uppfattas som en grön och lummig kommunal del med många privata trädgårdar. Tillgången till allmänna grönytor är dock begränsad. Flera av dessa naturområden, som till exempel Hästhagsbadet, Oxelvägen, Måndalsstigen och Häxvägen fungerar som rekreationsområden. Den kuperade terrängen bildar en naturlig barriär mellan bostadsområdena. I Trollbäcken finns också Fornuddsparken, som under de senaste åren utvecklats till en mångfunktionell kommunal park. I framtiden bör parkens roll som en grön samlingsplats förstärkas än mer.

Trollbäcken gränsar till Drevviken, Långsjön och Gudö å, där det finns goda möjligheter till bad, segling, fiske och skridskoåkning. Vattenkontakt är av stort värde men tillgängligheten till stränderna är begränsad eftersom stora delar är bebyggda. Därför är det viktigt att de förbindelser som idag finns med vattnet, bevaras. Eftersom Trollbäcken inte har så många allmänna grönområden är det särskilt viktigt att beakta hur de påverkas av framtida exploatering.

Strategier

- Befintliga naturområden och starks ska i huvudsak bevaras och förstärkas.
- Fornuddens gravfält har ett högt natur- och kulturvärde och är extra viktigt att vårda. Platsen utsätts i dag för omfattande slitage och det bör utredas hur gravfältet ska skyddas. En vårdplan är upprättad och finns hos läns museibyran.
- När nya detaljplaner tas fram för strandnära lägen ska möjligheterna att göra stränderna mer tillgängliga för allmänheten utredas.
- I Trollbäcken råder brist på lekplatser, framför allt i de nordvästra delarna, i östra delarna av Skälsätra och i områdena längs Skogsängsvägen. När tät bostadsbebyggelse planeras måste det därför skapas goda förutsättningar för lek. Kommunala lekplatser bör ses över och vid behov rustas upp.
- Strandområdet söder om det nya bostadsområdet vid före detta Kumla Handelsträdgård kommer att utvecklas till en naturpark. Naturparken ger ökad tillgänglighet till vattnet och bättre förutsättningar för rekreation.

Näsby Udde i sydvästra Trollbäcken. Området kommer att göras tillgängligt för allmänheten. Foto: Annika Almqvist

FÖRSLAG TILL NY MARKANVÄNDNING

Infartsparkering

1. Alléplan öster om Gudöbroleden
2. Alléplan väster om Gudöbroleden
3. Tegvägen. Återvinningsstationen bör finnas kvar.

Dagvattendamm

4. Prästängan.

Park

5. Näsby Udde. Befintlig mark är i kommunal ägo har varit otillgänglig för allmänheten. Detta förändras genom att området planläggs som parkmark. Detaljplanen kommer att antas under 2008.
6. Vårlöksvägen. Befintlig park ska utvecklas till en bostadsnära park med lekplats.

Kommunal verksamhet (allmänna ändamål)

Områdena är avsedda för förskola eller gruppböende.

7. Persuddevägen, vid befintliga tennisbanor
8. Knektvägen, idag en obebyggd gräsyta
9. Skolvägen. För skol- eller fritidsändamål

Utvecklingsområden

10. Området utmed Norra Vendelsövägen mellan Alléplan och Hanviksviken, bör på sikt utvecklas och förtätas med främst verksamheter och handel. Södra Vendelsövägen.

Nedanstående platser på Vendelsövägen söder om Alléplan, reserveras för bostadsbebyggelse av typen mindre flerbostadshus, radhus eller parhus, verksamheter och handel.

11. Området består av kommunal mark och en privat villafastighet.
12. Området består av Kringlans fritidsgård. Den kommunala fritidsverksamheten kan införlivas med ny bebyggelse eller samordnas med närliggande skolverksamhet.
13. Området består av OKQ8:s bensinpumpsstation och Trollbäckens egnahemsförenings fastighet.
14. Området består av Shells bensinstation och en kommunalt ägd fastighet.

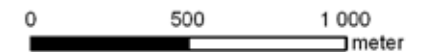

Förslag till markanvändning i Trollbäcken

Teckenförklaring

- Befintlig bebyggelse
- Naturmark
- Infartsparkering, 1-3
- Dagvattendamm, 4
- Park, 5-6
- Kommunal verksamhet, 7-9
- Utvecklingsområde, 10-14

TRAFIK OCH INFRASTRUKTUR

Lokalgator

Trafiknätet i Trollbäcken har sitt ursprung i 30-talets sportstugeområden. Vägarna är ofta krokiga och smala och saknar gångbana, vilket automatiskt medför att bilisterna ofta kör under den angivna hastigheten 50 km/h. Det skapar bättre samspel mellan olika trafikanter, men många boende i Trollbäcken upplever ändå att det är en otrygg trafiksituation.

Gudöbroleden

Gudöbroleden är Tyresös enda genomfartsled och den förbinder Haninge med Stockholm och Nacka. Vägverket är ansvarig för vägens underhåll och trafiksäkerhet. Den skyltade hastigheten på Gudöbroleden är 70 km/h. Vägen orsakar bullerstörningar för vissa fastigheter. Varje dygn passerar 17 000 fordon på sträckan Skrubba Malmväg - Skogsängsvägen (2007). Söder om Skogsängsvägen är motsvarande siffra ca 13 000 (2007). Vid rusningstid uppstår köer framförallt mellan Alléplan och Skrubba Malmväg och på Skogsängsvägen. Cyklisterna har idag ingen egen cykelbana utan använder vägrenen. För att förbättra säkerheten vill Vägverket bland annat anlägga ett regionalt cykelstråk längs vägen. På Gudöbroleden i närheten av Alléplan sker de flesta olyckorna i Trollbäcken. De är oftast av lindrig karaktär.

Förslag till ökad tillgänglighet och trafiksäkerhet

- Hastighetsbegränsning till 30 km/h ska införas i bostadsområden enligt den zonindelning som föreslagits i Trafiknätsanalysen från 2003.
- Busshållplatser och infartsparkeringar ska på sikt förses med cykelparkeringar och väderskydd samt goda möjligheter till att låsa cyklar.
- I en förstudie 2002 föreslog Vägverket att Gudöbroleden skulle göras mer trafiksäker och byggas om. Förslaget innebär cirkulationsplatser istället för signalreglerade korsningar, separerad cykelbana som knyts ihop med Skrubba Malmväg och det regionala gång- och cyklevägnätet. Förslaget omfattar också bullerskyddsåtgärder utmed Gudöbroleden. Tyresö kommun och Vägverket har under 2007 gjort upp om en avsiktsförklaring gällande väg 260, Gudöbroleden. I avsiktsförklaringen finns en prioriteringsordning gällande bland annat lågbullrande beläggning längs Gudöbroleden i Tyresö kommun, cirkulationsplats vid Alléplan, gång- och cykelväg, skyddsräcke och skåldike med dränering längs hela sträckan, vid Sofiebergsvägen anläggs en busshållplats,

cirkulationsplats vid Skogsängsvägen och vid Sofiebergsvägen.

- En bro över Gudö å vid Lindes samfällighet och förlängningen av Bondevägen (Haninge kommun) ska göra det möjligt att gå runt Långsjön.
- Trottoarer ska byggas där det är mycket trafik och höga hastigheter. De knyter även ihop gångstråk. Följande platser kan bli aktuella; Fornuddsvägen, Njupkärrsvägen, Långsjövägen, Skälsättravägen, Bränneribacken och Lindalsvägen.
- Övergångsställen ska göras säkrare med fartdämpande åtgärder utefter stora vägar med mycket trafik och höga hastigheter. Då kommer även boendemiljön att förbättras. Exempel på sådana vägar; Skogsängsvägen, Uddbyvägen, Vendelsövägen och Sofiebergsvägen.
- Tillgängligheten för funktionshindrade personer ska förbättras framförallt kring Alléplan.

Teckenförklaring

- Vägar
- ⊙ Planerad rondell
- - - Planerad gångbana
- Befintlig gång- och cykelbana
- - - Planerad gång- och cykelbana
- Planerat körfält för kollektivtrafik
- ⊠ Bro mot Haninge kommun
- Befintlig bebyggelse

BOLLMORA

Gammelströmmen; Här passerar Wättinge Gårdsväg på väg in till naturreservatet. Foto: Göran Bardun

Historik

I mitten av 1950-talet köpte kommunen ett större markområde kring gårdarna Bollmora och Myggdalen av en privat markägare. I Stockholm var bostadskön lång och till följd av en lagändring 1959 "Lex Bollmora", fick de allmännyttiga bostadsbolagen bygga bostäder utanför Stockholms stads gränser. Efter en amerikansk förebild byggdes "en konkvastad" med låga hus i centrum och höga hus i utkanten närmast skogen. Flera nya områden byggdes och fick sina namn efter de gamla torpen och gårdarna.

I och med det så kallade miljonprogrammet tog byggandet fart och under 1960-talet ökade befolkningen från drygt 6 000 invånare till ca 26 000. Tyresö var då Sveriges barnrikaste kommun. Bollmora centrum invigdes 1965. I slutet av 1980-talet byggdes centrum in med glasöverbyggnad och bytte namn till Tyresö centrum. Flerbostadsområden i Bollmora som Granängsringen renoverades i slutet av 80-talet och början av 90-talet.

Befolkning och bebyggelse

I Bollmora bor ca 21 500 personer. Mellan 1998 och 2006 har befolkningen ökat med måttliga 2 %. I och med den föreslagna markanvändningen på s 62, kommer befolkningsutvecklingen vara högre i och med utbyggnaden av bostäder i Tyresö centrum och söder om golfbanan. Förutom Bollmora med flerbostadshus i tre våningar och högre, finns ett flertal områden med småhus och grupphusbebyggelse såsom Lindalen, Öringe, Fårdala, Krusboda och Nyfors.

Tillskott av bostäder enligt översiktsplanen

Kommunens bedömning är att ungefär 1200 bostäder kan byggas enligt översiktsplanens förslag till ny markanvändning i Bollmora. Hälften av dem kan komma att byggas i och med förtätningen av Tyresö centrum. Resterande hälft kan byggas på Bäverbäckesvägen (söder om golfbanan), i västra Lindalen, i Nyfors, på Kryddvägen, på Pluggvägen och på Njupkärrsvägen (se även sidan 62).

GRÖNSTRUKTUR OCH REKREATION

Förutsättningar

Bollmoras bebyggelseområden har en god tillgänglighet till naturen i form av två grönstråk som sträcker sig i nordsydlig riktning på varsin sida om tätortsbebyggelsen i Fårdala och Krusboda. Det västra grönstråket Wättinge Gårdsväg utgår från Tyresö centrum och sträcker sig i sydostlig riktning förbi Prästängen, via bro över Gammelströmmen och vidare in i Tyresta naturreservat. Grönstråket innebär att man kan stiga av bussen i Tyresö centrum och gå ända till havsvikarna i Vissvass, utan att behöva korsa någon bilväg. Det östra grönstråket Alby Gårdsväg sträcker sig från Fårdala, genom Alby naturreservat och Nyfors, vidare över bron vid Tyresö-Flaten, in på Sörmlandsleden till Tyresta naturreservat.

Strategier

- Tyresö centrum kommer att förses med en stadspark i mötet mellan köpcentrat och Wättinge Gårdsväg (detaljplan antas under 2008)
- Grönstråket vid Wättinge Gårdsväg bevaras öppet med förstärkt karaktär som gång- och cykelstråk samt som viltstråk.
- En park för rekreation och uppsamlingsyta för dagvatten planeras i Petterbodadalen, Fårdala (se även sidan 62)

CENTRUMFÖRNYELSE

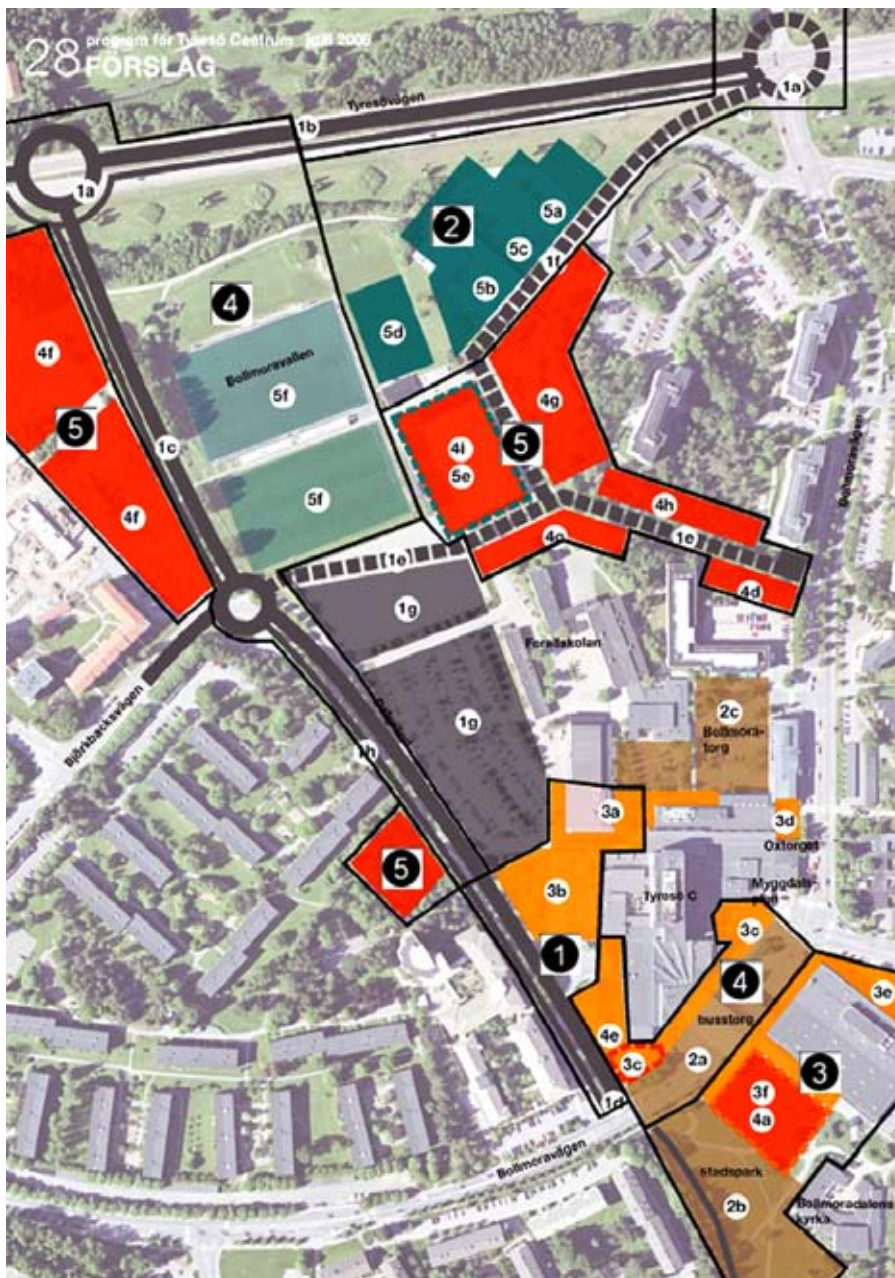
Bakgrund

I Tyresö centrum finns kommunens kommersiella och administrativa centrum, med bland annat ett 60-tal butiker, restauranger, kyrka, folktandvård, sportanläggningar, vårdcentral och skola. Tyresö centrum har, sedan det byggdes på mitten av 60-talet, kontinuerligt förändrats och kompletteras. I dag är det stor konkurrens om de tillgängliga markområdena, samtidigt som de olika tillägg som gjorts under åren sammantaget givit centrum ett ganska spretigt utseende med vissa brister, bland annat i utomhusmiljön. Eftersom konkurrensen från närliggande centra i andra kommuner ökar ständigt finns det ett behov att ta ett helhetsgrepp på utvecklingen av stadsmiljön i och omkring Tyresö centrum. Det är viktigt att Tyresö centrum behåller sin attraktivitet även i framtiden.

Program för förnyelse och utveckling

Tillsammans med Tyresö centrums ägare (Rodamco) satsar Tyresö kommun och andra intressenter stora resurser på att förnya och utveckla Tyresö centrum. Under 2006 ställdes ett programförslag till centrumutveckling ut för allmänheten i Tyresö centrum. Utställningen lockade mellan 4000 - 5000 besökare.

I Program för förnyelse och utveckling av Tyresö centrum finns förslag till upp till 600 nya lägenheter i flerbostadshus, fler butiker, en förbättring av vägnätet, ett torg, en stadspark och en evenemangs-/simhall. Programmet föreslår en etapputbyggnad av centrum, vilket innebär att en del saker kan bli verklighet inom några år medan andra förverkligas längre fram. När Tyresö centrum är fullt utbyggt kommer det upplevas mer livfullt och ha bättre tillgänglighet för alla trafikanter. Förutom ett rikare kommersiellt utbud kommer människor få lättare att mötas, enklare att hitta och man kommer att känna sig tryggare under dygnets alla timmar.

Färgkodning

1a-h	Gator och parkeringar
2a-c	Offentliga platser
3a-f	Handel
4a-i	Bostäder
5a-f	Idrott

Etappindelning för Tyresö centrum från Program för förnyelse och utveckling av Tyresö Centrum. Siffrorna inbundna av kvadrater anger prioritetsordning. Bild: Erséus Arkitekter AB.

FÖRSLAG TILL NY MARKANVÄNDNING

Infartsparkering

1. Lindalen. En förutsättning för att kunna bygga infartsparkering är att en ny lokalisering hittas för den snöuppläggningsplats som finns på platsen.

Park med dagvattendamm

2. Fårdala. En park för rekreation och uppsamlingsyta för dagvatten

Kommunal verksamhet (allmänna ändamål)

Områdena är främst avsedda för äldre- och gruppboenden för handikappomsorgen.

3. Siriusvägen
4. Granängsringen
5. Musserongången. Området är planlagt för allmänt ändamål.

Kommunal verksamhet under planläggning

6. Gränsvägen. Gruppboende, handikappomsorgen

Kommunal verksamhet/område för tätare bostadsbebyggelse

7. Nyfors. Området reserveras särskilt för äldreboende, alternativt tätare bostadsbebyggelse.

Utredningsområde för arbetsplatser/område för tätare bostadsbebyggelse

8. Njupkärrsvägen. Två angelägna markbehov står emot varandra. Med hänsyn tagen till befintlig mark användning runt omkring kan området innehålla en blandning av arbetsplatser och bostäder. Området ligger bra till i förhållande till service, skolor, grönområden och har goda kollektivtrafikförbindelser.

Utvecklingsområden

9. Industrivägen. Arbetsplatsområdet mellan Njupkärrsvägen och Björkbacksvägen bör på sikt kunna användas på ett effektivare och mer ändamålsenligt sätt, genom expemelvis högre byggnader. Området kan tänkas innehålla verksamheter, kontor och viss handel.
10. Utveckling av Tyresö centrum. Ett planprogram för förnyelse och utveckling av Tyresö centrum har antagits i kommunfullmäktige under våren 2007. Programmet ger riktlinjer för hur Tyresö centrum ska byggas ut och förtätas bland annat med mer kommersiella ytor, ny infrastruktur, upprustning av utomhusmiljön, förtätning med bostäder, utveckling av idrottsändamål såsom en ny simhall och kulturcentrum. Läs mer på sidan 61.

Område för tätare bostadsbebyggelse

Nedanstående platser reserveras för tätare bostadsbebyggelse som till exempel parhus, radhus eller flerbostadshus. Samtliga områden bör utredas närmare avseende dess exakta avgränsning och användning;

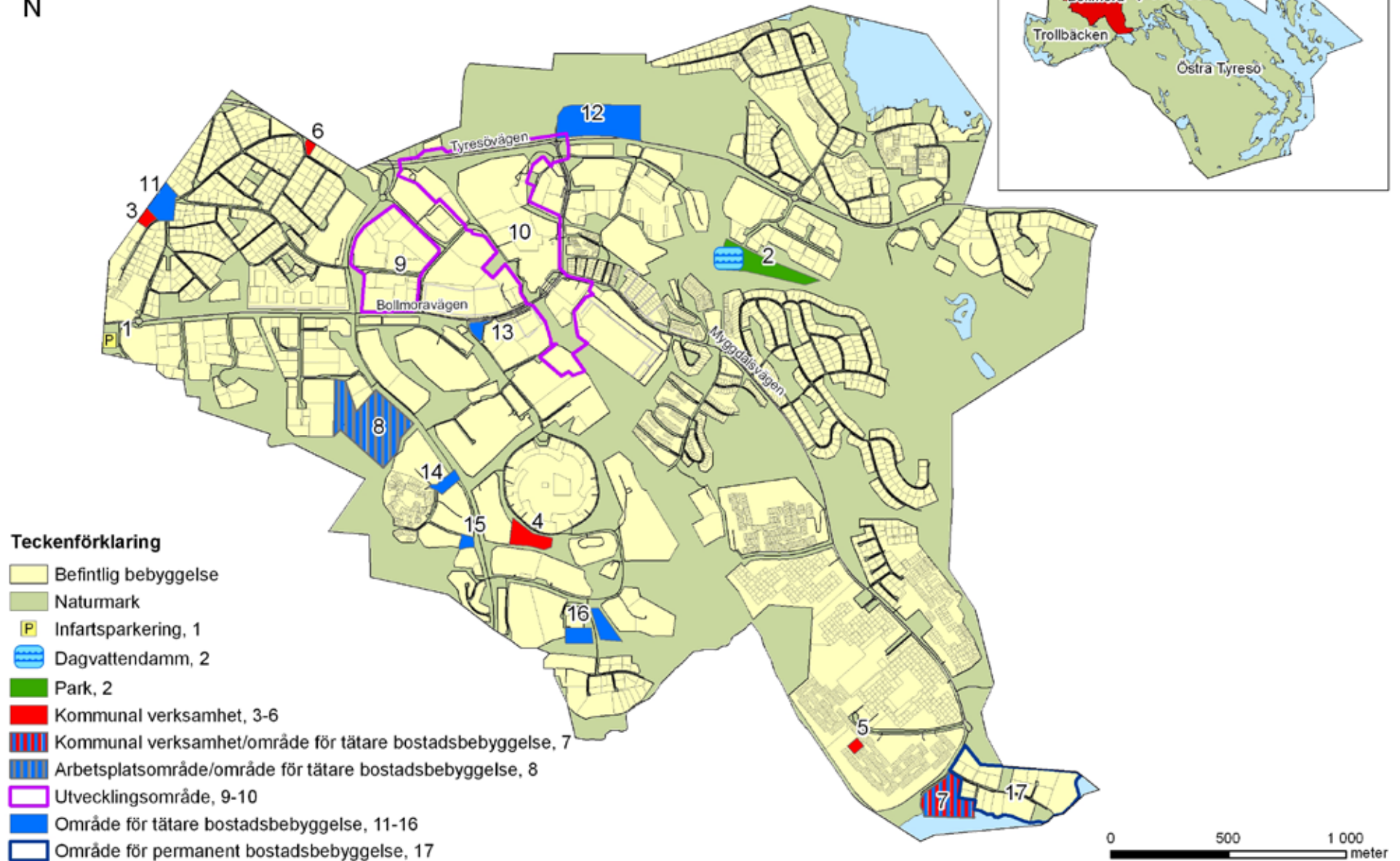
11. Töresjövägen
12. Bäverbäcksvägen. Området avsätts för bostads-ändamål och med möjlighet att kunna uppföra handel, kontor samt servicebyggnader tillhörande golfverksamheten.
13. Bollmoravägen-Granängsvägen. Förtätning av befintlig bebyggelse
14. Bergfotensvägen. Förtätning av befintlig bebyggelse
15. Veronikagränd. Förtätning av befintlig bebyggelse
16. Kryddvägen. Förtätning söder och öster om det planerade äldreboende Krusmyntan.

Område för permanent småhusbebyggelse

17. Nyforsvägen. Området planeras få större byggrätter samt kommunalt vatten och avlopp. Viss förtätning kan komma att ske. Områdets omvandling ska harmonisera med omgivande bebyggelse och den gröna karaktären. Stor hänsyn ska tas till områdets industrikulturella historia, se även sidan 40.

Förslag till markanvändning i Bollmora

TRAFIK OCH ÖVRIG INFRASTRUKTUR

Förutsättningar

Trafiknätet i Bollmora planerades på 60- och 70-talen, med god framkomlighet för bilar och separerade gång- och cykelbanor. Korsningar är signalreglerade, vilket leder till en ryckighet i trafikrytmen och köer under rusningstid. På Bollmoravägen har relativt många olyckor rapporterats in sedan 1998, de flesta är dess bättre av lindrig art. Olyckorna sker oftast i korsningar och speciellt i närheten av centrumanläggningen.

Bussterminalen i Tyresö centrum är en mycket välbesökt plats. Omkring 5 000 personer stiger på och av bussen varje dag. Terminalen har anpassats för personer med funktionshinder, men situationen för gående och cyklister i och kring terminalen behöver förbättras med avseende på trafiksäkerhet, tillgänglighet, belysning och attraktivitet.

Förslag till ökad tillgänglighet och trafiksäkerhet

- Hastighetsbegränsning till 30 km/h ska införas i bostadsområden enligt den zonindelning som föreslagits i Trafiknätsanalysen från 2003.
- Busshållplatser och infartsparkeringar ska på sikt försees med cykelparkeringar och väderskydd samt goda möjligheter till att låsa cyklar.

- Stockholms stad, Nackas och Tyresös kommuner arbetar tillsammans med Vägverket för att skapa en trafikplats med av- och påfartsramper i båda körriktningarna på Tyresövägen (Väg 229). Trafikplatsen kommer att avlasta Bollmoravägen och Tyresö centrum från genomfartstrafik till och från de östra kommundelarna. Skrubba Malmväg kommer att förlängas till trafikplatsen och vidare till Hedvigslund i Nacka, där flera hundra nya bostäder ska byggas.
- Bollmoravägen ska göras till en attraktiv och säkrare väg för alla trafikanter, bland annat med hjälp av cirkulationsplatser, bredare refuger samt gång- och cykelbana längs hela sträckningen. Säkerheten och tillgängligheten för funktionshindrade personer ska förbättras vid övergångsställen. Förändringen följer de förslag som presenteras i rapporten Förstudie Bollmoravägen.
- I Program för förnyelse och utveckling av Tyresö centrum med tillhörande trafikanalys (2007), beskrivs hur genomfartstrafiken kan minskas på Bollmoravägen. Programmet föreslår en rondell och ny gata från Tyresö vägen med anslutning till Dalgränd och den stora centumparkeringen. Tillsammans med de tidigare beskrivna åtgärderna i Skrubba

bedöms trafiken på så sätt kunna minskas med 1/3 genom centrum och bussterminalen. När trafiken har minskat vill kommunen anlägga en torgyta tvärs över Bollmoravägen norr om bussterminalen. Den ska fysiskt binda ihop inomhuscentrum med en stadspark och ge fotgängare, cyklister och funktionshindrade bättre förutsättningar att ta sig fram i och kring centrum.

- En gångbana ska byggas längs Granängsringen mellan Njupkärrs skola och Granängsvägen.
- Nya gång- och cykelbanor (alternativt cykelfält) utmed Myggdalsvägen, Granängsvägen och Njupkärrsvägen bidra till en ökad trafiksäkerhet.
- Gång- och cykelvägen från Bagarsvängen västerut till det befintliga cykelstråket vid Ridskolevägen ska rustas upp.
- Det ska bli enklare för gående och cyklister att ta sig från Wättinge Gårdsväg till Erstaviksområdet i Nacka kommun via Högmora och Slumnäs tillbaka till norra delen av Tyresö Strand.
- Petterboda industriområde ska få en förbättrad gång- och cykelväg.

Teckenförklaring

- Vägar
- ⊙ Planerad rondell
- - - Planerad gata
- - - Planerad gångbana
- Befintlig gång- och cykelbana
- - - Planerad gång- och cykelbana
- Befintlig bebyggelse

TYRESÖ STRAND

FÖRUTSÄTTNINGAR

Historik

Då jordeböcker började upprättas under 1500-talet som grund för beskattning, omnämndes för första gången torp och gårdar under Tyresögodset. Strand och Gimmersta har alltid legat inom godsets ägor och arrenderades av bönder som hade dagsverksplikt och betalade skatt främst i natura. Under 1800-talet byggdes Grindstugan utmed Tyresövägen. Den låg i början av slottsallén och fungerade som entrébyggnad till slottet. Närmast slottet byggdes skolhus, ekonomibyggnader och arbetarbostäder.

Då slottets ägare markis Claes Lagergren dog år 1930, donerades slottet med samlingar och omkring 60 hektar mark till Nordiska Museet. Resterande mark, ca 5 000 hektar, ärvdes av hans tre söner. De bildade bolaget Tyresö Förvaltnings AB och Tyresö lanserades som vackert, orört och med omväxlande natur med både ängar, skärgårdsvikar och mäktiga barrskogsområden. Försäljning av mark och avstyckningar tog fart och ledde till etablering av

sportstugor. Vid andra världskrigets slut var området fullt utbyggt. Stugorna byggdes huvudsakligen som små, enkla träbyggnader med flacka sadeltak, ofta med en inglasad veranda på ena långsidan. Delar av den miljö som växte fram under 30- och 40-talen finns ännu kvar.

Befolkning och bebyggelse

De senaste 15 åren har Tyresö Strand genomgått en successiv omvandling genom nya detaljplaner. Området har utvecklats från ett glest sommarstugeområde med inslag av permanent bebyggelse till ett modernt villaområde. I områdets centrala delar vid Strandtorget och Trädgårdsstaden finns tätare och även högre bebyggelse, varav ett flertal är flerbostadshus. På Strandtorget finns livsmedelsbutik, småbutiker och restauranger. I Tyresö Strand finns idag två grundskolor. Idag bor det omkring 3 200 personer i Tyresö Strand. Befolkningen ökar successivt till följd inflyttningen. Mellan 1998 och 2004 ökade befolkningen med 57 % och den kan antas öka i ungefär samma takt de närmaste åren.

Tillskott av bostäder enligt översiktsplanen

Byggnation av småhus enligt färdiga detaljplaner ger ett tillskott på omkring 80 bostäder/år. Denna utbyggnadstakt kommer successivt att mattas av i takt med att området blir fullt utbyggt. Detaljplaner för bostadsbebyggelse i form av flerbostadshus

eller grupphusbebyggelse, kan ge totalt omkring 600 bostäder på Strandängarna, i Varvsområdet, i Trädgårdsstaden, på Prästgårdsvägen och vid Maria Sofias Väg-Lagergrens Väg.

OMVANDLINGSPLANERING

Detaljpanelägningen medför bland annat att fastigheterna ansluts till det kommunala vatten- och avloppsnetet, vägarna breddas och får belysning. I avvaktan på nya detaljplaner är tidigare byggnadsplaner upphävd sedan 1991. Nya detaljplaner har antagits för större delen av Tyresö Strand. En etappindelning för detaljplanearbetet gjordes i den förra översiktsplanen (1998). Området delades då in i 13 etapper. De flesta etapperna är redan klara eller befinner sig i ett avslutande skede. Vägutbyggnad samt anläggande av vatten- och avloppsledning sker, avstyckningar kan genomföras och därefter ges större bygglov på enskilda småhusfastigheter.

GRÖNSTRUKTUR OCH REKREATION

Förutsättningar

Delar av de stora naturområdena inom Strandområdet har relativt höga naturvärden, främst i form av höjder som är bevuxna med slitagekänslig hållmarksskog. Terrängen har en mycket varierad topografi som på flera platser ger vacker utsikt över landområdena västerut och ut över Erstaviken och havsområdena österut samt öarna i inre delen av Ingaröfjärden. Den naturmark som idag finns inom Tyresö Strand ägs av Tyresö Strands markägareförening, Gamla Tyresö Centrums Andelsägareförening och Tyresö kommun. De större närliggande naturmarksområdena finns i Alby Naturreservat sydväst om Tyresö Strand samt norrut mot Erstavik, i Nacka kommun.

Strategi

- Höjdlägena i Tyresö Strand ska bevaras med hänsyn till påverkan på landskapsbilden, för rekreation och för möjlighet till utsiktspunkter.
- Genom att utveckla området kring Strandbadet till en havsnära mötesplats med bland annat servering, lekplats och stranpromenad längs Erstaviken, kan kommunens skärgårdsidentitet stärkas.
- I och med utbyggnaden av bostäder i bland annat Tyresö Strand, ökar behovet av rekreationsområden. I en mellankommunal arbetsgrupp där Tyresö kommun ingår, undersöker man allmänhetens tillgänglighet till naturområdet Erstavik. Syftet är att man ska underlätta möjligheterna att ta sig till fots inne i området.

Vändplatsen vid Smultronvägen med utsikt mot Solsidan i Nacka Kommun. Foto: Karin Persson

FÖRSLAG TILL NY MARKANVÄNDNING

Dagvattendamm

1. Vid Öringesjöns sydöstra del anläggs en damm.

Idrott, rekreation och park

2. Markområdet mellan Strandskolan och Tyresö skola ska utredas för idrotts-, rekreativ- och parkändamål. Stor hänsyn ska tas till landskapets förutsättningar och den kulturhistoriska miljön som vetter mot slottsområdet och kyrkan.

Kommunal verksamhet (allmänna ändamål)

Områdena är främst avsedda för skola/förskola eller för grupp-/äldreboenden.

3. Strandallén, gruppboende
4. Strandallén-Tyresövägen, skoländamål
5. Breviksvägen, gruppboende
6. Brakmarsvägen, skoländamål

Kommunal verksamhet/område för bostadsbebyggelse

7. Prästgårdsvägen. Området är främst avsett för äldreboende, men det är stort nog att rymma även vanliga bostäder och eventuellt vårdcentral.

Arbetsplatsområde/område för tätare bostadsbebyggelse

8. Tyresövägen - Maria Sofias väg; område för främst verksamheter med lättare industri, kontor eller handel. Området kan även lämpa sig för uppblandning med bostäder, förutsatt att bullerkraven klaras av. Inga bygglov beviljas innan detaljplan är klar.

Område för tätare bostadsbebyggelse

Inga bygglov beviljas innan ny detaljplan är klar.

Nedanstående platser reserveras för tätare bostadsbebyggelse som grupphusbebyggelse eller flerbostadshus av något slag. Samtliga områden bör utredas närmare avseende dess exakta avgränsning och användning;

9. Pilvägen, väster om Trädgårdsstaden. Den norra delen av området är låglänt vilket gör att vatten från omgivningarna rinner till och samlas här. I samband med detaljplanering ska området därför vara kvar som våtmark eller utvecklas till en dagvattendamm.
10. Maria-Sofias Väg - Lagergrens Väg. Området kan bebyggas med bostadsbebyggelse, förutsatt att bullerkraven klaras av.
11. Strandängarna. Detaljplaneetapp I omfattar ett bebyggelseområde för flerbostadshus om ca 200 lägenheter fördelat på fem olika hustyper. Till området hör en stor del naturmark.
12. Varvsvägen. Området föreslås få en samlad bebyggelse med bostäder intill havet. Någon form av markanvisningstävling kommer att hållas för området (Detaljplanen är överklagad, 2008)

Område för permanent småhusbebyggelse

Områdena ska genom detaljplan omvandlas från fritidshusbebyggelse till permanent småhusbebyggelse. Området förses med kommunalt vatten och avlopp samt belysning och större vägar får trottoar eller gång- och cykelbana. Exakt avgänsning bestäms under detaljplaneprocessen.

13. Sjöbacken (etapp 10)
14. Slånbacken (etapp 13)

Område för naturpark och småbåtshamn

15. När bostadsområdet Strandängarna planeras har kommunen även ambitionen att göra en stor satsning på att utveckla omgivande grönområde till en allmänt tillgänglig rekreativ- och mötesplats som i dag saknas i kommundelen. Tanken är att strandområdet skulle innehålla attraktiva rekreativsanläggningar, som bad och båthamn där marken redan är ianspråktagen på något sätt, men även mer orörda, naturliga partier där det finns höga naturvärden eller rikt fågelliv.

Brygganläggning för fritidsbåtar

16. Strandängarna (är en del av område 17)
17. Vitsippevägen (ingår i detaljplan för Vitsippevägen)

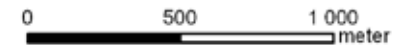
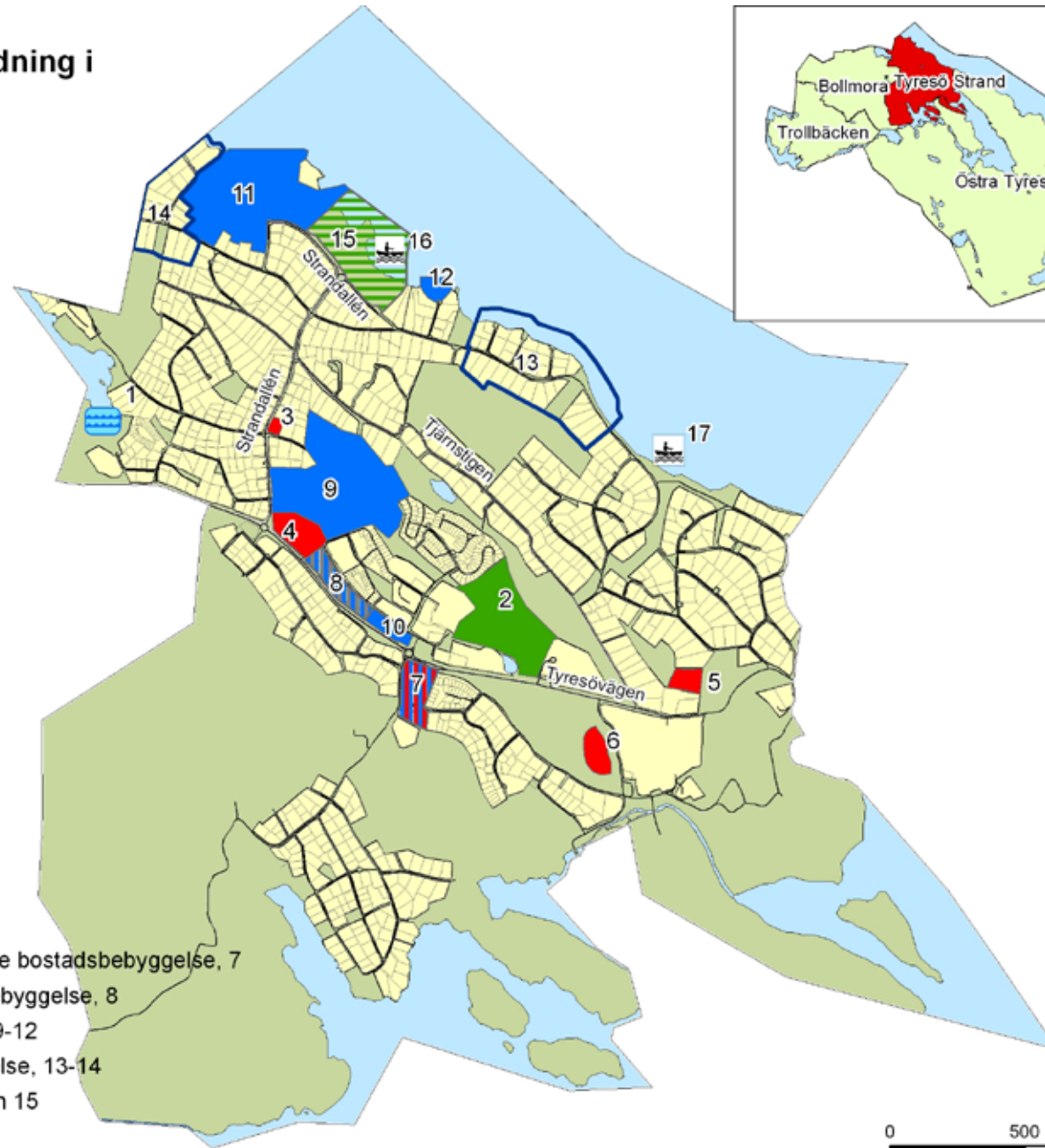

Förslag till markanvändning i Tyresö Strand

Teckenförklaring

- Befintlig bebyggelse
- Naturmark
- Dagvattendamm, 1
- Idrott, rekreation, park, 2
- Kommunal verksamhet, 3-6
- Kommunal verksamhet/område för tätare bostadsbebyggelse, 7
- Arbetsplatsområde/område för tätare bebyggelse, 8
- Område för tätare bostadsbebyggelse, 9-12
- Område för permanent småhusbebyggelse, 13-14
- Område för naturpark och småbåtshamn 15
- Planerad brygga för fritidsbåtar, 16-17

TRAFIK OCH ÖVRIG INFRASTRUKTUR

Förutsättningar

Området har genom detaljplanering sedan början av 1990-talet, planerats för främst permanent småhusbebyggelse. Tyresövägen, som är den enda förbindelsen till Tyresö Strand och Östra Tyresö, har anpassats till att klara mer trafik med hjälp av fler rondeller och färre utfarter. Trafiken på Tyresövägen ökar mest av alla vägar i Tyresö kommun i takt med att antalet permanentboende ökar. Trafikens påverkan på säkerhet och miljö i form av buller, barriärverkan, köer och trafikolyckor kan förväntas öka. Några fastigheter har idag bullernivåer mellan 60 och 65 dB(A) utomhus. Nedan följer åtgärder som kan öka tillgängligheten och trafiksäkerheten.

Förslag till ökad tillgänglighet och trafiksäkerhet

- Hastighetsbegränsning till 30 km/h ska införas i bostadsområden enligt den zonindelning som föreslagits i Trafiknätsanalysen från 2003.
- Busshållplatser och infartsparkeringar ska på sikt förses med cykelparkeringar och väderskydd samt goda möjligheter till att låsa cyklar.

- En gång- och cykelväg planeras på den södra sidan om Tyresövägen mellan Tyresö skola och Brakmarsvägen. Därmed kan början till ett sammanhängande cykelstråk till Raksta och Brevikshalvön skapas.
- På Strandvägen, Tjärnstigen, Bryggvägen och Tranmyravägen föreslås gångbanor för en god trafiksäkerhet och ett sammanhängande gångbanenät i området.
- Alby gårdsväg binds samman med Alby friluftsgård så att ett sammanhängande cyklestråk skapas.

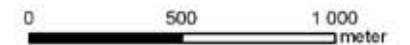
Vatten och avlopp

- Den etappvisa detaljplaneläggningen av Tyresö Strand medför att vatten- och avloppsledningsnätet behöver kompletteras för att kunna hantera större flöden.

Teckenförklaring

- Vägar
- - - Planerad gångbana
- Befintlig gång- och cykelbana
- - - Planerad gång- och cykelbana
- Befintlig bebyggelse

ÖSTRA TYRESÖ

FÖRUTSÄTTNINGAR

Översiktsplan kontra fördjupad översiktsplan

Översiktsplanen kompletterar den fördjupade översiktsplanen för Östra Tyresö, även kallad Föp. Föp gäller som program för detaljplaner. I denna översiktsplan finns en nyare etappindelning och några ändringar har skett i förslag till markanvändning främst gällande båtuppläggning och bryggplatser för fritidsbåtar.

Befolkning och bebyggelse

I de östra delarna av Tyresö, det vill säga Brevikshalvön, Raksta, Solberga, och Bergholm finns majoriteten av kommunens fritidshusbebyggelse och en stadigt växande andel åretruntboende befolkning. Omkring 65 % av fastigheterna bebos permanent på Inre Brevik, Raksta, Solberga och Bergholm (2007). Andelen permanentboende kommer att öka succesivt. Folkmängden bedöms öka från omkring 2 800 permanentboende 2007 till ungefär 4 000 år 2015.

Östra Tyresö saknar kommunalt vatten- och avlopp. I vissa delar råder brist på grundvatten. Det finns problem med undermåliga avloppsanläggningar. Vägarna är smala, krokiga och saknar ofta belysning. Det finns inte heller tillgång till gång- och cykelbanor, vilket innebär en bristfällig trafiksäkerhet inom hela kommundelen. Här saknas kommunal service som skola och förskola. För att långsiktigt kunna modernisera kommundelen antog kommunfullmäktige en fördjupad översiktsplan för Östra Tyresö i mars 2003.

ETAPPINDELNING FÖR DETALJPLANER

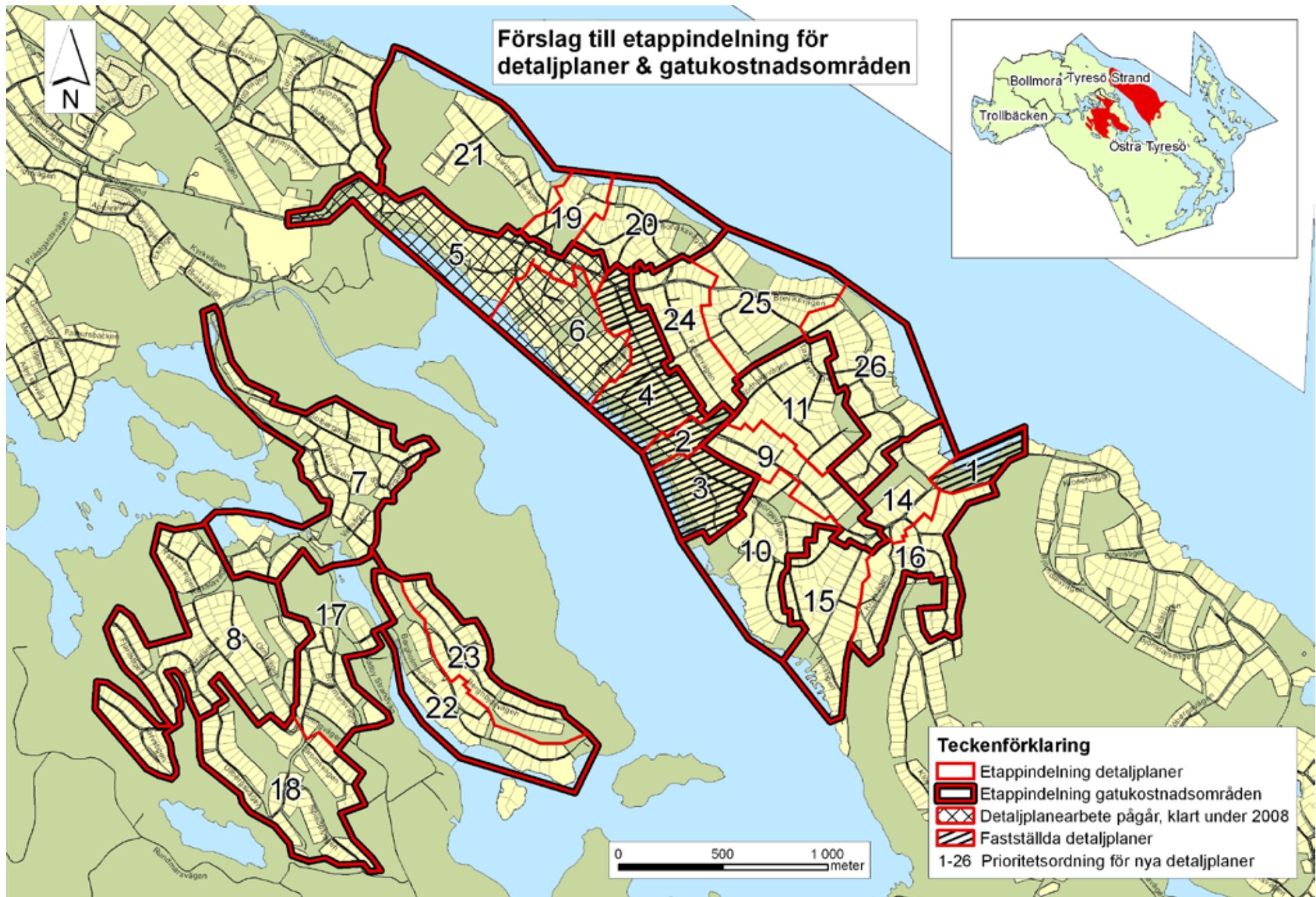
Östra Tyresö planläggs i etapper. Arbetet har redan påbörjats och kommer sannolikt att pågå under ett par årtionden.

En etappindelning har tagits fram för detaljplaneområdena som visar i vilken prioriteringsordning de kommer att arbetas fram och byggas ut. I etappindelningen ingår Inre Brevik, Raksta, Solberga och Bergholm. Revideringar och mindre justeringar av etappindelningen kan bli aktuellt. Etappindelningen för Yttre Brevik har inte gjorts om, utan här gäller den fördjupade översiktsplanen tills vidare.

Varje detaljplan beräknas ta mellan ett och två år. Utbyggnaden av vägar, vatten och avlopp beräknas därefter ta maximalt två år och kan påbörjas först när detaljplanen har vunnit laga kraft. Om en detaljplan överklagas kan planprocessen förlängas med omkring ett år. Turordningen för detaljplanerna styrs av fördelningsområdenas avgränsning för uttagande av gatukostnader, trafiksäkerhet, tekniska förutsättningar som till exempel anslutningen till huvudledningar för vatten och avlopp, miljöaspekter samt de boendes önskemål och övrig kommunal planering.

HUVUDMANNASKAP

Kommunen ska vara huvudman för vägar och naturområden om det inte finns särskilda skäl för annat. När kommunen tar över ansvaret sker en upprustning av vägnätet. Samtidigt anläggs ledningar för kommunalt vatten och avlopp samt ledningar för elektricitet och telekommunikation.

FÖRSLAG TILL NY MARKANVÄNDNING

Har den fördjupade översiktsplanen från 2003 som utgångspunkt.

Handel (av typen närservice)

1. I anslutning till Rakstabadet, i mindre skala.
2. Trinntorp. I nära anslutning till badplatsen och båtbyggnad för Waxholmstrafiken, planeras för en framtida koncentration av närservice för hela Brevikshalvön.
3. I anslutning till före detta Sjöbergs livs på Breviksvägen 179.

Infartsparkering

4. Ällmoravägen. Här kan även bussen vända och stanna vid hållplats.

Vinterupplägning och brygganläggning för fritidsbåtar

Ytterligare ett antal bryggplatser i vattnet kan anläggas och området för vinterupplägning kan utökas.

Konsekvenserna för eventuell påverkan på landskap, vatten, natur och friluftsliv ska utredas i samband med utvidgning av brygganläggning och ytor för vinterupplägning. En mindre varvsverksamhet med inriktning på reparation av fritidsbåtar kan bli aktuell på Storängen.

5. Brakmarsvägen, Storängen.
6. Vissvassvägen, Vissvass.
7. Åvavägen, Åva.

Tankstation för fritidsbåtar

8. Breviksvägen. Vid den gamla bryggan för skärgårdstrafik föreslås en tankstation för fritidsbåtar på pontonbrygga i vattnet. Exakt läge och säkerhetsavstånd till bostäder måste utredas vidare i detalj.

Kommunal verksamhet (allmänna ändamål)

Områdena är främst avsedda för förskola alternativt skola.

9. Getingvägen. Området består av en kommunal och en privat fastighet.
10. Finborgsvägen, Gamla tegelbrukstomten
11. Mokärrsvägen.
12. Mokärrsvägen.

Områden som föreslås bildas till naturreservat

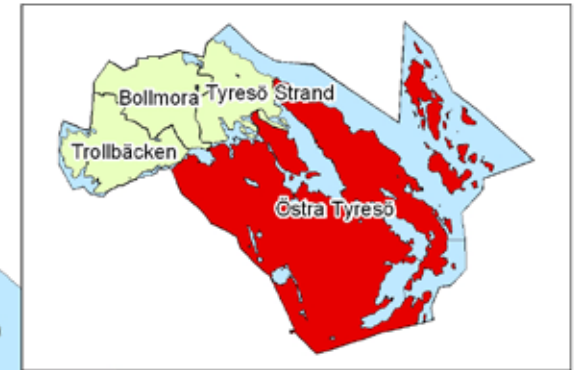
13. Klövberget är en bergsbrant på Brevikshalvön som vetter mot Kalvfjärden. Området har en mycket känslig fauna och flora med fladdermöss, större rovfågel och svampar. Vid bergets fot finns en bård av ädellövskog som hävdats i modern tid. Ovan bergsbranterna, på bergets hjässa, växer tät barrskog.
14. Dyviks lövängar omfattar Dyviksmaren, de omkringliggande ängs- och hagmarkerna, samt Korpberget. Det har mycket höga naturvärden, speciellt i Dyviksmaren och ängsmarkerna. Dyviks lövängar är en liten ängsmark som sköts av ideella krafter och är ett av få kvarvarande markområden av denna typ i länet.

Vissvassfjärden. Foto: Hasse Saxinger

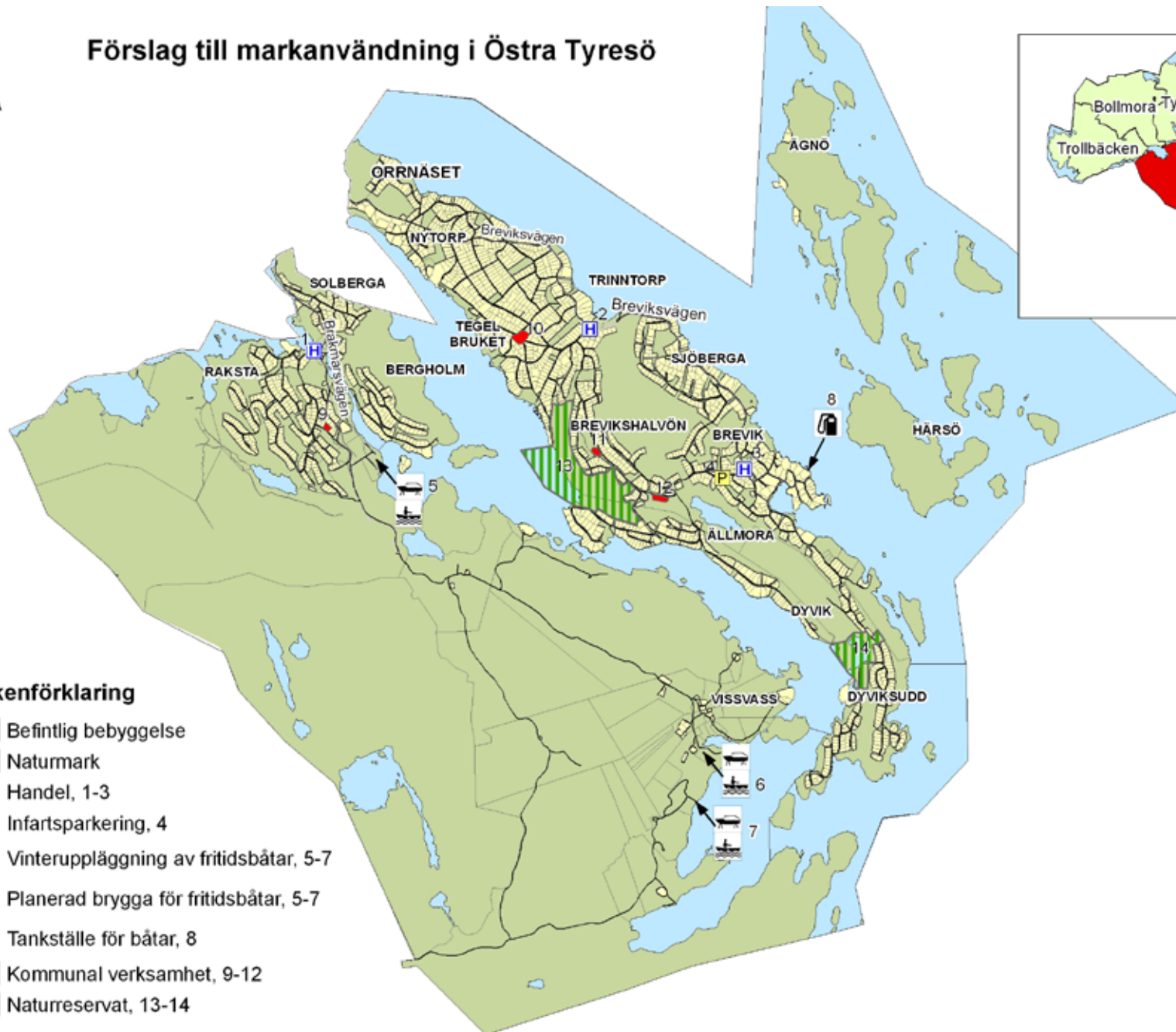

Förslag till markanvändning i Östra Tyresö

Teckenförklaring

- Befintlig bebyggelse
- Naturmark
- Handel, 1-3
- Infartsparkering, 4
- Vinteruppläggning av fritidsbåtar, 5-7
- Planerad brygga för fritidsbåtar, 5-7
- Tankställe för båtar, 8
- Kommunal verksamhet, 9-12
- Naturresevat, 13-14

0 1 000 2 000
meter

TRAFIK OCH INFRASTRUKTUR

Korsningen Breviksvägen - Nytorpsvägen.
Foto: Sven Pettersson

Förutsättningar

Trafiknätet på Östra Tyresö ägs och sköts av ett antal olika vägföreningar. Idag är vägarna smala och kurviga, det finns även ett antal trafikfarliga utfarter längs vägarna. Med planerad förtätning och utflyttning till Östra Tyresö är vägnätet och framförallt huvudvägarna Breviksvägen, Nytorpsvägen och Brakmarsvägen inte lämpade för de trafikvolymerna som uppstår. Till följd av detta kommer en successiv förbättring av vägstandarden att ske på Östra Tyresö i samband med att kommunen gör de planerade detaljplanerna. Huvudvägarnas standard kommer att förbättras avsevärt genom anläggning av gång- och cykelbanor samt gångbanor. Dessutom förbättras linjeföring och siktmöjlighet och ombyggnad görs för att åstadkomma säkrare busshållplatser och övergångsställen. Lokalgatuvägnätet ges vid behov en ökad trafiksäkerhet och bredare körbanor. I samband med utbyggnaden av vägnätet tar kommunen successivt över huvudmannaskapet för vägarna.

Förslag till ökad tillgänglighet och trafiksäkerhet

- Busshållplatser och infartsparkeringar förses med cykelparkeringar och väderskydd samt goda möjligheter till att låsa cyklar.
- Busshållplatser ska byggas enligt gemensam standard för busshållplatser i Stockholms län.
- För att höja trafiksäkerheten byggs

gångbana samt gång- och cykelbana på huvudvägarna Breviksvägen, Nytorpsvägen och Brakmarsvägen.

- Utmed Kalvfjärden mellan Tyresö slott och Breviksskola (Fiskarrovägen, Klockargårdsvägen och Finborgsvägen) planeras ett sammanhängande gång- och cykelstråk att anläggas.
- På Brakmarsvägen mellan sjön Fatburen och Raksta ungefär i höjd med Uddbykiosken, planeras en gång- och cykelbana. Vägen projekteras för att kunna trafikeras med buss (se även S 20). För detta ändamål behöver vägen förbättras och rätas ut.

Vatten- och avlopp

Vid detaljplaneringen av Östra Tyresö behöver ledningsnäten för vatten och avlopp (VA) byggas ut och kompletteras för att kunna hantera större flöden. Detta innebär både VA-ledningar på sjöbottnar och vanliga vägförlagda VA-ledningar. VA-nätet byggs sedan successivt ut i takt med varje ny detaljplaneetapp.

REFERENSER

Kommunala referenser

Avfallsplan för Tyresö Kommun 2008-2020, Arbetsmaterial, 2008.

Cykelvägsanalys Tyresö 2003, Cykelfrämjandet i samarbete med Tyresö kommun, 2003.

Dagvattenhanteringsplan för Tyresö kommun, VBB VIAK och Tyresö kommun 1998

Fördjupad översiktsplan för Östra Tyresö, dvs Brevikshalvön, Raksta, Solberga och Bergholm, Tyresö kommun 2003

Förstudie Bollmoravägen - Attraktiv och säker huvudgata, Carl Bro Intelligent Solutions och Tyresö kommun, 2004

Kulturhistoriska miljöer - Kulturminnesvårdsprogram för Tyresö kommun, Peter Bratt i samarbete med Tyresö kommun och Stiftelsen Stockholms Läns museum, 1989

Planeringsmodell för verksamhetsutveckling, 2005

Program för förnyelse och utveckling av Tyresö Centrum, Erséus Arkitekter AB och Tyresö Kommun, 2007

Trafikanalys, Tyresös centrala delar, WSP Stadsutveckling, 2007

Trafiknätsanalys för centrala Tyresö, Carl Bro Intelligent Solutions och Tyresö kommun, 2003

Tyresö kommuns övergripande mål för hållbar utveckling, 2003

Tyresö grönsplan, Landskapslaget och Tyresö kommun, 1997

Översiktsplan för Tyresö kommun, 1998

Externa referenser

Genomförande av RUFSS 2001, Lägesrapport, 2004, Stockholms läns landsting, Regionplane- och trafikkontoret

Klimat och sårbarhetsutredningen, SOU 2007:60, oktober 2007

Länsstyrelsens klassificering av natur- och kulturmarker klass I - III

Naturvärdesbedömning, land- och vattenmiljöer Tyresö Strand, Tyresö kommun, Ekologigruppen AB 2005

Riskhantering i detaljplaneprocessen, faktablad från länsstyrelserna i Skåne, Stockholms och Västra Götalands län, 2006

Riskhänsyn vid ny bebyggelse intill vägar och järnvägar med transporter av farligt gods samt bensinstationer, Länsstyrelsens rapport 2000:01

Saldo 2005, Uppföljning av miljömål i Stockholms län, Länsstyrelsen 2005

Sportstugeområdet Tyresö Strand, Stockholms Byggnadsantikvarier AB och Nyréns arkitektkontor AB genom Johan Engström, Eva-Lotta Erlingsson, Urban Nilsson och Anna Sterner, Stockholm, 2000

Stockholmsregionens kulturhistoriska miljöer, Stockholms läns landsting, Regionplane- och trafikkontoret, 1989

Tyresån, mål och åtgärder; Rapport från Tyresåprojektet, 1996

Väginformationskarta, Stockholms Län, 2005

Översvämningsrisker i fysisk planering, rekommendationer för markanvändning för ny bebyggelse, Länsstyrelserna i Mellansverige, 2006

Internetreferenser

Uttag av uppgifter i FMI-systemet, Riksantikvarieämbetets fornminnesdatabas, 2005, 2007

Hållbar utveckling - Agenda 21; www.tyreso.se/templates/Page_1905.aspx, 2005-09-19

Natura 2000, Länsstyrelsens hemsida; 2007-05-14

Internetpresentation, gjord av Stockholms Byggnadsantikvarier AB på uppdrag av Tyresö kommun 1998; [www.tyreso.se/Upptack Tyresö/ Historia/Länk till "Kulturmiljöer i Tyresö"](http://www.tyreso.se/Upptack_Tyresö/Historia/Länk_till_Kulturmiljöer_i_Tyresö), 2007-05-14

Miljöbalken, <http://www.naturvardsverket.se/sv/Lagar-och-andra-styrmedel/Lag-och-ratt/Miljobalken>, 2007-05-07

Miljömålsportalen, <http://miljomal.nu/index.php>, 2005-09-19

Räddningsverket, www.rsv.se, 2007-05-02

Tyresö kommunfakta 2005, Statistiska centralbyråns (SCB) hemsida, http://www.h.scb.se/kommunfakta/k_frame.htm, 2005-09-16

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Planenheten
Inger Norsell
08-785 51 77

1 (2)

GRANSKNINGSYTTRANDE

Datum
2007-10-31

Beteckning
401-07-58269

BILAGA 1

Tyresö kommun
Stadsbyggnadskontoret
135 81 TYRESÖ

Tyresö kommun
Stadsbyggnadskontoret
Miljö- och bygglövskontoret

2007-11-16

Dnr: 2004KSM0799

ÖVERSIKTSPLAN FÖR TYRESÖ KOMMUN

Utställningshandling

Tyresö kommun har överlämnat ett förslag till översiktsplan i samband med utställning enligt 4 kap 6 § plan- och bygglagen (PBL), för Länsstyrelsens granskning. Länsstyrelsen har den 14 september 2006 lämnat ett samrådsyttrande över en tidigare version av planförslaget.

Vid utställningen av översiktsplanen begränsas Länsstyrelsens granskning till de s.k. prövningsgrunderna enligt 12 kap. 1 § i PBL, d.v.s. om förslaget inte tillgodoser riksintressen, om förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm överträds, om frågor som angår två eller flera kommuner inte samordnats på ett lämpligt sätt samt om bebyggelse blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller behovet av skydd mot olyckshändelser.

Länsstyrelsen behandlar härutöver i yttrandet frågan om strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken (MB), eftersom Länsstyrelsens tillämpning av berört lagavsnitt i MB kan påverka kommunens planering.

Länsstyrelsen har under utställningstiden givit Vägverket Region Stockholm, Vattenfall Energidistribution AB, Svenska Kraftnät AB, Sjöfartsverket Stockholm - Mälarens sjötrafikområde, Skogsstyrelsen samt Försvarsmakten/Amf 1 tillfälle att lämna synpunkter på förslaget.

Länsstyrelsens granskningsyttrande ska enligt 4 kap. 2 § PBL fogas till översiktsplanen.

LÄNSSTYRELSENS SYNUNKTER

Länsstyrelsen kan konstatera att de synpunkter som har framförts i samrådsyttrandet, och som kan hänföras till prövningsgrunderna enligt PBL:s 12 kapitel, har tillgodosetts. Länsstyrelsen anser att den utställda översiktsplanen på ett godtagbart sätt tillgodoser nämnda intressen.

Datum 2007-10-31
Beteckning 401-07-58269

BEBYGGELSE VID MILJÖSTÖRANDE VERKSAMHETER / hälsa och säkerhet / miljökvalitetsnormer

I förslaget till översiktsplan redovisas olika miljö- och riskfrågor och gällande miljökvalitetsnormer som är viktiga att uppmärksamma i den efterföljande planläggningen och tillståndsprövningen. Planens översiktliga karaktär gör dock att konsekvenserna fullt ut inte kan förutses. Länsstyrelsen förutsätter att störningar, risker och miljökvalitetsnormer beaktas i efterföljande detaljplanering och tillståndsbeslut, så att bebyggelsen inte blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller till behovet av skydd mot olyckshändelser.

STRANDSKYDD / 7 kap. MB

I förslaget till översiktsplan redovisas gällande bestämmelser om strandskydd samt de områden som omfattas av strandskydd. Delar av de redovisade förändringsområdena omfattas av strandskydd. Planförslaget är naturligen översiktligt till sin karaktär, varför enskilda utbyggnadsområden inte går att urskilja i detalj. Strandskyddets syften är att i ett långsiktigt perspektiv dels trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv, dels bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet. Om utbyggnadsplanerna är förenliga med strandskyddets syften och bestämmelser, får därför provas i den efterföljande detaljplaneringen.

Beslut i detta ärende har fattats av länsöverdirektör Bo Hansson. I den slutliga handläggningen deltog även miljö- och planeringschef Lars Nyberg, planchef Inger Holmqvist och planarkitekt Inger Norsell, föredragande.

Bo Hansson

Inger Norsell

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Planenheten
Inger Norsell
08-785 51 77

I (1)

GRANSKNINGSYTTRANDE

Datum
2007-10-31

Beteckning
401-07-58269

BILAGA 1

Sändlista:

Försvarsmakten Amf 1, 130 61 Hårsfjärden
Sjöfartsverket, Box 27808, 115 93 Stockholm
Skogsstyrelsen, Stockholms distrikt, Galgbacksvägen 5, 186 30 Vallentuna
Svenska Kraftnät, Box 526, 162 15 Vällingby
Vägverket, Region Stockholm, Box 4202, 171 90 Solna

Haninge kommun, Samhällsbyggnad, 136 81 Haninge
Huddinge kommun, Miljö- och samhällsbyggnad, 141 85 Huddinge
Nacka kommun, Miljö- och stadsbyggnad, 131 81 Nacka
Stockholms stad, Stadsbyggnadskontoret, Box 8314, 104 20 Stockholm
Värmdö kommun, Miljö och bygg, 134 81 Gustavsberg

Regionplane- och trafikkontoret, Box 4414, 102 69 Stockholm
Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Kulturmiljöenheten
Miljöinformationsenheten
Miljöskydds-enheten
Naturvårdsenheten
R.avd; Räddningsenheten
S.avd; Bostadssektariatet
U.avd; Kommunikationsexperten

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post/webbplats
Länsstyrelsen Planenheten Box 22067 104 22 STOCKHOLM	Hantverkargatan 29	08-785 40 00 (vxl)	08-651 28 75 (exp)	inmn@ab.lst.se (exp) www.ab.lst.se